

سوتن توکي سار کسو په کها پئون

پو پتي هير اتدا تي

*donated from
Suleman A. Memon's
personal library*

پاران ایم ایچ پنهور انسٹیٹیوٹ آف سنڌ اسٽڊيز، ڄامشورو.

Digitized by M. H. Panhwar Institute of Sindh Studies, Jamshoro.

مون ٽوڪي پيار ڪيو

ڪهاڻيون

ڊوڀڙي هيراننداڻي

فيو فيلڊس پبليڪيشنس
قنبرو ولي محمد، حيدرآباد، سنڌ

نيو فيلڊس پبلڪيشنس جو سنهون ڪتاب

ڇپائيندڙ نيو فيلڊس پبلڪيشنس

تندو ولسي محمد، حيدرآباد، سنڌ.
نومبر 1984ع

ڇپيون ايڊيشن ڇپيندڙ

شهباز پرنٽرس پريس، نزد ٽلڪ ڇاڙهي،
سامهون سلطاني مسجد، حيدرآباد، سنڌ.
ٽائيتل ڪئليگرافي فتاح

پهريون ايڊيشن مئي 1975ع

ڇپائيندڙ پوٽي هيراننداني

ڇپيندڙ سريچند - ڊي - آهوجا، ڪومل پرنٽرس

ڪوپري ڪالوني، ٿاڻ، (مهراڻشٽرا)

قيمت - 12 روپيا

(سڀئي حق ۽ واسطا قائم)

MUN TOKHE PYAR KAYO (Short Stories)
by POPATI HIRANANDANI. Published by
New Fields Publications, Tando Wali Mohd.
Hyderabad Sind. Pakistan. First Edition May
1975. Second Edition November 1984. Price
Per Copy Rs: 12/-

فهرست

صفحہ

۱۴	۰۱	مہاگ
۹	۰۲	مون توکي پيار ڪيو
۲۳	۰۳	دل جو ڦهلاءُ ۽ من جي سوڙهه
۳۸	۰۴	سرهو سرهو پيار جنهنجو تڪو تڪو وار
۴۱	۰۵	هيءَ ڪلڻو پترا ۽ هوڏ
۵۰	۰۶	دائمي پياس دائمي تلاش
۶۱	۰۷	منهنجي ناني
۶۸	۰۸	برهما جي پل
۸۲	۰۹	سوني آما
۸۸	۰۱۰	هيءَ ذات پرواني جي
۹۳	۰۱۱	مان بي وفا نه آهيان
۹۹	۰۱۲	ڊائري
۱۰۶	۰۱۳	ڪاريون اڪيون
۱۲۰	۰۱۴	هائجنگ

آديءَ جو حڪم ٿيو ته ڪتاب تي مهاڳ لکان ۽ مان ”اوم نمو شوايه“ چئي لکڻ شروع ٿي ڪريان. ڄاڻان به ٿي ته نه اٿم تنقيد جو ڏانءُ ۽ نه ئي وري مهاڳ جي مهاڳ تي هلائڻ جو هنر ۽ نه ئي خيالن کي ٻين جا ٿيڪا ڏيڻ وارو شارٽ ڪٽ. جڏهين ته شارٽ ڪٽ جو رواج ادب ۾ تيزيءَ سان وڌي رهيو آهي. اها ٿيڪنڪ اڪثر تڏهين ڪم آڻبي آهي جڏهين گوگڙوءَ تان مٿي لاهڻي هوندي آهي يا ان حالت ۾ جڏهين صاحب ڪتاب کي پورو پڙهيو نه ويو هجي. مون نه رڳو پوئتيءَ جون ڪهاڻيون پڙهيون آهن پر کيس به پڙهيو آهي. منهنجي لاءِ اهو وڏو اعزاز آهي جو مان هند سنڌ جي مقبول ۽ معتبر ليکڪا جي لکڻين تي پنهنجا خيال ظاهر ڪريان.

پوئتي هيراندائيءَ جي شخصيت توڙي فن پڙهندڙن کان لڪل ناهي. هوءَ گذريل ڪيترن سالن کان سنڌي ڪهاڻيءَ ۾ طبع آزمائي ڪري رهي آهي. ان کانسواءِ هن ادب جي ٻين ڪيترين ئي صنفن تي قلم هلايو آهي. سندس تنقيدي ڪتابن، مضمونن ۽ ناولن کي ادب ۾ منفرد مقام حاصل ٿيل آهي.

بیدار ذهن، آزاد خیال ۽ مذهبي بغض کان آجي ليکڪا پوئتيءَ سدائين انسان ذات جي ترقي ۽ پلائيءَ لاءِ سوچيو

آهي ۽ کين اونداهيءَ مان روشنيءَ ۾ آڻڻ جا جتن ڪيا آهن. بنا ڪنهن سھاري ۽ آسري، هن ادب ۾ پنھنجو پاڻ مڃائي ڏيکاريو آھي.

پوپتيءَ جي ڪا به تحرير اجائي ناهي، هن جي هر ڪھاڻيءَ مان پڙھندڙ ڪجهه نه ڪجهه ضرور حاصل ڪري ٿو. ڪٿي موضوع جي نزاکت ۽ نرالپ هوندي ته ڪٿي ڪردار نگاريءَ جو ڪمال يا انداز بيان جي انفراديت - ڪڏھين ته هوءَ اهڙا ڪامياب ”گر“ ٻڌائي ويندي آھي جيڪي پڙھندڙ کي سورنھن آنا دل سان لڳندا آهن ۽ هو ان تي سختيءَ سان عمل ڪندو آھي.

هن جي ڪھاڻين ۾ سماج جي سچي ۽ خوبصورت عڪاسي ڪيل هوندي آھي، زندگيءَ جي جھلڪ، اندر جي تڙپ ۽ آئوڻ جون هونديون آهن سندس اهي جذبا پڙھندڙ جي سوچ سمجھ ۾ هلچل پيدا ڪن ٿا اهاڻي هنجي فن جي وڏي خوبوي آھي خاص ڪري سندس طنز يا مڪالما ۽ تشبيهون ته اصل ڦھر ڪندڙ آهن، جن جي سچائي تير جيئن هيانءُ ڪسيو وڃي، تڏھين ئي حقيقت جي تلخين جو صحيح اندازو ٿيندو آھي پر اهو سچ زھر جيئن ڪوڙورگو انهن لاءِ هوندو آھي جيڪي ان ۾ پنھنجو عڪس ڏسن. ٻين کي ته اهو زھر ڀريو سچ امرت پيو لڳي. هوءَ اهڙيون حقيقتون ڪيئن ٿي بيان ڪري؟ ان جو منھنجي خيال ۾ هڪ ئي جواب آھي ته هن تمام گھڻو پوڳيو آھي ۽ لڳاتار پوڳڻ هن جي من ۽ ذهن کي ڪندن بنائي ڇڏيو آھي جنھن کي ڪڏھين به ڪس نه

تي لڳي سگهي.

پوئتيءَ جو فن سندس گهوڙهي شاهدي، حساس طبيعت ۽ انساني همدرديءَ سان شرشار دل جو نتيجو آهي. مرد جي خود غرضين ۽ عورت جي فطرت جي باري ۾ هن جو مشاهدو ڀرپور آهي. خاص ڪري عورت جي زندگيءَ ۾ ٿيندڙ انيڪ حادثا، خواهشون، اڻ پورا ارمان، ناڪاميون ناانصافيون، هن جي ڪهاڻين کي نت نوان موضوع بخشين ٿا. هوءَ اندر جي آدمڻ کي جنهن جرئت سان پيش ڪري ٿي اهي لاجواب آهن.

اهڙيون ڪيتريون ئي تلخ حقيقتون نمايان خوبيون بڻجي سندس خوبصورت ڪهاڻين جي مجموعن ۾ نظر اچن ٿيون. اهڙيون خوبصورت ڪهاڻيون پڙهڻ جو ڪڏهن ڪڏهن ئي وجهه ملندو آهي.

سندس هڪ ڪهاڻيءَ ”مون ٽوڪي پيار ڪيو“

پڙهي هئڻ ۾ ڪهاڻيءَ ۾ عورت جي هڪ طرفي چاهت واري ڀرپور، جذبن جو اظهار آهي جنهن ۾ ليکڪا پيار جي معاملي ۾، عورتن جي سوچ کي هڪ جهڙو ثابت ڪندي به ان جي منفرد حيثيت کي پڻ تسليم ڪيو آهي. پوئتيءَ جي ڪهاڻين جي عورت پيار جي پوڄا ڪرڻ وارن مان آهي. پيار، جيڪو هڪ دفعو ڪنهن لاءِ هن جي دل ۾ پيدا ٿئي ته ان خزاني تي هوءَ نانگم بنجي پهرو ڏئي ٿي. پيار جي تڙپ جو اظهار ليکڪا جن گفتن ذريعي ڪيو آهي اهي پيار جي ساگر ۾ غرق ٿيڻ کانسواءِ جيڪر لکي نه سگهجن. سچي ليکڪ جي اهائي نشاني

آهي ته هو ڪردار ۾ ائين ٻيهي ۽ جذب ٿي وڃي ٿو ڄڻ اهو سڀ هن تي ئي وهيو واپريو هجي. يا پست، ليڪڪ ڪي سڃي جذبن جي ترجماني ڪرڻ لاءِ ان ڪردار ۾ جذب ٿيڻو ٿو پوي. بلڪل ائين جيئن ڪو اداڪار، ڪردار جي مناسبت سان پنهنجو رول نبائيندو آهي.

عورت جي اندر جي سونهن ۽ سخا جي ترجماني ڪندي **”سولي امان“** جهڙي ڪهاڻي، ورهاڱي کان اڳ واري حالت جي دڪڻاڻڪ پڄاڻي تي **”منهنجي ناني“** جهڙي ڪهاڻي، هانگ ڪانگ ۽ سينگاپور جي ماحول ۾ ڦهائي **”ڪاريون آڪيون“** ۽ **”هائجڻ ڪڻگ“** جهڙيون

ڪهاڻيون. **”هي ذات پرواني جي“** جهڙيون. ذاق ڪهاڻي ان طرح جدا جدا قسم جو موضوع کڻي دلچسپ ڪهاڻيون لکي ٿي. ڪڏهن ڇپندڙ مڪالم جاندار تشبيهن ۽ اعليٰ سوچ واري، بلند پايي جي ڪهاڻي **”برهماڱي ڀل“** کڻي ٿي جنهن ۾ هڪ وڻشياڱي اڻ پورين خواهشن جي عڪاسي ڪيل آهي تنهن سان گڏ انهن حالتن جو به جائزو ورتل آهي ته معاشري ۾ وڻشيا جو جنم ڪيئن ٿو ٿئي؟ ان جو ذميدار ڪير آهي؟ جڏهن ته اهي ڀلون نه برهما ٿو قبول ڪري ۽ نه انسان!

اهڙيءَ طرح پوئتيءَ جون ڪي ٻيون ڪهاڻيون به آهن جن کي پنهنجي علحده نمايان حيثيت آهي، کيس ٻين جا تاثرات جهڻن جي جيڪا قدرتي سگهه حاصل آهي سا هن جي بيحد احساس دل جي ظامن ۾ آهي جيڪا ڄڻ ڪو

هن ٿان به سمي ڪرڻ جو ڪڙڪو ٻڌيو وئي.
مونکي پڪ آهي ته هميشه جيان سندس پڙهندڙ هن
ڪتاب جي به دل سان آجيان ڪندا.

ماهتاب هڪيوب

حيدرآباد سنڌ

۱۴ جنوري ۱۹۸۳ع

مون توکي پيار ڪيو

منهنجو مڱڻو ٿي چڪو هو.

ٽيندڙ پتي مون ڏٺو هو. عام هندستاني استريءَ جيان مان پنهنجي دل ۾ هن لاءِ هڪ اهڙو احساس پيدا ڪرڻ جي ڪوشش ڪرڻ لڳيس جنهن مان سڀ جو سڀ لهرون اٿي، ان هڪ شخص جي چوڌاري ڦرن ۽ ڦرن به اهڙيءَ طرح جيئن منهنجي دل جي جذبات ائين گهري ٿي وڃي، جيئن پاڻيءَ جي گول گول ڦرڻ سان هڪ اونهي کڏ ٺهي پوندي آهي. پر جيستائين منهنجي دل مان جذبات جون لهرون اٿي هنجي چوڌاري ڦرن ٿي ڦرن، تيستائين تون اچي وئين!

منهنجي مڱڻي کان نيڪ ٿي ڏينهن پوءِ تون اسانجي فلٽ جي سامهون واري فلٽ ۾ هڪڙو ڪمرو مسواڙ تي وٺي اچي رهئين، تون آئين ۽ مان بي اختيار توکي پيار ڪري وينيس.

استري پيار ڇو ڪندي آهي؟ ڇا هر ڪنهن استريءَ جي پيار ڪرڻ جو سبب ساڳيو هوندو آهي؟ استريءَ ۾ مائٽاپڻو آهي، ان ڪري ڪنهن پرش جي مجبوريءَ تي کيس قياس اچي ويندو آهي جو قياس ممتا جي صورت اختيار ڪندو آهي. استري گهر جي سنهين ٿلهين ڳالهين ڪرڻ جو شوق رکي ٿي. ان ڪري ڪنهن بيگاني جي رليل گهر کي سنڀالڻ جي ابلاڪا وچان ان بيگاني لاءِ سندس دل ۾ موه پيدا ٿي

ويندو آهي. استريءَ جي عصمت تي سندس مرضيءَ خلاف حملو ٿئي ۽ ڪو پنهنجي شرافت ۽ ٻانهن جي ٻل سان کيس بچائي وٺي ته ان ”ڪنهن“ جي مورت تي سندس من تي اڪرجي ويندي آهي. استري، استري آهي. ڪنهن پرش جي مذڪرپڻي سان سينگاريل مورت ڏسي ۽ هنجي مرداني حشمت پسي اوءَ هنجي قدمن ۾ جهڪڻ لاءِ تيار ٿي ويندي آهي. دماغي ڏيا سان سينگاريل با ڪلا جي ديوي کي پوڄيندڙ مٿان هر ڪم هاري ويهندڙ به ته جهجهون ٿي آهن.

ڪاليج ۾ پڙهندي گهڻين ئي اهڙين چوڪرين کي ڏٺو هئم جي (Dabate) ۾ روانيءَ سان ڳالهائيندڙ يا مڱين ۾ سٺو لکندڙ پٺيان ديوانيون هونديون هيون. منهنجي هڪ ساهيڙيءَ پنهنجي تاليهه ورهين جي هڪ گجراتيءَ سان صرف ان ڪري شادي ڪئي ڇاڪاڻ ته هو هڪ سٺو شاعر هو.

پر منهنجي پيار جو سبب مون کان گولهيندي به نه ٿو لڀي. نه تون سڪندر اعظم جيان لوهي بدن کڻي گهوڙي تي چڙهي نڪرندو هئين ۽ نه تون چترڪار يا سنگيتڪار هئين. نه تو ڪڏهين منهنجي اڳيان رنو هو ۽ نه ڪنهن بد معاش ڪڏهين منهنجي عزت تي حملو ڪيو هو. تنهن جي ٽن سميتي ڏسي منهنجو من لڳائجي ويو هو، ائين به ته نه آهي. خبر هيم ته تون پنهنجي لاءِ پاڻ ئي ڪجهه رڌي وٺندو آهين. تڏهن به خبر ناهي ڇو تون منهنجي رڳ رڳ ۾، من جي هڪ هڪ خيال ۾ ۽ دل جي هر هڪ ترنگ ۾ سمائجي وئين!

مونکي تنهنجي اچڻ وڃڻ جي وقتن جي ڄاڻ هئي. صبح

جو نوين بجي گهران نڪرندو هئين ۽ منجهند جو هڪ لڳي پنڄويهه منٽ ٿيندا هئا ته گهر ۾ گهڙندو هئين. وري ئي بجي نڪرندو هئين ۽ شام جو ساڍي ستين بجي گهر ايندو هئين. پوءِ هڪ ٻئي پٺيان تنهنجا ٽي چار دوست ايندا هئا ۽ تون انهن سان ٻاهر هليو ويندو هئين.

ڪڏهن ڪڏهن تون رات جو دير سان موٽندو هئين. جيستائين تون نه اچين تيسهائين مونکي نند ئي نه ايندي هئي. تنهنجي اچڻ جي آهٽ ٻڌي منهنجي بيچڻي دور ٿي ويندي هئي ۽ منهنجون اکيون ٻوڙجي وينديون هيون.

هيءَ ڳالهه پڙهي، تون شايد کلي ويهين ۽ انکي هڪ بنايل ڪوڙ سمجهين. پر خبر اٿيئي ته پيار جي جادوءَ جي اثر هيٺ دماغ جي دليل ڊوڙائڻ واري طاقت سان گهٽجي وڃي ٿي پر ٻين سڀني حواسن جي شڪتي نهايت ئي تيز ٿي ويندي آهي.

تو مونسان ڪڏهن به نه ڳالهايو هو، پوءِ به مان تنهنجي دوستن جي وچ مان تنهنجو آواز سولائيءَ سان سڃاڻي وٺندي هيس. تنهنجي چاٻي ڦيرائي دروازو کولڻ جي نموني يا در بند ڪرڻ واري نڪاءَ جي نموني کي به چڱيءَ طرح سڃاڻان. تون لغت وٽ هيٺ يا مٿي بيهي، گهنڊڻي وڄائيندو هئين ته مونکي معلوم ٿي ويندو هو ته توکي ئي لغت گهربل آهي ۽ تون ئي ان نموني گهنڊڻي وڄائي رهيو آهين. پهرين آهستي ۽ ٿوري وقت وارو زور پوءِ دٻاءُ ۽ گهڻي وقت وارو زور....

تون هونئن ته نهايت ئي شانت ۽ گنپير نظر ايندو هئين
پر مونکي پاڻ ڏانهن نهاريندو ڏسي تنهنجي چپن تي شرارت
پري مشڪراھت هلي ايندي هئي ۽ اکين ۾ مستيءَ پريو
چمڪو!

۽ مان؟ محبت منهنجي دل جي سطح تي ڦهلجڻ بدران
دل ۾ اونهو هيٺ هلي ويئي هئي. توکي ڏسي منهنجي عجيب
حالت ٿي ويندي هئي. ائين لڳندو هو ته تون ٿورو ئي وڌيڪ
قريب اچي وئين ته منهنجي جذبات، خون بڻجي منهنجي
نس نس مان ڦاٽي ٻاهر نڪري ايندي يا شايد منهنجي رڳ رڳ
مان بجليءَ جي ڌارا نڪري مونکي پسر ڪري ڇڏيندي.

ڪئين دفعا انسنا ٺاهي مون توسان ڳالهائڻ جي ڪوشش
ڪئي. هر بار منهنجا چپ چريا پر منجهائن آواز نڪري نه
سگهيو. مون تنهنجي راه ۾ اڪيون وڇائي ٿو لاءِ واجهايو.
توکي ايندو ڏسي منهنجي دل تنهنجي عبادت ڪرڻ لڳندي
هئي ۽ منهنجون اکيون سجدو ڪندي جهڪي وينديون هيون!

توکي اها ڄاڻ هئي ته تنهنجي مورتِي ڪٿي براجمان
ٿي چڪي آهي؟ شايد هجيئي به پر تون انهن پرشن
منجهان آهين جنکي استـريءَ جيان پنهنجي هڪ عصمت
ٿيلدي آهي، عصمت جا هو صرف پنهنجي چاهت مٿان ئي
لٽائيندا آهن!

۽ تنهنجي چاهت؟ هڪ دفعي توکي هڪ سندر چوڪريءَ
سان ڏنم. تون پنيرو هئين ۽ هن سان کلي ڳالهائي رهيو هئين.
تو هنجي ڪلهي تي هٿ رکيو. بس، منهنجي جذبات جو

سيلاب جلن بڻجي وهي هليو. آگهه گهڻن ئي قسمن جي ٿيندي آهي، سورج جي ساڙيندڙ آس، بادل جي تڙٽائيندڙ وڃ، پاڻيءَ ۾ سمايل ٿڌي باهه، سرير ۾ ان پڇائيندڙ جنراگني - پر استريءَ جي دل جي هيءَ جلن سڀ ڪنهن نموني جي ٽپت کان وڌيڪ تڻو رکندي آهي. ان وقت جڏهن تون هن کي ساڻ ڪري پنهنجي گهر اندر گهڙئين تڏهن مان چڻ چيهون چيهون ٿي پيس. جيئن نه ريشمي ڪپڙي کي پٿر تي سنبو آهي ته او ليڙون ليڙون ٿي پوندو آهي تيئن منهنجو من چڻي تندون تارا ٿي پيو. گهڻوئي من کي سمجهايو ته هوءَ تنهنجي ڪا مٽياڻي به ٿي سگهي ٿي، ائين به پاڻ کي چيم ته آخر تون منهنجو چالڳين؟ منهنجو توتي ڪهڙو اختيار آهي؟ پر....

مون ڏاڍي ڪوشش ڪئي ته تنهنجو خيال منهنجي من ۾ اچيئي نه. پر او آيو ٿوروئي ٿئي؟ اهو ته منهنجي من ۾ ائين اٽڪي پيو هو جيئن مڇيءَ جي وات ۾ ڪنڍي اٽڪندي آهي! بس، مان لڇي رهي هيس. منهنجو سرير ۽ منهنجي آتما ٻئي گڏجي، ملي هڪ ٿي تولا تڙٽي رهيا هئا. منهنجا ڪن، منهنجون اکيون، منهنجو من ۽ منهنجي اندر پيو جيڪي ڪجهه هو، تولا واهجائيندا هئا.

مونکي ائين لڳندو هو چڻ مونکي ڪپي ڪنهن به اڌ ڪري ڇڏيو آهي ۽ تون منهنجو پيو اڌ آهين. تون چڻ پيو ”مان“ هئين، چڻ تون منهنجي زندگيءَ جو نچوڙ هئين.

پر تون انهن سڀني ڳالهين کان بيخبر هئين! منهنجو من هزارين اکيون بڻجي توڏانهن نهاريندو هو پر تون هڪ نگاهه

به مونڏانهن ڪين اچليندو هئين. ڪنهنجي پيار سان ايندو
انياءُ ڪبو آهي؟

منهنجي دل چيو ته پنهنجو سمورو دامن آئسن سان ڀري،
تنهنجي اڳيان ڦهلائي توکان پيار جي بيڪه پنان. پر منهنجي
من مونکي چئيو: ”پيار ڇا دان ۾ وٺڻ جهڙي چيز آهي؟“

مان دامن ڦهلان ها ته تون منهنجي جهوليءَ ۾ قياس
اچلين ها ۽ پٺيان نهارڻ بنا اڳتي هليو وڃين ها يا شايد پاڻو
۽ همدردِي گڏي، نرميءَ سان پيش اچي، منهنجي دل ۾
ڇپيل ڪنڊيءَ کي ٻاهر ڪڍڻ جي ڪوشش ڪرين ها. ائين
به ٿي سگهيو ٿئي ته تون منهنجي گودڙيءَ ۾ پيار جي لپ
اچلي بکيا ڏيندڙ جو ايمان کڻي رمندو رهين ها. پر مان بيڪه
پنڊڙن سان نه آهيان. پنهنجي پريتم راڄڌانيءَ ۾ مونکي
بيڪاري ۽ بادشاه جو رشتو منظور نه هو.

مون پنهنجي پيار جي نصيب سان سمجهوتو ڪرڻ جو
پهم ڪيو ۽ داهن بڻجڻ جي تياري ڪرڻ لڳس! پنهنجي
آسائيل تمنائن کي مون آئسن جو پاڻي پياريو ۽ پنهنجي گهٽيل
ارمانن کي مشڪراهن جون پوشاڪون ڀاتم. منهنجي شاديءَ
جي تاريخ مقرر ٿي ويئي.

شاديءَ جو ڏينهن به اچي پهتو! هڪ پاسي ڳوڙهن جي
سوئين سان منهنجي دل سينگارجي رهي هئي ۽ ٻئي پاسي
سون ۽ هيرون سان منهنجي گنجي ۽ ٻانهون! هڪ پاسي
تڙف جي تجلي ۾ جرڪندڙ منهنجا ارمان هئا ٻئي طرف رنگين
۽ ريشمي ڪپڙن سان سينگاريل منهنجو بدن هو! هنن ٻنهي

نمونن جي سينگار ۽ سجاوٽ منهنجي من جي ڪهڙي حالت
بڻائي، بس، مان ئي ٿي ڄاڻان!

مان در مان ٻاهر نڪتس. منهنجي دل جو درد غبار بنجي
منهنجي اکين اڳيان ڦهلجي ويو! بجلين جي تيز روشنيءَ ۾
به مون ٽاپو کاڌو!

سامهون تنهنجو دروازو بند هو. مون تنهنجيءَ چائنٽ
وت هڪ سوغات رکي! سوکڙي توکي ڏيڻ ڪپندي هئي. ٻيو
نه ته هڪ دعائي ڏين ها! پر تنهنجيءَ ذات ۾ اهڙو رواج ڪٿي؟
خبر اٿئي توکي ڪهڙي سوکڙي ڏنم، وڃڻ ويل؟ هڪ
شڪايت ٿي ڏنم، ”ظالم! مون جهڙو پيار ٻيءَ ڪنهن وٽان
نه ملندو!“

منهنجو هٿ ٻئي جي هٿ ۾ مضبوطيءَ سان جهليل هو.
ان چاهاءَ مون ۾ نه ڏکڻي پيدا ڪئي ۽ نه ڪا لرزش ٿي
آندي. توکان پري وڃڻ جي خيال منهنجي دل جي دڪ دڪ
کي منهنجي اوندڙين وٽ اٿي ڇڏيو هو. آها دڪ دڪ آني
اهڙي زور سان مٽرڪا هڻي رهي هئي جو مون ۾ ڪجهه ڏسڻ
۽ ٻڌڻ جي طاقت ئي ڪانه رهي هئي!

ٻانڀڻ ويڏي پڙهي، ساهڙين کليو پئي، متن ماڻهن به ڪجهه
چيو ٻئي پر مان ڄڻ نيم بيهوش هيس. آپريشن ڪرڻ مهل
جيئن بدن جي ڪنهن ڀاڱي کي سمي هڻي اهڙو نستو ڪري
ڇڏيندا آهن جو ان ٽڪر کي ڪپڻ وقت به ائين سمجهيو
آهي ڄڻ منهنجي نه پر ٻئي ڪنهن جي عضوي کي ٽي ڪپي
رهيا آهن، تيئن منهنجو من به اهڙو نستو بڻجي پيو هو جو

مون ائين پئي سمجهيو ڄڻ منهنجو نه، ٻيءَ ڪنهن جو ئي
وواه ٿي رهيو آهي!

مون ڦيرا به ڏنا، پر منهنجي دل جي آنسن منهنجا پراڻ
پڇاڻي پٽ ڪري ڇڏيا هئا. ان ڪري قدم کڻڻ ۾ مون کي
نهایت گهڻي تڪليف ٿي رهي هئي.

شادي ٿي ويئي!

ان کانپوءِ ڇا ٿيو سو ڪيئن ٻڌايان؟

تون استري هجين ها ته منهنجي ڳالهه سمجهي به سگهين
ها. تون پرش آهين. مرد سولائيءَ سان شرير ۽ من کي هڪ
ٻئي کان الڳ، بيهاري، پيار هڪڙيءَ سان ۽ شريرڪ سنهنڌ
ٻيءَ سان رکي هلي ويندو آهي! پر مان....

پلا ايترو ته ضرور ڄاڻندو هوندين ته استري ۽ پرش
جي سنهنڌ ۾ بجليءَ جي ڌارا جو اثر تڏهين پيدا ٿيندو آهي
جڏهين اهي ٻئي دل جي رشتي ڪري چقمق واري ڪشش
سان هڪ ٻئي طرف ڇڪبا آهن. جيئن باه جي پٿرن جي
گسڻ سان چڻڱون نڪرنديون آهن تيئن پريم جي مستيءَ
سان پيريل دليين وارا سرير اهڙي آتش پيدا ڪندا آهن جو
انجي سهارو سندن زندگي پوري ميزان تي ٽڪي پيهندي
آهي.

سماجڪ روايت جو ذڪر نه ٿي ڪريان پر دل جي
اونهي احساس بابت ئي ڪجهه چوان ٿي. ڏينهن ۾ ڏهه پيرا
هنجي يعني پنهنجي پتيءَ جي حاضريءَ ۾، تنهنجو تصور
ڪندي مان فرض ۽ ڌرم جي دائري مان ٻاهر نڪري

اڀندي هئس!

هي سڀ ٻڌي تون چرڪي ويو هوندين. گڏوگڏ ڪجهه
ايمان گاڏڙ خوشي به محسوس ڪندو هوندين.

پر مون هڪ اهڙي شخص جي ايمان ۽ خوشيءَ کي
چوٽ هنئين آهي جو پنهنجي فرض کي منزل بڻائي سڌو ئي
سڌو هلڻ جو عادي آهي. شروعات ۾ پنهنجن ٻنهي هٿن ۾
منهنجو منهن جهلي هو منهنجي اکين ۾ پنهنجو عڪس ڏسڻ
جي ڪوشش ڪندو هو. پر اکين ۾ پتليون آهن ۽ پتلي
جي سوراخن مان دل ڏسڻ ۾ ايندي آهي. منهنجي دل جي
تخت تي پنهنجي مورتي ويٺل نه ڏسي هي اداس ٿي ويندو
هو. مون چاهيو ٿي ته ائين نه ٿئي. هڪ ٻي قصور ۽ سڌي
انسان کي اداس ۽ ويڳاڻو بڻائڻ لاءِ جوابدار ٻنهي مان پاڻ
کي ڏوهار سمجهي رهي هيس. مون تنهنجي مورتيءَ کي
باهي ڀڄڻ جي ڪوشش ڪئي. پر مان ڪامياب نه ٿيس.
خبر ناهي اها مورتي ڊيٽ آهي يا منهنجي دل اهڙي ڪنهن
ڌاتوءَ جي ٺهيل آهي جنهن ۾ هوءَ اونهو اڪرجي ويئي آهي.
منهنجو پاڻ تي ڪوبه وس هلي نه ٿو سگهي. مان ٻنهي
شخصيتن جي وچ ۾ پيسجي رهي آهيان.

شايد مان انهن جي برادريءَ سان ڳنڍيل آهيان جنهن
دنيا پيار جي محور جي چوڌاري ڦرندي آهي، جي پيار جي
باغيچي ۾ هڪوار پير رکڻ ته پوءِ موت جي وادي ۾ پهچڻ
تائين پيار ڪندا ئي رهن.

محبت جي منزل پاڻ جي مونکي ڪابه اميد ڪانهي

تڏهين به مان راه تان هلندي ئي رهي آهيان. پيار جي خزاني مان مونکي ڪي ڪين مليو آهي پوءِ به مون پاڻ کي ڪڏهين به ڪٽل ڪين سمجهيو آهي. پريم جي تڙف مونکي زندگي ۽ موت جي وچ ۾ لٽڪائيندي رهي آهي پر مونکي ڪابه شڪايت ڪانهي.

مونکي ڪڪو ڄاڻو. ڪپهه جهڙا هٿڙا ۽ مکڻ جهڙو مڪڙو ڪٿي جڏهين هو پنهنجون ننڍڙيون اکيون کولي نهارڻ لڳو تڏهين مون ائين ئي سمجهيو ته منهنجي هستيءَ جو هڪ حصو پنهنجو پاڻ ۾ مڪمل بڻجي منهنجي سامهون آيو آهي. منهنجي باقي بچيل هستي سڌڪي پيئي ان وقت هنکي پنهنجي ڇاتيءَ سان لڳائي مان خوشي ۽ غم جي انتم سيماءَ وٽ پهچي ويس ۽ پنهنجو پاڻ کي ڀلائي وينيس.

نه.....: هنجي شڪل تو جهڙي نه آهي. آکاڻي هجي ها ته مان ائين ئي چوان ها ته هنجي شڪل هوبهو توجهڙي آهي. پر هيءَ ڪهاڻي نه آهي. هو پنهنجي پيءُ تي ويو آهي نس پس جهڙو پيءُ.

مون چيو، ”مان هنجو نالو آوت رکنديس.“ دل ۾ هڪ ڊپل تمنا هئي ته توکي تنهنجي نالي سان سڏيان، ان سڌ ۾ پيار جو اميرت ملايان، اهو اميرت منهنجي دل سان نڪري منهنجي وات مان آواز بنجي لهرائي ۽ اهو آواز منهنجي ڪنن سان ٽڪرائي اندر گهڙي ته منهنجي نرس ۾ اميرت جي بوند ٽپڪي پوي ۽ مان جهومي اٿان!

”آوت؟ اڙي اهو به ڪو نالو آهي؟ اهڙو جهونو، زماني

جي دز سان لٽيل! تنهن کانسواءِ آءُ نالائي وارا ڇوڪرا
سڀ ڪريل ٿيندا آهن!“ منهنجي گهوت مخالفت ڪندي
چيو. پر مون ضد ڪيو. ”منهنجو ڪو آهي. مان ئي
سندس نالو رکندس“ امنگ وڃان مان هنجي هٿن مٿان منهن
رکي هنجي ڪومل ڳل سان پنهنجو ڳل آهستي سان
گسائي آتو چئي ويٺيس، ”منهنجو آءُ“ اهو سڏ، اهو آواز
منهنجي چپن مان نه بلڪ منهنجن پراڻن مان ئي نڪتو.

منهنجا ڪن دوکو ته نٿا کائين؟ ائين پيئي سمجهان
ته تون تهڪ ڏيئي ڪلين ويٺو. تنهنجي ڪل ۾ ٺٺولي آهي.
چڻ چوين ٿو ”تنهنجو پيار غير – قدرتي آهي، غير فطرتي.“
ڪٿي پريتم ڪٿي پت؟“

پر اڙي او پرش! تون به ڪن ڪولي ٻڌي وٺ. فرائڊ
هنجي چاهي سندس بابو، استريءَ جي ديواني محبت ڪسي
سمجهڻ مذاق نه آهي. منهنجي توسان محبت آهي. منهنجيءَ
دل کي صرف پلونا وس وهڻ ايندو آهي. فتوا ڏيڻ يا فيصلو
ڪرڻ منهنجو ڪم نه آهي. اهي حساب ڪتاب رکڻ تنهنجي
حصي ۾ آهن.

هڪ ڳالهه ٻڌايان؟ تو اڃان شادي نه ڪئي آهي،
اهو ڄاڻي مان هڪ عجيب قسم جي ترپتي محسوس ڪري
رهي آهيان!

منهنجي هيءَ غير روايتي ڳالهه ٻڌي تون شايد مونکي
ڏوڪين ۽ چئين ته تنهنجو پيار سوارٿي آهي. مان پڇان ٿي
ته ڇا پيار نسورات ٿيندو آهي؟ خبر ناهي ڇو، دماغ سان ئي

هائ جو عادتِي هوندي به پرش حقيقي دنيا کي نظر انداز ڪري
هڪ ڪلپنا تمڪ آدرش سنسار ۾ گهمڻ پسند ڪندو آهي.
خير.... مون کي توکي ٻڌائڻو هو ته مون هڪ سڀنو لڌو
آهي. مون ڏٺو....

نه.... پهرئين منهنجي هن بابيت ٻڌه

منهنجو هيءُ آهي نه؟ يعني منهنجو پتي، نهايت جذباتي
آهي. ڪو ليڪچر ٻڌي اچي ته سڄو ڏينهن اوباريل يا چيون
کاڌي. ڪو دوست ڪجهه ٻڌائيس ته هفتي ۾ ٻه ڏينهن ورت
رڪڻ شروع ڪندو. ڪو ڪتاب پڙهي ته مهاڻا وانگر سومر
سومر ڏينهن مون ورت رکندو.

سو تنهن ڏينهن خبر ناهي ڇا ٿيس. مون کي چيائين،
”مان ڪا ساڌنا ٿو ڪريان. مون کي استريءَ کان پري رهڻو
آهي. تون سنڀال ڪج. مون کي ڇهڃ نه....“
پرشن لاءِ سندن استري ڀريو گه شالا مثل هوندي آهي
جنهن تي هو هر قسم جون آزمائشون ڪندا رهندا آهن. پر
هن کي هن نموني جي خفتي شايد منهنجي من ئي بڻايو هو.
ان ڏوهه کان ڊڄي اڪيون هيٺ ڪري مون هنجي آگيا
مٿي تي رکي ۽ هن کان پري هڻي ويس.

ڪالهه رات جو مان هن وٽ کير جو گلاس کڻي ويس.
روز ئي کڻي ويندي آهيان. پر نه ڄاڻ مون کي ڇا ٿيو؟
هو پدم اسٽ واري مدار ۾ ويهي، ڪو پسته ڪڍي گود ۾ رکي
ڏيان سان پڙهي رهيو هو. منهنجي دل ۾ خواهش جي هڪ
وير آئي. ڇڻ مينڪا جو ڪو انش مون ۾ سماجي هائڻ

ڪڍي جاگي اٿيو هو. ٽيبل تي گلاس رکڻ بدران مان گلاس هٿ ۾ جهلي سندس ڀرسان وڃي ويٺيس. سندس پٺي تي سون پنهنجو مٿو رکيو. منهنجو ائين ڪرڻ ۽ هنجو مونکي ٿلهو ڏيڻ

گلاس ته نه ڀڳو جو چانديءَ جو ٺهيل هو پر منهنجي اندر خبر ناهي ڪهڙي چيز ٽرڪو کائي پڇي پيئي! آف! مان ڪٿي جي به نه آهيان. نه ڪنهن تي پيار جو زور رکي اڌڪار جٽائي سگهان ٿي ۽ نه ڪنهن تي سماجڪ نيم جي پابندي وجهي کانئس حق چڪي سگهان ٿي. کير جو گلاس منهنجي نرڙسان ٽڪريو ۽ منهنجي سيند وٽان رت جي هڪ ننڍي ليڪ وهي هلي.

هن مونکي چيو به ڪونه. استريءَ جي پهاڄن جي قطار ڪيڏي نه لمبي آهي! سماج، سادنا، مجبوري، آدرش.

مان پاڻيهي اٿيس ۽ اچي پنهنجي بستري تي لٽيس. استريءَ جي شرير ۽ من جي بـسـاوت ۾ ايشور ڪهڙيون ڪهڙيون چيزون ڪتب آنديون آهن، هنجي سهن شڪتيءَ جي حد ڪهڙي آهي، ڇا ڪوئي ڄاڻي سگهيو آهي؟

نه مون ان وقت رنو ڪونه. روئڻ لاءِ آنسون ڪپن ۽ آنسن لاءِ پاڻي. دل جڏهن دڪم جي بنيءَ ۾ جلي تڏهن دونهون اٿي، جو اکين تائين ايندي ايندي پاڻيءَ جي صورت وٺي. پر منهنجي اندر دڪم ڪونه هو. ڇا هو؟ ان ڀاو کي ڇا سڏبو؟ مونکي معلوم نه آهي.

خبر ناهي ڪهڙي مهل مونکي نند ڪڍي ويئي. سپنڊڏم

هڪ. منهنجي سيند مان اڃا به رت ٽپڪي رهيو آهي....
 مان مري ويئي آهيان.... تون منهنجي موت بابت ٻڌي هليو
 آيو آهين. منهنجي لاش وٽ ويهي، منهنجو سر گود ۾ کڻي
 منهنجي سيند چمي رهيو آهين.....

صبح ٿي ويو. مان جاگي هيس پر مون اڪيون نه کوليون.
 ڊپ پئي لڳم ته متان تون کليل اکين رستي منهنجي دل
 مان نڪري پڇي نه وڃين!

هاڻ اڪيون کوليون اٿم.... توکان پڇان ٿي ته تون
 منهنجي موت تي ايندين؟ اوه.... منهنجو جيئڻ ۽ مرڻ سڻ
 ٿي ويندو پوءِ. توکي ان روپ ۾ حاصل ڪرڻ لاءِ مان
 خوشي سان مرنديس.

نه.... نه اچڻ متان اچين. صرف خواب ۾ آيو آهين ته
 منهنجي انگ انگ ۾ خوشبوءِ ڦهلجي ويئي آهي. جي سچ پچ
 اچي وئين.... ته مونکي ڊپ آهي، متان مان ان وقت مثل
 مان زنده نه ٿي پوان!

نه مون وٽ نه اچڻ، منهنجي جيئري نه ۽ منهنجي
 مٿي به نه....

مون توکي پيار ڪيو آهي. انوکو ۽ مڪمل پيار. منهنجي
 هڪ ئي چاهنا آهي.... ٻئي جنم ۾ به توکي ائين ئي پيار
 ڪريان.... بلڪل هن طرح.... تون منهنجو پاڙيسري ٿين
 ۽ مان تنهنجي اڻواقف پاڙيسرڻ. ●

دل جو ڦهلاءَ ۽ هن جي سوڙهه

هريش اسپتال ۾ آيو ته سهين پر هو ڏاڍو منجهيل هو. اڄ ئي نه، جڏهن کان هن جئسيڪا جي گريوتي هئڻ جي خبر ٻڌي هئي تڏهين کان منجوسن ٻوساٽ محسوس ڪري رهيو هو. هن کي ائين لڳي رهيو هو ڄڻ مينڊي لڳل مشڪنڌر شام اوچتو اداس ٿي ويئي آهي. صبح وارو سوني گلاب جيان مهڪندڙ سڄ بم ڪو ماڻجي ويو هو. ترسي آڪاش جي هيٿري ڦهلاءَ هئڻ جي باوجود هو من ۾ سوڙهه محسوس ڪري رهيو هو.

اڳي رات جو جيڪي تارا پيارا ڏيڻا پيا سندا هئا سي هاڻ ڪنهن ڏکڻي ۽ منجهيل حساب جي انگن وانگر لڳي رهيا هئا. کيس خبر ئي نه ٿي پيئي ته انهن انگن جو جوڙ ڪريان يا ڪٿ؟ ونڊ يا ضرب ڪرڻ سان به جواب نه ٿي نڪتو. حساب ڪندي ڪندي هن جي رات گذرندي هئي. صبح جو هو موڳو ۽ ٽڪل بڻجي ٿي اُٿندو هو.

جسيءَ جي گرپ ٿيڻ واري خبر پوندي ئي هن ايڪسپريس دليوريءَ رستي بئنگلور ۾ خط لکي موڪليو. جواب نه اچڻ تي موڪل وئي هو پاڻ بئنگلور هليو ويو. پر سندس مسئلو حل نه ٿيو. پائيائين ته ڪونه ڪو بهانو ڪري بمبئيءَ کان ٻاهر ئي رهي پوان. پر آخر ڪٿي پئڪندو وڃي؟ ۽ سو به ڪينسٽائين پئڪي؟

بمبئيءَ ۾ واپس اچڻ تي هنکي لڳو ته گلن جي وچ مان گذرندڙ زندگي اوچتو موڙ کائي ڪڙپڙ رستي تان هٽي لڳي آهي. اڳي جو هنکي پنهنجو گهر سرگهه جي راجا اندر جي محل جو هڪ حصو لڳندو هو، هاڻ هڪ غفا پياري رهيو هو. غفا-جنهن ۾ لنگهه کان گذري اندر وڃڻ بعد واپس موٽڻ وقت سڀ واهون چڻ بند ٿي ويئون هيون!

پڇڻ تي هنجي هڪ واقفڪار ڊاڪٽر رامچند چيو، ”ائين ممڪن آهي ته ڪونه.... اهڙو اتفاق مون ته نه ٻڌو آهي.... پر ڇو؟ تون اهڙيون ڳالهيون ڇو پيو پڇين؟“ هريش چوڻ تي هو ”ته پوءِ جئسيڪا....“ پر هو پنهنجي ڳالهه کائي ويو.

هنکي خيال آيو ته جئسيڪا کي چوان ته ”بارڪيرائي ڇڏ“ پر هوءَ ضرور پڇندي ته ”ڇو؟“ تڏهن ڇا چوانس ته ”بار منهنجو ناهي؟“

هوءَ ضرور پڇندي ته ”ڪيئن ٿو سمجهين ته تنهنجو ناهي؟“.... پر هيءُ ته هڪ سنگين الزام آهي؟ ڪنهن تي؟ هن تي يا مون تي؟

جئسيڪا سندس ڀر ۾ ٿي ستي پئي هئي. مسلسل ساهه کڻڻ سان سندس چاتي هيٺ مٿي ٿي رهي هئي. هنجو سڻيو اڳي کان ڪجهه وڌيڪ ڀريل پٽي لڳو. هنجي پٽ تي نگاهه پوندي ئي هريش جي دماغ مٿان وحشانيت جو ڀوت سوار ٿي ويو. هن جئسيڪا جي ڪچي ڏانهن هٿي هٿ وڌايا.... سندس هٿ جون آڱريون ٽهائجي ويئون.... سٽجي

ويئون

جئسيڪا پاسو ورايو. سندس هڪ هٿ ڪاڏيءَ هيٺان هو ۽ ٻيو گچيءَ ۽ منهن مٿان. تنگيون ٿوريون مٿي ڪري، ڪرونبڙي تي هن چڻ پيمٽ جي رکيا ڪري ورتي!

هريش جو سڄو شرير پگهر سان شل ٿي ويو. سندس نڙي سڪي ويئي!

اٿي، ڪمري کان ٻاهر اچي نئيپڪن کڻي منهن ۽ چاٽيءَ جو پگهر اُگهڻ لڳو. هن پاڻي پيتو. پيتو نه، چڻ ڏوگهيو.

پوءِ بالڪنيءَ ۾ پيل آرام ڪرسيءَ تي ٿي ويهي رهيو. هو اندر وڃي نه گهيو.

صبح جو کيس خيال آيو ته جئسيڪا کي سڀ ڪجهه ٻڌايان. ٻڌائڻ ۾ ڇا هي؟ منهنجي زال ٿي ته آهي! پر جڏهن جئسيڪا سندس سامهون آئي تڏهن هنجي زبان کلي نه سگهي. گهڻوئي پاڻ کي سمجهايائين، ”چئي ڏي. مان نه چونڊس ته ڪير چونڊو؟ هنکي نه ٻڌائبو ته ڪنهنکي ٻڌائبو؟“

پر ڇا هيئنر ٻڌائبو؟ بهتر ڪين هو ته کيس شاديءَ کان اڳ ۾ ئي ٻڌايان ها؟

آف ”تنهن کان ته شادي ٿي نه ڪريان ها!“

جئين جئين جئسيڪا جو پيمٽ ٻاهر ٿي نڪرندو آيو. قئين تئين هریش جو من اندر مسندو ٿي ويو.

اسپتال ۾ هریش ڪمري جي ٻاهران ٿي ويٺو هو. ويٺو

ڇا ٻيڻو به نه هو! هو نهايت پريشان هو.

نرس ٻاهر نڪتي. هن هريش کي وادايون ڏنيون. هريش جا هٿ پير ٿڌا ٿي ويا! هن ائين به نه پڇيو ته ڇو ڪرو ڄاڻو آهي يا ڇو ڪري؟ (پٽ ياڏي ته هو سڏي ٿي نه ٿي سگهيو!) نرس کي تڪڙ هڻي تڏهن به هن ڪنڌ پٺيان اڇلي هڪو تهڪ ڏيندي چيو، ”لڪي گاء! اٿ اٿ بونو بواء.“

هريش ائين محسوس ڪيو ڄڻ هن سالن کان پاڻي نه پيتو آهي. هن پنهنجن سڪل چپن مٿان چپ ڦيرائي ڏڪندڙ ٽنگن سان هو اندر گهڙيو.

جئسيڪا جي پيلي چهري تي هڪ فاتحا جو فخر هو. سندس ڪمزور اکين ۾ چمڪ هئي. هنجي چپن مان رت گرم ٿي ويو هو جنهنڪري آهي ڪارسرا پڻي لڳا پر انهن تي هڪ عجيب مشڪ ڪيلي رهي هئي.

اڌ ڪلاڪ بعد نارت ڪوٽ نرسنگ هوم جي ڪمري نمبر چوويهين ۾ ماءُ ۽ ٻار کڄي آيا. هڪ ڪن لاه پتا هئڻ جو فخر هريش جي دل ۾ ائين گهڙي آيو جيئن صبح جي هير جو هڪو جهونڪو دريءَ اندر گهڙي اچي. پر وري ساڳي ٻوساٽ ڄاڻائجي وڃي!

ڪمري ۾ جئسيڪا جي ماءُ ۽ ننڍي پيڻ اک ۾ ٿي وينيون هيون. ٻڌايو نئين ۽ تازي زندگيءَ کي ڏسي مڇلي ويندو آهي. جئسيڪا جي ماءُ چپ ڪڍي ٻار کي الائي ڇا ڇا چوڻ لڳي. هن ٻالڪ جي نرم نرم گلن تي آڱريون گهمايون. پوءِ کيس گراڻڙي پاتائين. هنجو نرم، نرم ڪچڙو

۽ ننڍڙو بدن پنهنجي منهن وٽ آئي هوءَ گد گد ٿيڻ لڳي.
جئسيڪا جي پيڻ گليءَ کي پيٽويي اڳيان ڪجهه
حجاب ٿي رهيو هو. هن ٻار کنيو ۽ آهستي صرف هڪ
دفعو هن جي گڻ تي مٺي ڏنائين.... هاڪي.... ٻيا آواز
واري مٺي....

هريش جي ٻڻي آئي. جئسيڪا جي پيڻ کان ڪپڙي
۾ ويڙهيل ٻار وٺي هن پنهنجي هنج ۾ کنيو. ”اڻي! نانوءَ
تي ويو آهي! نس پس جهڙو نانؤ وٺو آهي. آهي ئي اڪيون
.... آها ئي ڪاڏي....“

هريش چرڪ ڀريو! سندس دماغ تي چڻ ڪنهن ٽڪ
هنيو.... زوردار ٽڪ.... پنهنجي ڪمر فهميءَ تي هنڪي عجب
لڳو. ”مونکي اهڙو خيال ڇو ڪين آيو؟“

گهر اچي هو چپ چاپ لپتي پيو. دڪ، ڪروڌ، نفرت
۽ ٻيو به ڪجهه هنجي من کي ويڙهي ويو! پاسا ورائيندي
کيس ياد آيو....

آپوس انب اڃان تازو ئي نڪتا هئا. پنڌرهن رپئي ڊزن
جي حساب سان هي ڇهه انب وٺي آيو. فرج مان انب ڪڍي
جئسيڪا چليو ۽ وڌيو. ”نانؤ! انب ڪائيندين؟“ هن پليٽ
نانوءَ جي هٿ ۾ ڏني. ڳالهه بلڪل خسيس هئي پر هريش
کي ان وقت ڏاڍا خار لڳا هئا. ”پهرين مونکي ڏي ها
ڪين!....“

ٻئي دفعي شام جو هريش آفيس مان موٽيو. نانوءَ کي
بخار هو. جئسيڪا نانوءَ جي مٿي تي ٿڌي پاڻيءَ جي پٽي

رکي رهي هئي هريش سڏ ڪيو ”جسي!“ جواب نه آيو. هريش ڏانوءَ واري ڪمري ۾ گهڙندي واکي سان سڏ ڪيو، ”جئسيڪا!“

جئسيڪا پٺيري هئي. سامهون ڦري چيائين، ”واڪو واکاڻ ڇو لڳائي اٿيئي؟ اڃا هيئن رتہ اکه لڳي اٿس.“ هريش من ئي من ۾ چيو هو، ”هنجو ايترو خيال! ۽ منهنجو....“

ٽي-ون دفعو ... هريش ڪپڙا مٽاڻي اچي بستري تي لٽيو. جئسيڪا ڪمري ۾ آئي. هريش کيس پاڻ ڏانهن ڇڪيو

ٻاهريون در کلڻ ۽ بند ٿيڻ جو آواز آيو جئسيڪا پاڻ ڇڏائيندي چيو، ”ڏانوءَ کي ماني ڏيئي ٿي اچان ڪڏهن ڪڏهن ٿو گرم ماني کائي....“

ڏانوءَ کي ته گرم ماني ملي پر هريش جو آئنگه ٿڌو پئجي ويو! هو پاسو ورائي سمهي پيو!

يادگيريون جڏهن اسيمبلي بڻيون تڏهن هريش اُٿي ويٺو. هن ڏند ڪرڻيا، ”اڄ اچڻ ڏينس پيئڻ ڇو ... ڪي!“

هو بالڪنيءَ ۾ ائين ئي اڄ وڃ ڪرڻ لڳو جيئن زو جي پيجري ۾ ڪو جهنگلي جانور ڪندو آهي.

در کليو ٿي مس ته هيءُ وڃي ڏانوءَ مٿان ڪٽڪيو. ”حرامي! ڪميٽي! جنهن ٽالهيءَ ۾ کائين ۽ ان ۾ ئي ڏنگ ڪرين؟ نڪر منهنجي گهر کان ٻاهر!“

روڻهارڪو منهن ڪري، عجب گاڏڙ ٻپ وچان ڏانوءَ ڇڏيو، ”مان؟“

هريش کيس زوردار چمات هنئي. نانوءَ روئي ڏنو. ”دادا مون ڇا ڪيو؟“

هريش کي تهائين وڌيڪ غصو لڳو. ”دادا جا پٽ! اڃا تو پڇين ته مون ڇا ڪيو؟ اڃا ڪهڙي ڌوڙ پائيندين؟ نڪر ٻاهر... اصل پيرن آگهاڙو نڪر....“ هڪ هٿ سان هریش سندس ڪن پڪڙيو ۽ ٻئي سان پٺيءَ وٽان ٽڪو ڏيئي کيس در وٽ وٺي آيو. در کولي، هن کي ڏکي ٻاهر ڪڍي دروازو بند ڪري ڇڏيو!

در ٻاهران روئڻ جو دردناڪ آواز آيو.... ائين جئن ڪو گلر اونائيندو آهي....

ڪمري ڏانهن موٽندي هریش جا ٻئي هٿ پاسن کان ڪري پيا! هو اهڙو ٽڪو هو ڄڻ ڪي ڪلاڪ ساندو هئوڙيون هنيون هئائين. سندس چپن جي ٻنهي ڪنڊن وٽ گجي مڙيل هئي....

ٻاڙي جي جن به ماڻهن کي خبر پيئي تن هریش کي نالائق ۽ ڪميٽو ڪري سڏيو. سامهون مڪان ۾ رهندڙ زال چيو، ”ڪهڙو سمو آيو آهي! ڀاءُ وٽ ڀاءُ نه رهندو ته ڏهن ڪيڏانهن ويندو؟“ سندس مڙس ٿوري عجب ۾ گهٽي ڪاوڙ ملائي چيو، ”پنهنجو ٻار ڇايس ته ڀاءُ کي ڪڍي ڇڏيائين! مٿس ٻار ٿوروئي هو؟ موهن بجليءَ واري وٽ ٿورو گهڻو ڪم ڪري، هٿ پير هلائي پيو پنهنجو قوت گذران ڪيندو هو.“

انين ڏينهن جئسيڪا گهر ۾ آئي. ”نانو ڪٿي آهي؟ اسپتال ۾ هڪ دفعو به ڪيس ڪونه وٺي آئين.... گهڻا دفعا

چيومانءَ ته وٺي اچينس؟ نو هلڻ لاءِ چيس يا چيس ٿي ڪونه؟

هريش ٻنهي ٽنهي سوالن جو جواب نه ڏنو. هن وري پڇيو، ”هيڏي سهل ڪيڏانهن ويو هوندو؟“

هريش جئسيڪا جي سهڻين اکين ۾ نهاريو. سندس چپن نه پر اکين ڳالهائون. ”تون ڪريل آهين، ڪميٽي آهين....“

جئسيڪا هڪڙو هڪڙو بنا سڌو نهاريو. هريش کي لڳو چڻ چوي ٿي، ”تون به گهٽ ناهين....“

”ماڻهن کي جيڪر خبر پوي ته“

”اول کين تون پنهنجي ته خبر ٻڌاء....“

هريش جون اکيون مجبور بڻجي جهڪي ويئون. جئسيڪا چڻ ڊيٽ بڻجي پيئي هئي. هن وري به ساڳيو سوال ڪيو. ”پر به ويو ڪيڏانهن؟ پيموءَ کي ڏٺو به نه اٿس!“

هاڻ هريش کي غصو لڳو، ”مغزچو کاتو اٿئي؟ حرامي ڪٿي نه ڪٿي پيو هوندو؟“

”پيو هوندو؟ سڳي ڀاءُ لاءِ ايترو به خيال“ هريش کي لڳو ڄاڻ طوفان شروع ٿيو. ان طوفان کان هو ڊڻو ٿي. ان ڪري گوشو کائي ٻئي ڪمري ۾ هليو ويو....

جئسيڪا سمجهي نه سگهي ته هيءُ بدلجي چو ويو آهي؟ شاديءَ وقت ته نانوءَ جي ڀارت ڪئي هئائين، ”سمجهج هيءُ منهنجو ڀاءُ نه پر پٽ آهي....“

هريش کيس ٻڌايو هو ته نانڪ ڄاڻو هو ته ڏاڍو سهڻو

هو. پيريءَ ۾ ڇاول پٽ ۾ اما جو جنسي سامه هو. ”منهنجي نانوڙي!“ چئي پيئي ٿرندي هئي....

ٿورو وڏو ٿيو ته اڳي کان به گهڻو سهڻو لڳندو هو. اڳي نه صرف اچو هو ۽ هاڻ؟ گهنڊدار وار.... چوڪرين جهڙيون وڏيون پنڀڙين واريون اڪيون.... نڪ نڪاڪيدار، کاڏي زيبدار.... چڻ سنگمرمر مان ڪنهن بت- تراش ٻال- مورتِي تراشي ورتي هئي جا جادوءَ وس سجهو بنجي پيئي هئي....

پاڙيوارن جو ته هو ڪرشن هو. ”نانو نچي ڏيکار.... نانوَ ڇو هڪ به ٿي.... نانوَ راڳه ٻڌاء....“ نانو ڪرشن جيان ڪارو نه هو ته ڇا ٿي پيو؟ هو ته موهيندر نه؟ جوان توڙي ٻڍيون زالون کيس هنج ۾ کڻي ڦيريون پائينديون هيون يا کيس جليبيون ۽ توشا ڪرائينديون هيون.

جئين ئي نانوَءَ ڪشور اوستا ۾ قدم ڌريو، گوپيون هن جي چوگرد ڦرڻ لڳيون. پاڙي ۾ ڪن کيس پيءُ ڪيو. ڪن ششي ڪپور سڏيو! اسڪول ۾ ڪي کيس ڪتاب ڏيئي وينديون هيون ته ڪي ڪانئس ڪاپيون وٺي وينديون هيون.

ڏياري هئي.... پاسي ۾ زمين پائي ٺڪر جي بنگلي ۾ هميشه جيان باروت جا ٽوڪرا آيا. نانوَ گهر ۾ اندر گهڙندو هو ته ٺڪر جي ڌيءُ هنسا کي پينگهه ۾ ويٺل ڏسندو هو ۽ گهر کان ٻاهر ايندو هو تڏهن به هوءَ ڇوٽي هٿ ۾ جهلي وارن کي وراڪا ڏيندي نظر ايندي هئي.

هنسا پنهنجي ننڍي پيءُ کي چيو، ”آميش! نانوَءَ کي

ڪوئي اچ! چئيس ته هنسا چوي ٿي ته اچي ڦٽاڪا ٻاري
ڏيکار....”

گوپيءَ جو معصوم موھ ۽ ڪرشن جو ابوجهه سنيھ!
نانؤ ڪيئن نه وڃي؟ ’صل پڇندو ويو. قمن ۽ ڦٽاڪن جي
سترنگي شعاع ۾ نانؤءَ کي ائين لڳو جڻ ساھون هنسا نه پر
لعل پري ويئي آھي. ان پريءَ وٽان شاباش ۰۔۔۔ جي فخر
پري لا پراھيءَ وڃان ٻم ٻارڻ وقت هو شايد تمام ويجهو ٿيو
يا باروت کان پري ٿي نه ٿيو، ڪيئن چئجي؟

تماڪو ٿيو ۽ گڏوگڏ چڻگون نانؤءَ جي مک کي وڪوڙي
ويئون!

نانؤ پيو ته سڄو ساڳيو ٿي ۰۔۔۔ پر سندس منهن مٺا
بدلجي ويو! لسو گل ماس جون گنديون بڻجي پيو، کاڌي
بي ڊولي ٿي پيمئي ۽ ڇهنبدار نڪ جو ننڍڙو چتر
اڏامي ويو!

لکھ حيلآ هلاياسين پر نانؤ اسڪول وڃڻ کان نابري
واري ويٺو. ”ههڙي شڪل سان اسڪول ڪيئن ويندس؟“
بابا چيس ته ”ٻه اکر پيمٽ ۾ پيا هوندء ته ڪم ايندء... پائرن
تي ڪهڙو ڀروسو؟ پاڇايون اينديون ته بيهڻ به ڪونه ڏينديء...“
جواب ۾ نانؤ اهڙي ڏک مان روئيندو هو جو امان چوندي
هئي، ”ڇڏي ڏيوس. جيڪي هوندس پاڳهه ۾.... سپ آگريون
برابر ناهن.... هڪ نه، ٻي پاڇائيءَ جي ۰۔۔۔ ۾ پڳوان اچي
ويهندو....“

امان بابا هئا ته نانؤءَ جا سڀ انگل آرا پورا ٿيندا هئا

.... اهي ويا ته چمن جي زال چتري ڏينهن ۾ هڪ دفعو ضرور چوندي هئي، ”مٺن مان اچي ڦاٽي آهيان.... سو به ڪو سنوان سوڌا هجن؟ هڪڙو ته مٿو آهي ڪوڙهيو.... شڪل ڏسڻس ته ماني نه وئي....“

نانوءَ جي شڪل بابت اهڙا لفظ ٻڌي به چمن چپ رهندو هو پر مان قسم ڪندو هوس ته جي منهنجي زال نانوءَ جي شڪل جو مذاق آڏائيندي ته سندس شڪل ئي نه ڏسندس....

۽ اڄ؟ اڄ کيس ڇا ٿي ويو آهي؟ اڄ ئي نه.... گهڻن ڏينهن کان موڳو ۽ اداس پيو لڳي.... اصل ورچي پيو.... مون کان ته ڄڻ سؤ ڪوھ دور پيو پڇي.... آخر چو؟ هريش جهڙو تهڙو گرھ ڪٿي ماني کاڌي. ”اڄ ڏاڍي گرمي آهي!“

”گرمي؟“ جئسيڪا عجب وچان چيو.

هريش ٻاهر هليو ويو. پر ٻاهر به ته بؤسات هئي!
 ”پلئسٽڪ سرجري ترقي ڪري ويئي آهي.... نانوءَ جو منهن ٺهي پوندو.... جيترو خرچ ايندو؛ مان ڪندس.... پئسو پئسو ڪري ميڙيم.... نانو تو هي ڇا ڪيو؟ تنهنجي ڪري مون شادي ئي نه ٿي ڪئي، ڪير، تڏهين به تنهنجي ڪري.... هون؟ هن طرح جي ڪميٽائي ڪبي آهي؟“

۽ جئسيڪا؟ اهڙي سٻاجهي سدوري صورت ۽ ههڙي دغا باز! هي ڀڳوان! ڪهڙي پاسي ٽيڪ ڏيئي سھاري جي اميد ڪريان؟ سنسار ۾ صرف ٻن ڄڻن کي ئي پنهنجو سمجهيم

.... ۴ ٻنهي هڪ ٻئي کي پنهنجو ڪري مونکي ڌاريو بڻائي
چڏيو!

اڙي! نانو! جسي ته نيٺ به پرائي هئي تون ته
منهنجو آهين منهنجو پنهنجو تو کيئن ٿي ائين
ڪيو؟

صبح جو هو آفيس ۾ ويو. هر گهڙيءَ مٿي کي هٿ ڏيئي
ويهي ٿي رهيو آگرين ۾ سگريٽ جهلي الائي ڪٿي ڪم ٿي
پئي ويو ايسٽائين جيسٽائين سندس آگرين کي سيڪ
ٺٽي آيو

ڏينهن سڄو گذري ويو پر هنڪان ڪوبه ڪم ٿي نه
سگهيو شام جو عادتي نيم کان گهٽجي اچي فرسٽ ڪلاس
۾ چڙهيو

اوچتو پرينءَ ڀر سندس نظر پيمي
ڊاڪٽر مهاديون! هن کان چڻ رڙ نڪتي. هو آمالڪ
اٿيو ۽ وڃي ڊاڪٽر جي سامهون ويٺو. ”هلو ڊاڪٽر!“
ڊاڪٽر کيس نه سڃاتو. ان لکو مشڪي آهستي چيائين.
”هلو.“ ”مان اوهان سان ملائڻ لاءِ بئنگلور آيو هوس
ڪنهن خاص ڪم لاءِ پر ٻڌم ته اوهين هندستان ڪان
ٻاهر ويل آهيو“

”ها، فرڏڪفرت ۾ ميڊيڪل ڪانفرنس اٿيند ڪرڻي
هئي. اتان وري امريڪا هليو ويس.“ ۽ هو ڏاء جي گنبد
کي ٽائيٽ ڪرڻ لڳو. تنگه تنگه ٿي چاڙهي ستر تي هٿ
گهمائيندي چيائين، ”اوهان کي مونسان ڪا صلاح ڪرڻي

آهي؟“ بشرت جي ڪيسي مان وڙڻنگ ڪارڊ ڪيندي لاپرواهيءَ سان هريش ڏانهن اچڻ وانگر وڌايائين. ”مون هينئر بمبئيءَ ۾ پنهنجي ڪلڪ ڪولي آهي....“

هريش ڊاڪٽر جو رعب ڏسي ٿورو ڪجهه هيسجي ويو. پر ڪيس هن ئي ڊاڪٽر جي مدد ڪندي هئي. ان ڪري چپ ڪيئن رهي؟ نڙي صاف ڪندي چيائين، ”مونکي ٻار آهي.... پر اهو منهنجو ٿي نٿو سگهي ڇاڪاڻ ته....“

ڊاڪٽر ”هو هو يا ها ها“ ڪري ڪين ڪليو پر هريش کي لڳو ڄڻ هن جي ٿيڙي مشڪ وريل تلوار جيان ٽيڪ منهنجي گچيءَ جي وچ تي نشان رکي چپي ويئي آهي....
استيشن ويجهي اچي رهي هئي. ٽرين جي گتسي ڏيمي ٿيندي پئي ويئي....

هريش ٽڪڙ ۾ چيو، ”اوهانجو دوست رگهونائڻ آهي نه؟ ايگريڪيوتو انجنير؟ بئنگلور ۾ ڪار ائڪسپڊنٽ ٿيو هو.... ٻه سال اڳ مان....“

”اوهين اچجو.... مان اوهان جو رڪارڊ ڏسندس.“ چئي ڊاڪٽر آيو.

”منهنجي لاءِ هيءَ نهايت اهم ڳالهه آهي ڊاڪٽر....“
هريش ڄڻ ليلائيندي چيو.

ڊاڪٽر پورو سمجهيو ته ڪونه پوءِ به هن هريش جي پٺيءَ تي ٽپڪي هڻڻ واري انداز ۾ ڌڪ هنيو، ”ينگهه مٺن ڊو ڪم ٿي، آءٌ ول سالو يوئر پرايملر.... او- ڪي؟“ ۽ ڊاڪٽر ٽڪڙو وڌي ٽپو ڏيئي لهي ويو!

وزنگه هورس چئين کان شروع هئا پر هريش ساڍي ٽي بجي ڪلنڪ وٽ پهچي ويو. ٻاهر چڪر هڻي نيٺ پوئين چئين بجي وڃي اندر ويٺو.

جيئن ئي ڊاڪٽر وزنگه روم ۾ گهڙي اندر پنهنجيءَ ڪيبن ۾ ويو، تئين ئي هريش کي سڏ ٿيو.

”مسٽر ناٿائي! ويري ساري! اوهانجو رڪارڊ ڏسندي ئي (ميز تي رکيل فائيل ڏانهن اشارو ڪري) مونکي سڀ ڪجهه ياد آيو.... معاف ڪجو ٿرين ۾ مان اوهانکي سڃاڻي نه سگهيس رگهونائڻ کي ويجهڙائيءَ ۾ گڏيا آهيو؟“

هريش ابھرائيءَ وچان چيو، ”ها.... ها، مان زخمي ٿي پيو هوس. رگهونائڻ مونکي اوهان وٽ ڪڍائي آيو.... اوهان منهنجو آپريشن ڪيو هو.... منهنجو مطلب آهي اوهانکي ڪرڻو پيو هو.... اوهان چيو ته شايد مان پيءُ بڻجي نه سگهان....“

ڊاڪٽر کلي چيو، ”مون ’شايد‘ چيو هو پر اوهين بڻجي ئي ويا ته ڏاڍو سنو ٿيو. ڏسو رپورٽ ۾ ڇا لکيل آهي؟ ڳالهه هيءُ آهي ته مونکي....“

هريش اٿي بيٺو هو.... رپورٽ جي هڪ پيڇ تي رکيل آگر واري سٽ پڙهي، ڊاڪٽر سان هٿ ملائڻ لڳو.... ”ٽئڪيو ڊاڪٽر.... ٽئڪيو ويري مڃ.... ٽئڪيو....“

ڊاڪٽر چوندو رهيو، ”شادي ڪرڻ کان اڳهه ڇيڪ اپ ڪرايو ها ته.... چئو ته هينئر به.... (سامهون پيل ميز ڏانهن آگر کڻي) پر جڏهن ثبوت ئي ملي ويو ته ڏهين....“

ڊاڪٽر پنهنجي اگزيٽيشن ٽيبل ڏانهن نهاريو ٿي مس
 هو ته هريش در کان ٻاهر هليو ويو.
 نانو موهن اليڪٽريشن جي ڪيبن واري دڪان ۾ ٻاهر
 نڪتل تختي تي پاسيرو ويٺو هو.
 ”نانوءَ جا ٻچا! حرامي! گهر هلين ٿو يا؟“
 هن پيري هريش جي نڙيءَ ۾ سؤ سؤ گهوڙا اٽڪيل
 هئا.... هن نانوءَ کي پاڪر پاتو....
 پاڪر جي پيڪٽ ۾ اچي نانو سوچي رهيو هو، ”دادا
 جي پيار جي ڦهلاءَ ۾ ايتري سوڙهه ڇو آئي هئي؟“ ●

سرھو سرھو ڀينار جڏهن تڪو تڪو وار

گرديو هوٽيل ۾ منهنجي ڀر واري ڪمري ۾ هڪ جوڙو رهيو پيو هو. شام جو ڪٽهڙي تي ٻانهون رکي بيٺا هئا ٻئي. جوان چيو، ”هوا ٿي لڳي ته تنهنجي ريشمي بدن تي هيءُ ڪٽو ٿو لهرائي. دل ٿي چوي ته مان جيڪر اهو ڪٽو ٿي پوان.“

جوانڙيءَ چيو، ”هوا تنهنجي ڪارن وارن سان ڀريل ڇاتيءَ جو پسينو ٿي سڪائي. دل ٿي چوي ته مان جيڪر اها هوا ٿي پوان.“

منهنجي من ڇپن جي سرهي مشڪ کي اندر ڇڪي ورتو. ڀل ته سمجهن ته مان پنجابي پاشا نٿي سمجهان، ڀل بي فڪر ٿي پيار جهڙي سرهي سٺي چيز مائين!

ٻئي ڏينهن اهو جوڙو هليو ويو. هڪ ٻيو جوڙو اچي رهيو ان ڪمري ۾. ڪنوار جو نالو هو ماڻڪ ڪور. صبح سويل مون کيس اچي، ڪٺاءُ ڀرسان ڏٺو ته چيائين سڀاڻي مان به توسان گڏ هلنديس.

ماڻڪ ڪور گوڏا ۽ ڪنڌ جهڪائي مٿو ٽيڪي منهن مٿي ڪيو ته آساديوار گڏيندڙ جوان سان سندس اکيون ٽڪرائجي ويون!

چار اکيون ڪيڏي مهل، ڪٿي ۽ ڪنهن سان ٿو ٽڪرايان، اهو پيار جو ديوتا ڏسي ٿي ڪين! گلن جي ڪمان ۽ درد

جو تير کنيو پيو ڦري، مستي چڙهيس ته نشان چٽهو ڇڏي!
 پيار پهرين ڏنو، پوءِ مشڪيائين ۽ ان کانپوءِ تڙڦيو!
 ٻئي ڏينهن ماڻڪ ڪڙر گلابي بخمل جو ڪڙتو پهريو ۽
 مٿانئس ستارن سان ڀريل چني وڌي. سونهن لهرائڻ لڳي ته
 عشق ۾ زبردست آڇل آئي. ڳائيندڙ جوان جون اکيون مٿو
 ۾ ڀرجي ويون! پيچ ٻنيءَ جي مهل مڪ، تي آساديوار ۽ دلين
 ۾ نئون اجنبِي پيار! جهڙو ستيم شوم سندرم جو روپ!
 ماڻڪ ڪڙر کي چيم، توکي ”هیر“ ڳاڻڻ اچي؟ چيائين
 مونکي ”ماهي“ ڳاڻڻ وٺندو آهي ۽ هوءُ ڳاڻڻ لڳي-

گڏي آئي هئ تيشن تي

ماهي ميرا ويڪڻ دي

ماهي ويڪڻ دي....

آواز منو، ديهاتي پريت ۽ اڻ آزمودگار دل! ستون ساڳيون
 ساڳيون هيون پر ماڻڪ انهن ۾ جان وجهي ڇڏي!

ماڻڪ چيو- ”ٻه ڏينهن مسوريءَ وينداسين پوءِ ٻن ڏينهن
 لاءِ هتي اچي ڏياري ڪري وينداسين؟“

مسوريءَ وڃڻ واري ڏينهن به هوءُ مٿو ٽيڪي پوءِ ويٺي.
 اکين موڪلايو ۽ ان موڪلائڻ ۾ وري اچڻ جي واعدي جو
 آسرو هو.

هڪ ڏينهن گذريو ۽ ٻيو به گذريو. مان گردواري ۾
 گهڙان ته هو منهنجي پٺيان نهاري! ان اميد ۾ ته ڪاري
 بادل وٽ ڪٿي نه ڪٿي بجلي ضرور هوندي!
 منهنجي دل جو درد اڳين جي ڪنڊن وٽ بوندون بھجي

سمي ايندو هو ته منهنجو دم گهٽجڻ لڳندو هو. ڀلا نديءَ جي ڌارا وهي ته ڏسي سگهجي ٿي پر هيءُ پهاڙ جو سمن ڪير ڏسي سگهندو؟

مون گردواري ۾ وڃڻ ئي چڙي ڏنو!
هڪ شام جو اتان لنگهندي هن مونکي ڏسي ورتو. سندس اکين ڏوراپو ڏيندي چيو، ”اهڙو وڻي ڇو آئينءَ هنکي؟ هاڻي مان انهن خاموش اشارن ۽ اکين جي باتين کي کڻي ڪيئن جيٻان؟“

۽ وات مان نڪتس ”اڪ گهڙي نه ملتي نا ڪلجڳم هون، هن ڪد مليئي، پر ڀر ۾....“

هيءَ ڪلٽوپترا ۽ هوءَ....

هوءَ کلي رهي هئي ڏند ٻاهر.... هٿ گوڏي تي-
ڪنڌ ڪڏهن اڳيان هيٺ ٿئي ڪريو ڪڏهن پٺيان....
هنجي عمر پندرهن سورهن سال ٿي لڳي. بمبئيءَ جي
ويجهو واري ڪنهن ڳوٺ مان آيل ٿي ڏني ڇاڪاڻ ته
سندس رنگ بمبئيءَ ۾ رهندڙن جيان بيسئي ڪين هو. سندس
ڳلن ۾ هلڪي ڳاڙهاڻ هئي. عام مرهتن جيان اڳيان ڏند ٻاهر
نڪتل هئس پر جوانيءَ جي تازگيءَ ڪري سٺي پٺي لڳي.
موچي- جنهن جي دڪان تي هوءَ ويٺي هئي. هن کي
گنيپيرقا سان ڏسي رهيو هو. هنجي آزمودگار اکين خبر ناهي
ڇا پٺي سوچيو؟ شايد سوچيو هجي ته ”اڄ کلي ٿي، سپاڻي
روئندي.“ يا شايد ائين ته ”اڄ جوان آهي، سپان مون وانگر
ٻڍي ٿي ويندي.“ يا ائين به ٿي سگهي ٿو ته انهن حسرت
وچان چيو هجي ”تون ڪلين ٿين! آه.... اسين ته روئي به
نٿيون سگهون!“

مونکي ائين لڳو ڄڻ موچيءَ جي دل چئي رهي آهي،
”ڪاش! اڄ مان به جوان هجان ها ته هن سان گڏ مان به
هئين ڪلان ها.... ۽ پوءِ آسمان جاتارا هيٺ لهي اچن ها....
منهنجي دل جي ٿڌي دنيا ۾ اُس جو ترڪو هجي ها ۽ مان
زندگيءَ جي ڌارا جي تيز گتي محسوس ڪريان ها....“
هوءَ ٽهڪ ڏيئي رهي هئي....

هنجي ڪل ٻڌي مونکي هڪ ٻي ڪل ياد اچي رهي هئي
استيلا اسڪورا جي ڪل....

مان هانگ ڪانگ کان ”ايشيا“ جهاز ۾ موٽي رهي هيس
هوءَ منهنجي ڪيبن ۾ هئي.... عزيز دوستن سان موڪلائيندي
ڪلاڪ ڏيڍ بيهي بيهي مان ٽڪجي پئي هيس ان ڪري
ڪيبن ۾ اچي مان لپتي پيس پنهنجي برت تي.... مون کي
ليٽندو ڏسي هوءَ ڪل لڳي....

”ها.....ها.....هي.....هي.....جهاز ۾ ڇا لپتن
آئي آهين؟“ مون گهڻن کي ئي ڪلندو ڏٺو هو.... ڪل وارين
جا چهره.... اڪيون ۽ چپ به ڪنهن جون اڪيون به
ڪلنديون آهن ته ڪنهنجا صرف ڏند!

پر هنکي ڪلندو ڏسي انگلينڊ جي ڪنهن رئيس جي باغ
۾ بهار ٽڙيل گلاب ياد آيو....! گلاب- جو ايترو تازو ايترو
موهيندڙ ۽ ايترو گلابي هو جو ڪوبه گلاب تازگيءَ ۽ رنگت
۾ هن سان برميچي نه ٿئي سگهيو- هنجو چهره سوني گلاب
جيان هو- آهو چهره اهڙو روشن هو ۽ هنجوار اهڙا ڪارا
جو ڪل مهل جڏهين آهي وار مک تي ٻئي پيا ته ائين پئي
لڳو ڄڻ سج تي ڪنهنجو پاڇو پيو لهرائي!

هانگ ڪانگ ۾ هوٽلون گهمي ۽ راتين واريون پارٽيون
ڪاٺ ڪري مونکي سستي ۽ نند پئي گهيريون. منجهند جو
به ماني ڪاٺي مان اچي آهيس. هنجو برت منهنجي برت جي
هيٺان هو. بنگ مان ڪجهه ڪڍي مون ڏانهن وڌائي هن
چيو، هن فراق تي پئي هئي ڏيندين؟ مون ”ها“ ڪري

ڪائٽس پئي ورتا. هوءَ ٻاهر هلي ويئي. ڪيبن ۾ چار چٽيون هيون سين. سامهون مٿئين برت تي هڪ پنجايڻ هئي جا دهلي جي لامنسٽريءَ ۾ ڪنهن وڏي عهدي تي هئي. هن مونکي ڏمڪائيندڙ پنهنجيائيءَ سان چيو، ”هنجو ڪم ڇو ٿي ڪرين؟ تون اڃا هانگ ڪانگ مان نئون چڙهي آهين. اسين هن کي بمبئيءَ کان سنگاپور، اتان کان هانگ ڪانگ ۽ جپان تائين ڏسندا آيا آهيون.... ڇوڪري اصل ويل آهي.... اصل چٽ مٽدان!“

پنجايڻ جي هيٺان جيڪا وڏا سنڌياڻي ويٺي هئي، سا منهنجي گالهه ٻڌي پيلي ٿي ويئي! (مون جيان هوءَ به هانگ ڪانگ مان ئي چڙهي هئي)

رات جو پڪڙ ڏسي موٽيون سين ته ڪيبن ۾ گهڙڻ سان انٽي مينٽ پرفيوم جي سرهاڻ ويڙهي ويئي. اسانجو سڄو بدن نڪ بڻجي پائڪي معتبر ڪرڻ لڳو. اندر استيلا سنڀري رهي هئي.

سميڏا (پنجايڻ جو نالو) عجيب انداز سان مشڪيو. استيلا ٻاهر ويئي ته سميڏا ٿهڪ ڏيئي چيو، ”ڪلٽوپترا!“ مون چيو، ”سميڏا! جيڪڏهن اڇپت جي راڻي استيلا جهڙي هئي ته ويچاري سيزر يا ائٽونيءَ کي ڪهڙو ڏوهه ڏيئي سگهيو!“

سنڌياڻيءَ منهن تي ڪري چادر وڌي! صبح جو نيرن کائي آياسين ته استيلا سون ڏانهن منهن ڪري چيو ”شاڻنگ ڪرڻ هلنديءَ؟“ مون چيو مائس ”مونکي ته ڪجهه به وڻڻو

ڪونهي. توکي شايد ڪجهه وڻڻو هجي ته پل هل.“
 شاپ ڪپير استيلا کي ڏسي گنپير تا سان اٿي بيٺو. هو
 چپ چاپ ائين ڪڙو هو جڻ حيدرآباد دکن ۾ سالازار ميوزم
 ۾ رکيل سنگمرمر مان تراشيل اٽالين جوان جو ڪو بت آهي!
 هنکي ڏسي مسلمان کي زايخا وارو يوسف ياد اچي ها ۽
 هندوءَ کي رتيءَ جو پتي ڪامڊيو!

پر استيلا نه هن جي سونهن ڏانهن ڏٺو ۽ نه هنجي گنپيرتا
 جي ٿي پرواه ڪئي! هوءَ سڌو سئمنگ ڪاسٽيوم وارن هئنگرس
 ڏانهن ويئي ۽ انهن کي اٽلائي پٽلائي ڏسڻ لڳي. هڪ ڇهڇ
 سائي رنگ جو ڪاسٽيوم کڻي هوءَ ڊريسنگ روم ۾ ويئي
 ۽ ڪپڙا بدلائي ڪاسٽيوم پهري ٻاهر آئي. هوءَ پنهنجي کليل
 گچيءَ ۽ ڪلهن تي هٿ گهمائڻ لڳي.

مونکي لڳو ته هوءَ ان اٽالين جوان کي چيڙائي رهي
 آهي! هوءَ اکين جي ڪنڊن مان هنجي چهري تي لهندڙ چڙهندڙ
 پاون کي ڏسي رهي هئي.... جوان جي منهن تي واري واري
 سان دڪ.... حسرت ۽ لالسا جا پاڻ اچي وڃي رهيا هئا ۽
 هنجي اکين ۾ هڪ گهڙيءَ گهايل هرڻيءَ واري نگاه تري
 رهي هئي ته بيءَ گهڙيءَ بگهڙ واري چنندڙ ڦاڙيندڙ نگاه!

استيلا جو مک ۽ سائو ڪاسٽيوم ائين لڳي رهيو هو
 جڻ ڪو ايراني طوطو آهي.... ڇهڇ ساوا ڪنپ ۽ ڪاڙهي
 سهڻي چهنڀ! شاپ ڪپير پٺي ڏيئي ڪپٽ ۾ چيزون ريڙهڻ
 لڳو.... شيلا شيشي مٿان پمسا ڦٽا ڪيا ۽ ڪپڙا کڻي هلي آئي!
 مهينا ٻڌايو ته شروعات ۾ هوءَ ان شاپ ڪپير تي مهر بان

هئي. هاڻ ڪئپٽن جو پاڳ ڪوليو اٿس. صبح جو سويل مان
 ڊيڪ تي هلي ويندي هيس. ڪي ڪرستانس وينيون هونديون
 هيون.... ۽ مان پاڻيءَ جي لهرن تي افق جا رنگ ناچ ڪندا
 ڏسڻ ۾ مڃو ٿي ويندي هيس! سمنڊ جون لهرون.... آڪاش
 جي نيلاڻ.... ۽.... سونهري رنگ، جهازن جي چرپر ۽ چوڌاري
 سائت....! فضا ۾ هڪ قسم جو خمار پرجي ويندو هو ان وقت.
 سورج اُڀرڻ تي هو ته مان هيٺ لهڻ لاءِ اٿيس. اوچتو
 ڏنڊر استيلا ڪٿان اچي رهي هئي! مان بلڪل سندس سامهون
 هيس پر هن مونکي ڏٺو به ڪين! نيم بيهوشيءَ ۾ هوءَ جهومندي
 لٿي ۽ هلي ويئي! کيس پلين گلن وارو گائون پيو هو. ائين
 لڳي رهيو هو جڻ ڪا افسرا راهم پلجي ڌرتيءَ تي پٽڪي
 رهي آهي.

ستن ڏينهن بعد شام جو جهاز سينگاپور پهتو. اتي هڪ
 ڏينهن لاءِ ترسڻو هو.

ٻئي ڏينهن شام جو واپس موٽياسين. گهڻو ڪري سڀ
 مسافر ڊيڪ تي ئي هئا.... ڪي گاڙهيون سايون ڪاغذي
 نوڙيون جهلي بيٺا هئا ۽ ڪي رومال لڏائي رهيا هئا.... جهاز
 جي ڏاڪڻ مٿي ڪڍڻ لاءِ حق ٿي ڪولمبائون ته استيلا ڊوڙندي
 آئي.... سندس پٺيان ٽي جوان هئا.... هر هڪ ڪسي هٿ ۾
 دفٽريءَ جي ڊگهي بيٺي هئي....

استيلا هٿ مٿي کنيو ۽ واکو ڪري چيو ”پليز ووٽ“
 هوءَ ڏاڪڻ تي چڙهي رهي هئي ته مٿي بيٺلن مان ڪن ”ها
 ها“ جو کليل آواز ٻڌي ڪيو ۽ هيٺ بيٺلن مان ڪن سڀنيون

پئي وڃايون.

استيلا جي پٺيان اسين به ڪيبن ۾ گهڙياسين. هن گهڙندي
فخر وڃان چيزون ڏيکاريون. هڪ پيتي ۾ ٽوپلا هئا... پيءُ
۾ جتيون ۽ ٽينءَ ۾ پلاسٽڪ جا گل....

هوءَ انهن چيزن ڏانهن ترپتيءَ جي هڪ عجيب نگاهه
اچلي رهي هئي.

سميڏا طنزي مشڪ مشڪي رهي هئي. استيلا هڪ ٽوپلو
کڻي ڏاڻي پاسي واريءَ ٽنڊ تي رکيو. سنڌيائيءَ ڊگهو ساه
کنيو ۽ آهستي آهستي سنڌيءَ ۾ چيو، ”چري! ڏئي ڇاڻي
۽ وٺي ڇاڻي اچي!“ ڪولمبو ۾ به ٺيڪ ائين ٿيو.... شيلا
۽ پٺيان جوان.... جوانن جي هنن ۾ دٻا ۽ پيتيون.... پيتين
۾ فراڪ.... ۽ فراڪ تي ليس ۽ گل!

”استيلا! پر تون هيٽريون شيون ڪسٽمس مان لنگهائيندينءَ
ڪيئن؟“ مون پڇيو.

هوءَ کڻ لڳي. ”تون سنڌيائي جو ساڻ آهين؟ مان اک
پيتينديس ۽ ڪسٽمس آفيسر مونکي ڇڏي توکي پڪڙيندو!“
ٿيو به ائين.... هوءَ پنجن منٽن اندر سڀني پيتين سوتي ٻاهر
هلي ويئي ۽ مان ٻن بئگن جي پاسي ۾ پورا پنج ڪلاڪ کڙي
رهيس، بعد ۾ هڪ ڪلاڪ ٻيو به جڏهين بئگ مان هڪ
هڪ چيز ڪڍي آفيسر چنڊي ڏسي رهيو هو.

ها.... سو ڳالهه ٿي ڪير ته هوءَ مرهتي چوڪري وارن
۾ گلابي رين ۽ اکين ۾ ڪجل پائي هر روز ايراني هوٽل
وٽ بيهندي هئي ۽ کلندي هئي.

ٻه سال پوءِ به هوءَ ايراني هوٽل وٽ ڏنيم پر هاڻي هوءَ بيمل نه ويٺل هئي. سندس ڀر ۾ ننڍڙو ٻار هو جنهن کي دوا جي شينتيءَ جهڙي ننڍڙيءَ سوڙهيءَ ٻوٽل جنهن ۾ چوڻي پيل هئي ان مان کير پيئاري رهي هئي. خبر ناهي پاڻيءَ کي کير جو رنگ ڏنل هو يا کير کي پاڻي بڻائڻ جو ڀتين ڪيل هو!

ٻالڪا جون ٽنگون ٻانهون ايتريون سنهڙيون هيون جو جڏهن هوءَ چري پري ٿي تڏهن ڪيئن جٽان ٿي لڳي. هنجي ننڍڙي سوڙهي منهن ۾ اکيون تمام وڏيون پئي لڳيون ڇڻ اهو منهن انسان جو نه پر ڪنهن ڏيڏر جو هو! ٻالڪا پنهنجي ماءُ جي گناهه جيان ننڳي ٿي هئي! بعد ۾ مون هنکي وڌندو ڏٺو رلندو ڏٺو ۽ پندو به ڏٺو!

دهليءَ ۾ ڪانفرنس ٿيڻي هئي جنهن جي سلسلي ۾ مان ۽ منهنجي هم پيشور ساهيڙي پتلي ويئون هيوسين. شام جو هڪ نماءُ تي وڃي رهيو هو هيوسين ته اسانجي ڀر ۾ هڪ سترهين ارڙهين ورهين جو نينگر ڪار مان اچي لٿو. هنکي ڏسي، مان بيهي ويس!

پتليءَ سمجهيو ته مختلف جنس جو حسن ڏسي مونکي هن عمر ۾ ڪو دورو پيو آهي، هوءَ کليل لڳي، ”ساجهر ٿي پاڻ سنڀالين ها ته ڍرڪندي عمر ۾ اهڙي حالت نه ٿئي ٿي ها!“ هن منهنجي منهن اکيان چپٽي وڄائي مونکي سجاڳهه ڪرڻ جي ڪوشش ڪئي.

پر مان الائي ڪٿي پهچي هيس ”مون هنکي ڏٺو

آهي؟ ڪٿي؟“ بجليءَ جي چمڪي جيان مونکي ايشيا جهاز
ياد آيو ۽ ياد آئي جهاز جي ڪليو پٿر اسٽيلا! پٽليءَ مونکي
ٻانهن کان پڪڙڻ جي ڪوشش ڪئي پر مان هن جوان
وٽ پهچي ئي ويئي هيس.

”ايڪسڪيوس مي ینگ بواء! آر يو ان اينی ووي
ڪنيڪٽڊ وٽ مس اسٽيلاسڪورا؟“ مون چيو.

(Excuse me, young boy. Are you in any way
connected with Miss steela squara?)

واء؟ آفڪورس! شي از ماء مدر. ڊو نو هر؟ شي از
رائيٽ هيئر ان دي ڪار.

(Why? of course! She is my mother. You know
her? She is right here in the Car!)

هو ڪار ڏانهن وڌيو ۽ مان به ساڻس وڌيس. ڏاڍي دل
ٿي ته پڇانس ”هو از يوئر فادر؟ دي اٽالين شاپ ڪيپر آر
دي ڪئپٽن؟“

(Who is your father? the Italian shopkeeper?
or the Captain?)

پر پاڻ کي روکي ورتو.

ڪار ۾ اسٽيلا ويئي هئي. امپالا ڪار ۾! کيس گهاڙهي
بجمل جو ڪرت پيو هو. هوءَ جوان جي ماءُ نه پيڻ لڳي
رهي هئي سا به جاڙي پيڻ!

جوان جي منهن تي ماءُ جي غلطيءَ يا گناهه جي احساس
جو پاڇو نه بلڪه فخر جو چمڪو هو.

استيلا مونکي ڏسي کليو ”تون ٻڌي چو ٿي ويئي آهين؟
 ايتري ۾ ها... ها... هه... هه... هي... هي...“ ۽
 هنجو جهڙو ٿڙي پيو... سوني گلاب جيان! ●

داهي ڀياس داهي تلاش

منهنجو نالو: ائمبيسيدير، منهنجو بدن: ڊگهو ۽ چاڪندڙ،
منهنجو رنگ: پورو ۽ ڪارو، منهنجون اکيون: گول ۽
چمڪندڙ، منهنجو هال: جهڙو ڪونج جو آڏو، منهنجو
روپ: لڀائيندڙ - پر مان انسان نه آهيان.

انسان نه آهيان، اها نهايت سٺي ڳالهه آهي. چاڪا ته
انساني مشين ڪان مـون واري مشين گهڻي بهتر آهي.
منهنجي مشين ڪڏهن ڪڏهن ڪنهنجي سرير کي ضربيندي
آهي. پر انساني مشين سرير اندر سمايل پاونائن کي چيريندي
ڦاڙيندي آهي ۽ معصوم احساسن کي گهٽي، پوسائي، تڙڦائي
ماريندي آهي.

سامهون ئي ڏسو: ننيڙو ڪٽڙو برسات ۽ هوا جي گڏيل
حملي کان بچڻ لاءِ پاڻکي سوڙهو ڪري هن دڪان جي
ٻاهران ڏيوڍيءَ ۾ ڪروندڙو سرونڊڙو ٿيو وينو هو. مالڪ
گهڙندي ئي کيس هڪ لت ڏڪاءُ ڪئي ۽ نوڪر مالڪ
کي خوش ڪرڻ لاءِ کيس لت سان ئي ڪري پري ڦٽو
ڪيو آهي! ننيڙي جان درد وچان ڪيڪرائي رهي آهي ۽
پرسن بيٺل ماڻهو مشڪرائي رهيا آهن.

منهنجي ننيڙي مٿو به ائين ئي ڪيڪرائي رهي هئي.
هنجي دل رکي رکي ڦٽڪي ٿي ۽ هوءَ روئي ٿي ڏني.
اوهين مٿوءَ کي نه سڃاڻو؟ اڙي هوءَ منهنجي مالڪ
جي ڪڪي آهي. امتحان ۾ ناپاس ٿي آهي. ان ڪري روئي

ويئي. سندس روڊن ۾ هڪ قسم جي بيڪسي آهي. بيڪسي جا زخميل احساسن مان پندا ٿيندي آهي.

”بي حياء! بد ذات! ڪميٽي! گھڻا دفعا چيو ٿيومانء ته آهستي ڳالههء؟ هيء گلو ڇو ٿي ڦاڙين؟“

موت ۾ موهنيء اڃان به وڏو ڪڙڪو ڪيو، ”باهه ڏيان اهڙي گهر کي! مورگو ئي گلو پيو گهٽجي هتي!“ هن هٿ ۾ جهليل ٽالهي ميز تي ڦٽي ڪئي.

لعليچند ڏند ڪرڻ لڳو. هن ميز تان ٽالهي کڻي، زور سان پري پٽ تي اچي. پوء ڪرسي تان اٿيو. اندر ڪمري ۾ وڃي ڪوٽ کنياڻين. ڪوٽ ۾ ٻانهن وجهندي ٻاهر آيو ۽ ڊرائيور کي سڏ ڪياڻين. پيو دفعو وڏي آواز سان چياڻين، ”گرداري! گاڏي ٻاهر نڪالو.“ ٻاهريون در اچل سان بند ڪري ٻاهر نڪري اچ وڃ ڪرڻ لڳو. ڪار گراج کان ٻاهر آئي ۽ هو چڙهي روانو ٿي ويو.

ساري رات موهني ان جهڳڙي جي ڪوڙاڻ محسوس ڪندي، ڪراهيندي رهي. ساري رات لعليچند غصي جي زهر کي پيئندو بازاری عورت جي جسم سان ڪيليندو رهيو.

ائين هميشه ٿيندو رهيو آهي.

اوهين سمجهندا هوندا ته لعليچند ناريء جي سرير سان ڪيل جو شوقين آهي پر حقيقت ڪجهه ٻي آهي. هو هڪ چڙي ٻي، ٻي چڙي ٽين، ٽين چڙي چوٿين، ائين استريء جي جسم کي بهلائيندڙ سامان جيان ڪتب آڻيندو رهيو آهي. سامان جو بدلائي سگهيو آهي. ريتڙهي سگهيو آهي ۽ ٻيچي

سگهيو آهي. پرائين هو ان لاءِ نٿو ڪري ته هن کي ان راند جو شوق آهي، پر انهيءَ ڪري جو کيس ڪو بدلو چڪائڻو آهي. هنکي شايد استري ذات کان نفرت آهي. يا شايد هو ڪنهن ڇير جي تلاش ۾ آهي. اها تلاش کيس رنگن ۽ وسيلن سان لپٽيل عورتن جي درن تي پڪاڻيندي رهي ٿي.

ائين به ٿي سگهي ٿو ته هنجي دل ۾ ڪو گهرو خال هجي. خال-جنهن کي پرڻ لاءِ هو در در پنڊو رهي ٿو. انسان جي هيءَ ڪهڙي اترپي آهي؟ هيءَ ڪهڙي بڪه آهي جا سمجهه سان سينگاريل انسان کي به لائيندي رهي ٿي.

لعليٰ چنڊ هميشه استريءَ کي نيچ ۽ ڪميٽي سڏيندو آهي. پر هر استريءَ وٽ ڏيندي هو پنهنجو درجو هيٺ، گهڻو هيٺ ڪيرائي ڇڏيندو آهي! ”تون منهنجي راڻي آهين. تنهنجون لتون منهنجون اڪيون....“ ائين ۽ اهڙو ڪجهه چوندو آهي هو ان وقت.

قدرت پرش سان هيءُ ڪهڙو نه عجيب مذاق ڪيو آهي جڏهن هو استريءَ کان جدا ۽ پري آهي تڏهن هو پاڻکي مٿي ۽ استريءَ کي هيٺ ڀريو سمجهي پر جڏهن هو استريءَ جي ويجهو آهي تڏهن ڪهڙي نه کل هاب نموني ۾ هو ان اڳيان پيش ٿو پوي!

هينئر نه - پر جڏهن موهنيءَ هن گهر ۾ قدم رکيو تنهن کان به اڳ - لعليٰ چنڊ جو اهو حال هو. موهنيءَ کي فقط

لعلچند جي نالي ۾ جڳهه هئي. باقي هنجي تجوڙي ۽ هن جي دل ۾ کيس ننڍڙي ڪنڊ به نصيب نه ٿي. لعلچند جي آمدني ڪافي وڌيڪري آهي، خرچ ڪرڻ مهل سندس دل جون ديوارون رڙهي، کيس ڪشاده دل ۽ سخي بڻائينديون آهن پر جڏهين موهني هٿ ڦهلائيندي آهي تڏهن لعلچند جو من سسي سوڙهو ٿي ويندو آهي.

آدر بدران ايمان، ڳالهه وٺڻ بدران گاريون، همدرديءَ بدران ٺٺولي، پيار بدران چٽرون، ٻڌندي ۽ سهندي موهني هڪ نثر ۽ نادان ٻار جيان ٿي پيئي آهي. هنجي من ۾ ڦهلجڻ جي شڪتي ٿي ڪانهي. هنجي استري-هردي جي ممٽا قتل ڳوٺ جي ڪوه جي پاڻيءَ جيان گندي ۽ نڪمي بڻجي پيئي آهي.

ننڍڙيءَ مڌوءَ جڏهن کان اکيون کوليون آهن، ماءُ جي اکين ۾ گهري اداسي ٿي ڏني اٿائين. موهنيءَ وٽ ممٽا آهي پر سندس ممٽا جو ڪرڻو اونڌاهي گهيري ۾ ويڙهيل آهي. پٽي بڻجي هنجي پيار جي پياس جيئن جو تين رهنجي ويئي آهي. ان ڪري جنني بڻجي هوءَ ٻئي جي اڃ لاهڻ ۾ ڪنجوس تمام ڪنجوس ٿي پيئي آهي.

مڌوءَ ۾ جڏهين ٿوري ڪجهه سمجهه آئي ته هن ڏٺو ته گهر روپي پچري ۾ طوطي طوطو هڪ ٻئي جا ڪنپ چني رهيا آهن. شروعات ۾ مادي گهٽيل ۽ بوسائيل ريهون ڪندي هئي پر پوءِ هوءَ کليل آواز ۾ ڪيڪون ڪرڻ لڳي. نر پنهنجي هٿ سان حساب ڪندو هو ۽ مادي پنهنجي زبان

سان. انهن پنهي جي حملي جي وچ ۾ مڌوءَ جو نڌڙو من هو. اُن من ۾ ڪي احساس هئا، احساس جي حملي ڪري زخمجي پيا هئا.

”بابا مون سان ظلم ڪري ويو. موهني به ڪا زال آهي؟ ري جهڙو عقل ۽ ڪاٺو جهڙو آواز! مونکي ته پهرئين ڏينهن کان ئي ڪانئس نفرت آهي.“ لعلچند پنيان پنهنجي دوست کي چئي رهيو هو ۽ مڌو مون وٽ اڳيان ويٺي هئي ۽ پيءُ جو چوڻ ٻڌي رهي هئي.

ٻالڪ جو جنم ڪيئن ٿيندو آهي، کيس معلوم نه هو. پر انسان جي جنم - جات ٻڌيءَ سان هن محسوس ڪيو ته هوءَ نفرت جي پٽداش آهي. ”مان پيار مان نه بلڪ ڌڪار مان ڄائي آهيان.“ مڌوءَ جي دل روئي ڏنو. هنجو هٿ ڪنڀڻ لڳو. هن ڏڏندڙ هٿ منهنجي بدن سان کڻي چنبڙايو. سندس دل جو آواز هٿ مان لنگهي مون تائين اچي پهتو. هنجي دل ڪيڪرائي رهي هئي.

ائين ئي هوءَ ڪيڪرائيندي رهي آهي. منجهيل ۽ آلهيل من کڻي هوءَ طوطي - طوطي جي چهنين ۽ ڪنڀن بابت سوچيندي رهندي آهي. جنهن ڪري بار بار امتحان ۾ ناپاس ٿيندي آهي.

* * * * *

لعلچند جو پتا رامچند وڪيل هو. وڪيل، جو سچ ۽ ڪوڙ کي لفظن جي چار ۾ ڦاسائي ڦٽڪائيندو آهي. سچ ڪوڙ ٻئي پيا ڦٽڪندا آهن. ريچارو سچ ائين ڦٽڪي

۽ اچي اچي اهڙو ڪمزور ٿي ويندو آهي جو گهڻو ڪري ته مري ٿي ويندو آهي. جڏهين نه مرندي آهي تڏهن سندس صورت بدلتجي ويندي آهي. ڪوڙ به ائين باجوايوون ڪيلي پنهنجي صورت بدلائيندو آهي پر اڻ سڃي ۽ ڦٽندي پوندو آهي. لفظن ۽ اکرن جي هير ڦير ڪيس بود ۾ آئي ڇڏيندي آهي ۽ پوءِ انصاف دوکو ڪاٽي وهندو آهي. ان کي سچ ڪوڙ پائيندو آهي ۽ ڪوڙ سچ.

ها. سچ ۽ ڪوڙ جي صورت بدلائڻ ۾ وڪيل جيترو ئي ڪامياب ويندو آهي اوترو ئي هو ڏنوان بڻجندي آهي. رامچند ان ڳالهه ۾ ڪامياب ويو هو ان ڪري ڏنوان هو. جڏهن هو ڪنوارو هو تڏهن دهل تي ڏونڪو هڻي هوڪو ڏياريو هئائين ته مان مفت ۾ چوڪري وٺندس. ساڙهي به پنهنجي موڪليندس.

اوهين چوندا ته ڪهڙو نه فراخدل انسان هو! پر مان چونديس ته ڪهڙو نه سوڙهي دل وارو آدمي هو! هن شرط وڌو هو ته چوڪري تمام سهڻي هجي. اوهين چوندا ته باقي ويچارو اها گهر به نه ڪري ڇا؟

پر اوهان کي خبر نه آهي ته وڪيل صاحب پاڻ ڪهڙو نه بد صورت انسان هو. اڻڀي ڪاري چمڙي، ٿلهو ڇپ، حد کان زياده ويڪرو وات، ڪنن تي برسات ۾ ڀريل گاه جيان وار، اکيون بيٺل ۽ ڏند ٻاهر نڪتل!

هو ڪنهن سهڻي چوڪريءَ تي مهرباني نه ڪري رهيو هو، جو ڪيس فراخدل سڏيون. هڪ پاسي مرد جو ٽچوڙي ۽

وارو خزانو هو ۽ ٻئي طرف عورت جو جسم وارو خزانو، ان حالت ۾ وڪيل صاحب جو طرف وٺي ساڻس فراخدل ۽ مهربان هئڻ واريون صفتون لڳائڻ ئيڪ ڪونهي.

خير وڪيل مهاشيه کي ڪنوار ملي، ڪونج جهڙي ڪنوار، ڪوڏن جهڙي ڪماري. جوڙو ائين هو جيئن سنڌ جي باغ جو سڳندي گلاب جو گل ۽ ٿيڌي اک سان نهاري ٿيڌو ڪانءُ!

ها، ماڻهن پئي چيو ته هيءُ گل ۽ پونئڙ پورڻا ۽ آماس جو ميلاپ آهي. پر گل ۽ پونئڙ جي وچ ۾ رس ڀريو سنڀند آهي، آماس وٽ ٽمڪندڙ چمڪندڙ ان گهڻيا تارا آهن. ان ڪري هتي گلاب ۽ ڪانو جي تشبيها ئي ئيڪ آهي.

وڪيل صاحب پاڻ لاءِ نؤورني خريد ڪئي ۽ نؤورني لاءِ مونکي خريد ڪيو هو. ان رات اسين ٻئي سينگاريل هيوسين. مان ۽ ڪنوار. گلن ۽ هارن سان سينگاريل.

رامچند اسان ٻنهي جو مالڪ هو. هو ڀر ۾ ويٺل ڪنوار ڏانهن نهاري رهيو هو ۽ پنهنجي پاڳ کي ساراهي رهيو هو. ڪنوار نه موڏانهن ٿي نهاري نه گهوت ڏانهن. هوءُ پنهنجي قسمت ڏانهن گهور ڪري نهاري رهي هئي. ۽ مان هنن ٻنهي کي ڏسي رهي هيس. ان وقت ئي مونکي خبر پئي هئي ته انساني مشين ۾ ڪا زبردست خرابي آهي.

جڏهن به وڪيل صاحب پنهنجي ڪنوار کي ڇهندو هو، ڪنوار جي اکين مان ڌڪار ٽپڪي پوندو هو. هوءُ اهو ڌڪار چپن کي ڇڪ پائي گهي ويندي هئي. پر گهيڻ بعد

آنکي ڪيڏانهن ڪندي هئي، سا خبر نه اٿم. ٻڌو اٿم ته ڪلياڻڪاري مهاديو به هڪ دفعو زهر پيتو هو. پر نقصان ٿيڻ جي ڊپ وچان هن آهو زهر پيٽ ڏانهن موڪليو ئي ڪين. ڪنٺ ۾ اڻڪاڻي ڇڏيائين. هيءُ ڪنوار به خبر ناهي هيترو سارو زهر ڪيئن هضم ڪري ويندي هئي.

هندستاني سنسڪارن ۾ پليل هئي شيلو. هنکي ان ڪنور نيم جي ڄاڻ هئي ته پٽيءَ کي هميشه پٽيءَ ڏانهن عزت ۽ شردا سان نهارڻو آهي. پر هوءُ ائين ڪري نه سگهي. هنکي پٽيءَ کان نفرت هئي.

”ڇا چيئ؟“ پٽي ائين چئي نٿي سگهي. ائين چوڻ جو کيس ٻنهي حق ڪونهي؟ پٽي آهي.... ان ڪري بس کيس وٺڻ ئي گهرجي؟

اوهين اهي آپديش انڪري ٿا ڏيو ڇاڪاڻ ته اوهانجي ڌارڻا غلط آهي. اوهان جي ڌارڻا آهي ته سنسار جاسپ پڌارت ٻن نمونن جا آهن:- مائيندڙ ۽ مائيجندڙ. اوهان غلطيءَ وچان استريءَ کي ٻين چيزن سان گڏ مائيجندڙ پڌارتن جي ياداشت ۾ ڪري گهڻيو آهي. اوهانجو سماجڪ سرشتو، اوهانجا اخلاقي نيم، اوهانجي ڪورٽ جو قاعدو، اوهان جي وهنوار جي ريت، سڀ جو سڀ، ان ڌارڻا جي آڌار تي گهڙيو ۽ ٺاهيو ويو آهي. اهو ئي حساب لڳائي اوهان استريءَ کي ننڍو ۽ ساراهيو آهي.

پر استري مون مون موٽر جيان ٿورو ئي آهي ۽ مان مشين آهيان، صرف هڪ مشين. مونکي پيار ڪرڻ يا ڌڪارڻ جو

حق نه ٿو ملي سگهي پر سشيللا کي اهو حق ملي سگهي ٿو،
ڇاڪاڻ ته هن ۾ پراڻ آهن ۽ هنجي پراڻن کي پنهنجا احساس
آهن.

سشيللا کي پٽ ڄاڻو. استريءَ جي جيون ۾ اها گهڙي.
گهڙي جڏهن هوءَ پهريون دفعو پاڻ سان هڪ ٻي هستي
سرجن ڪندي آهي، نهايت ئي شپ آهي. ان وقت هنجي
هردي جي آند جو تاه پاڻڻ مشڪل آهي.

سشيللا ٻار کي پنهنجي گود ۾ کڻڻ چاهيو. ٻالڪ هن
اڳيان آندو ويو. هنجي هردي جي ممتا آڻولي هئي. هن جي
سموري هستي ممتا بڻجي پانهون ڦهلائڻ لڳي.

ٻالڪ گود ۾ کڻي، سشيللا ڏٺو: لعل ساڳيو جهڙو رامچند!
ساڳي اڻڀي ڪاري چمڙي، ساڳيو ٿلهن چن وارو ويڪرو
وات! سشيللا جي ممتا ۾ ڪسارو سواد هلي آيو.

استري سمپورڻ روپ ۾ جڏهن پنهنجو پاڻ ڪنهن کي
ارپڻ ڪندي آهي تڏهن ئي کيس آند ملندو آهي. سشيللا
جي پياس بجهي نه سگهي. هوءَ پتني هئي پر هن نه پتيءَ
کي پيار ڏنو ٿي ۽ نه ڪانئس پيار ورتائين ٿي.

رامچند کي ائين لڳندو هو ڄڻ سشيللا استري نه بلڪه
هڪ ڪچئون آهي جنهنجا سڀ انگ اندر سمايل آهن، بس،
سندس پني ئي ڏسڻ ۾ اچي ٿي. پني - جا پٿر آهي، سخت ۽
ڪنور پٿر. اهڙي پٿر کي هو ڇا ڪري؟ هن شراب کي
پيار ڪرڻ شروع ڪيو.

استري جڏهن ماما بڻجندي آهي تڏهن سندس ساري

هستي هڪ ٿانءُ ٻڌجي پنهنجو سمورو سنيھم جل پالڪ مٿان هاري ڇڏيندي آهي. سشيلاما ٿا هئي پر هنجي هردي وارو ٿانءُ اونڌو ٿي نه سگهيو.

سشيلاما سمندر جيان هئي. سمندر - جنهنجي ڪناري تي ويهي به ڪو پنهنجي اڃ ٻجهائي نه ٿي سگهيو.

لعل پاڙي ۾ ڪشمن جي ماءُ ڏسندو هو. هن جي اکين مان ممتا جو جهرڻو پيو وهندو هو. ان جهرڻي ۾ هنجي دل سنان تـ ڪري ٿي نه ٿي سگهي. هو ٻوڙي پنهنجي ماءُ وٽ ايندو هو پر کيس ائين لڳندو هو ڄڻ هنجي ماما واري جهرڻي ۾ پاڻي ٿي ڪونهي!

نانائي گهر هو پنهنجي ماسات ڀڳوان کي ڏسندو هو - هنجي ماسي ڪملا جڏهن پنهنجي پٽ کي گتيون ڪري ڪارائيندي هئي تڏهن سندس سنيھم جهولندڙ وڻ جيان لڳندو هو. لعل پنهنجي ماءُ جي گود ۾ اچي وهندو هو. پر کيس ائين ڀاسندو هو ڄڻ هنجي ماءُ پيار روپي وڻ ۾ تازا ۽ چڪنا پٽا ڪونهن. اتي کيس سرءُ ۾ چمڪندڙ پٺن جي ڪڙ ڪڙ جو آواز ٻڌڻ ۾ ايندو هو. لعل آڏان اٿي پڇي ويندو هو.

ائين ئي لعلچند پڇندو رهيو آهي. هنجي ڪلپنا ۾ استريءَ جو موھڪ ۽ ڪلياڻڪاري روپ اچي ٿي نه سگهيو آهي. هر استريءَ ۾ کيس استريءَ جي روپ جو فقط هڪ ٽڪر ڏسڻ ۾ اچي ٿو ۽ ان ٽڪري کان کيس نفرت آهي.

هو استريءَ ڏانهن وڌي ٿو، نه پيار ڪرڻ جي پاونا ڪٽي، پر پنهنجي بک مٽائڻ جي اڇا رکي. هو استريءَ کي

ٻانهن ۾ جهلي ٿو، نه ڪنهن ڪومل انگه جي سپرڻ جو
 آنند پائي گدگد ٿيڻ لاءِ پر ڪنهن لڇڪندڙ شرير کي مروڙي
 ۽ نپوڙي ان مان مزو وٺڻ لاءِ. هڪ استريءَ کي ڇڏي جڏهين
 هو ٻيءَ ڏانهن ويندو آهي تڏهين پهرين استريءَ جو حسد ۾
 جلت يا تڙوڻ وارو خيال کيس خوشي ڏيندو آهي، خوشي -
 جا انسان کي هميشه اڃايل رکندي آهي، هميشه پياسو ۽
 اترپت ڇڏي ويندي آهي. ●

منهنجي ناني

هينگهي! او مينگهي! آئي مينگهي! پريان سڏ ٻڌي
اسين ڊوڙندا هئاسين ۽ نانيءَ کي هٿ کان وٺي پنهنجي گهر
وٺي ايندا هئاسين.

هيراآباد جون گهٽيون هيون لڳ ڀڳ ساڳيون. ان ڪري
ناني اڳيان يا پٺيان، ڪنهن گهٽيءَ ۾ گهڙي، منجهي، وٺي
منهنجي ماءُ کي ”مينگهي مينگهي“ چئي سڏ ڪندي هئي.
منهنجي نانيءَ کي اوهان مان گهڻا ”گوپال ماءُ“ جي
لقب سان سڃاڻندا هوندا. ڪي شايد هاسي يا آسر نالي سان
به سڃاڻندا هجنس پر اسين کيس ”پاپي“ ڪري سڏيندا هئاسين.
پيرن ۾ روغني سليپر، ڪارن ٽڪڙن وارو ڳاڙهو پڙو
۽ ڏاڻي ڪلهي وٽان بيڙن وارو ململ جو چولو پهري، ڪڪ
۾ ناس چپٽي ڏيئي، پڙي جي ڪنڊ مٿي هٿ ۾ جهلي، ناني
جڏهين اسانجي گهر ۾ گهڙندي هئي تڏهين اسين کيس ورائي
ويندا هئاسين، ”پاپي! اسانجي گهٽي ميرن جي قبن جي بنهه
سامهون ۽ اسانجو گهر ميران اسڪول جي بلڪل لڳو لڳو،
پوءِ به تون منجهين ڇو ٿي؟“

رات جو ناني آکاڻي ڪندي هئي. اها آکاڻي اسان اڳ
۾ به گهڻا دفعا ٻڌي هئي پر نانيءَ جي آکاڻي ٻڌائڻ جو ڍنگ
اهڙو وڻندڙ هوندو هو جو اسين ور ور ڪري ساڳئي آکاڻي
ٻڌائڻ لاءِ زور ڀريندا هئاسين. آکاڻيءَ ۾ گلڙيءَ جي ماتيچي

ماءُ کيس سوئو هئي ماري ٿي ڇڏي ۽ پنهنجي سڳي ڌيءُ
ڪاٺيءَ گلڙيءَ جي جڳهه تي ساهري موڪلي ٿي ڏني.
گلڙي پکي بڻجي وڻ جي ٿاريءَ تي ويهي نوڪرن سان
ڳالهائي ٿي:

”نوڪرو! پاڻي پرا هئ؟ ڇي! هان

هند بچايا هئ؟ ڇي! هان

کانا پڪايا هئ؟ ڇي! هان

راڻي گهمي ٿنڱه به ٿنڱان ڪاٺي نال؟“

اڃا ناني سوال پڇي ته اسين سڀ گڏجي چئون ”ڇي!
هان.“ ناني اسانکي ڏسي کلي ۽ اسين کيس ٻڌي کلون.

نانيءَ جا ڏند سڀ سالم هئا ۽ وار ڊگها ۽ ڪارا هئس.
هوءَ مونکي چوندي هئي ته هنهنجا وار سنواري چوئي ڪر.
مان ڦٽي کڻي ايندي هئس ته چوندي هئي ”نه ڌيءُ. مان
پري جال (ٻڍي زال) ڦٽي ڇا ڪنديس. نهري ڪٿي ڏي.
(آگرين سان وار لسا ڪرڻ) سندس ڊگهي چوٽي هٿ ۾
جهلي مان پڇندي هيس، ”پايي، تون ننڍي هوندي ڏاڍي
سهڻي هوئينءَ“ خوشي ۽ فخر منهن تي پکيڙي ناني چوندي
هئي. ”اٿي، وهانو ڏينهن سڄي امير شاهي گهٽي، بتي کڻي
مونکي ڏسڻ آئي هئي. اصل هوڪو پئجي ويو، ڇي!“ ڪنوار
ڪا آهي، جهڙو ڏاڙهونءَ جو داڻو! ٻيڙي ٻڏي ماسي جهميءَ
جي، مونکي ڪري ڪوه ۾ اڇلايائين. شاديءَ رات ئي نهن
۽ ناني ڏنر. منهنجي ماءُ پلا وسوڙي، ڀيڻ جي چٽي، مونکي
کڻي ڇهن ٻارن تي وڌائين! مٿو جناس! کڏ ٻيو ٻار به

گهوريو.

ڪاوڙ ۽ دڪه وچان نازي ۽ جو منهن ڳاڙهو ٿي ويندو هو. پر ڪن پل ٿي ڪين گذرندي هئي ته سنيهه ۽ شردا سندس دل مان ليئا پائي ڪيس شانت ڪرائي ڇڏيندا هئا. هو ڪومل آواز ۾ چوندي هئي، پر منهنجو ڏٺي ڪو هو، جهڙو ديوتا ڏٺم. مونکي ڪڏهن پٽ تي پير نه رکڻ ڏنائين. پٽ به مونتان گهوريو قربان پيا ويندا هئا، ڇي: ”ڪنوار! ڇا ٿيندين؟“ انگوري يا ترنڪي؟ ڀلا گلابي دارون ۽ ۾ مصري وجهي ٺارڻ رکون؟“ مينهن پوندو هو ته ٿڌي ماني ۽ ڪوسا پڪوڙا کائبا هئا. وٽي ۾ دارون پيو ٺرندو هو. هڪ ٻئي کي سڏ ڪري اڌ ماني، ۾ پڪوڙا ۽ ڍڪ دارون جو وراهو هو. هيٺ ته ماڻهن مان اهو هڳاءُ ٿي هليو ويو آهي.

نازي ۽ جي ڪنن ۾ هيترا سارا سوراخ ڏسي منهنجي ننڍي پيڻ چوندي هئي، ”پايي، هتي ڪهڙا مٽيا پاتا هئا جو هيڏا ٽونگه ٿي پيا اٿئي؟“ نازي ۽ جي من ۾ چڻ ڪتڪتائي اچي ٿيندي هئي. کلي چوندي هئي ”نڪه ۾ نت ۽ بولو، نت ۾ ڏانئون، ڏانئون ۾ سوني ڪندي، ڪنن ۾ گبن، ڪرڪيون ۽ جهوڪ، ڪرائي ۽ ۾ سونا ڪنگڻ، پوءِ ڪلهي تائين عاج جون پانهيون، وچ ۾ سونيون ڪنگڻيون ٺونٺ وٽ پانهن رکيون، پانهن - رکي ۽ ۾ لتڪندڙ ڦنڊڻ، آڱڻين ۾ منڊيون، ڇلا ۽ آڱوٺا، پيرن جي آڱرين ۾ بندرا ۽ مٿان ڪڙيون، پازينب، نورا ۽ چير، اهي سڀ پائي مان ڪنوار ٻڌي هيس، ڌيءُ! اڄ جي ڪنوار ۾ ڪنگڻ ٿي پائي ته مرڪي ائين ٿي

ڄڻ ڪوڙيمل جي گهر جي سڄي ”سهاء“ خريد ڪري پاتي اٿس. اسانجي ڏينهن جي ڪنوار، ڪنوار هئي!“ هيترن مٿين جا نالا ٻڌي منهنجي پيمڻ ته دهاجي ويندي هئي پر منهنجي ان تڻ پاڻ وڌي ويندي هئي. ”پليي، پلا وهانو تي پتلون پتي ڪين پڙو؟“

”پڙا پتلونون ڇا جون؟ لکن بجاجي ۽ کان ڏاجو ڦاڙاڻبو هو. ڪنوار پائيندي هئي گلپهري جي سوڙهن پاڇن واري ستن، زيڪ جو ڪوٽ، اڇي ۽ ململ جو چولو ۽ مٿان امير جي گاڙهن پيلن چئن واري چادر.“

منهنجو وڏو ڀاءُ کلي چونڊو هو، ”پاپي، تون لنگهندي هوندين ۽ ته رستي تي ماڻهو ٿي بيهجي ويندا هوندا؟“

”ڇئين ڇا پيو؟ اسان ميرن جي صاحبيءَ ۾ گجر (گذر) ڪيو آهي. اڪڙي ڪڍي نڪرو هو پوءِ ماڻهو ڇيڻو وري ڌوڙ مان ڏسندو؟ وڙي ۽ مان — ٻئي پيمر، ڏاڻن سان مخمل جون ٽوپيون ۽ سليپر پرينديون هيوسين. پر گهر جا مڙسالو ٻاهر ٻاڦ به ڪانه ڪيندا هئا ته ڪو اسانجي چوڪر جو ڀرت تي هلاڪو هلندو آهي. مڇاڻ ماري ميرڪي ڪا سٺس پئجي وڃي، ته ڪڍي نادر شاهي حڪم ته چوڪري منهنجي بيگم بڻجي!“

ناني چانوري اٿي جو چلو ۽ گوار دل ڪري کائيندي هئي. وranڊي ۾ سگريءَ تي چلو پچائيندي هو ۽ سنهڙي مٺڙي آواز ۾ گبائيندي هئي:

”عمر ماروئيءَ ڪسي کڻي ويو کڻي ويو.“

ٽنارن ڪسي ٿاڙو هڻي ويو هڻي ويو.
لکيل قيد قسمت هئو ماروئي ڪسي -
عمر جو بهانو بڻي ويو بڻي ويو.
چلو اٿلائي وري ڪو بيت شروع ڪندي هئي،
”ادا گل گل جا ٿون اوري اڄ
موڳو آهين منهن ۾ ٿون گريو آهين گچ
چؤ سڙين چاڪي؟ ٿون چؤ ڪڍي سچ

جي: ”جڏهن چپ پٽيم تڏهن باغائيءَ بٺ وٽم“
منهنجي وچين پيٽ وچ ۾ ڏيک ڏيندي هئي، ”پاڻسي! انجي
معني؟ پلا اهو بيت ڪنهن ٺاهيو آهي؟“ پاڻي چوندي هئي
”ابا، ڪوي آهن ترما ٿا انهنجو نالو وٺي ڇا وٺبو؟ بس، سندن
چوڻيون ياد ڪرڻ ئي چڱو ڪم آهي.“

ٻاهر حيدرآباد جون ڪوسيون لڪون ڦوڪون ڏينديون
هيون. اندر اسين باداميون، ڪس ڪس، اڇو جيرو ۽ ڦوٽا گهوٽي
ٽاڙل ٺاهيندا هئاسين. ”پاڻي! تون پيئئينءَ؟“ امي پڇندي
هئي. چڱو، ٽيءَ روپي ڪٿوري ۾ ڪري ڍڪ ڏجانءِ.“
سامهون پنجل موديءَ وٽ يڪتارو وڃائي مسلمان پينار
ڳائيندو هو:-

جيڪو مارن جي مانڪي خبر ڪري
چمان پير تنهنجا مان نيٺ ٿري.
ملڪ مارن جو آهي ٿڌو
مون ڏينهن ڄمڻ جو آت لعل لڌو
منهنجو مارن سان اهو ٻول ٻڌو

مان لڄ شرم کان ڪين پري

پاڻي لوھ جي در وٽ بيهي ٻڌي روئي وجهندي هئي
 ”پلي ڄاڻي ماروئي، ستياڻي هئي ستياڻي. ائي، مان به
 چلا ڳائيندي هيس چلا. پاڙي ۾ رهندو هو هڪڙو ٿمڻو.
 منهنجو آواز ٻڌي ڪڏ ٽپي اچي منگه مان ليو پائيندو هو.
 بس سندس ٿمڻو مٽوڏسي منهنجو گلو ئي سڪي ويندو هو.“
 نانيءَ جي چپن تي ان وقت جوانيءَ جي شرارت پري مشڪ
 نچندي هلندي هئي.

ناني هيٽرستر ورهين جي هئي. تڏهين هوءَ ڪڙي ڪندي
 سڌي هلندي هئي. اسانجي سوئيل ڀاڄيءَ مان ڪم پن
 نڪري ايندو پر پاڻيءَ جي سوئيل چانورن مان ڪو ساڻو
 به ڪونه نڪرندو! سندس سرو قد، سنهڙا چپ، آمي جي
 قار جهڙو نڪ، شيريون اکيون ۽ هڪ تهو شرير، جوڀن جي
 بهار گذاري چڪا هئا پوءِ به اهي سڀ ناريءَ جي سندرتا جو
 نقش قائم رکيو بيٺا هئا.

ناني سئي سڳو لس ٽي لس سوريٺي هلندي هئي. منجهند
 جي ماني ڪاڻي گهڙي ڪن لپٽي، هوءَ نڪ تي عينڪ رکي،
 سئي دان مان سئي ڪڍي سنڌي پتلون سبڻ وهندي هئي.
 مان چوندي هئي سانس، ”پاڻي، ڏي، ٽم، مشين تي سبي ڏيان.“
 مون کي اڌ ڪلاڪ مس لڳندو، ”ٽم اُمالڪ آ ڪيندي هئي،
 ”ٽم مونکي پاڻيءَ سال لڳندا؟ اجها آئي رهي“ سچ پچ هوءَ
 پڇويهن منتن اندر پتلون سبي اٿندي هئي. ڇا! ٽم سندس
 اوڻيءَ ۾ صفائي ۽ نفيسائي هوندي هئي!

اوجتو هل اٿيو ته ملڪ جو ورهاڱو ٿيو آهي ۽ اسان کي سنڌ ڇڏي هندستان هلائڻو پوندو. ٻپ ۽ هراس پکڙيل لڳو. هيرآباد جي هڪ طرف هئي مسلم شاگردن جي هاسٽل ۽ سامهون هو سلاٽن جو پاڙو. مسلمان جوان ڏند ڪڍي کلي چوندا هئا، ”پهرين ته هيرآباد جون حورون کڻبيون!“

هيرآباد جي سڀني هندن فيصلو ڪيو ته سڀ کان اڳ نياڻين کي سنڌ کان ٻاهر ڪڍبو. مان نانئيءَ کان موڪلائڻ هليس. سندس گهر جي ڏيويءَ ۾ قدم رکيم ته سامهون ڪاٺ جي وڏي صندوق وٽ نانئيءَ کي اوڪرو ويٺل ڏٺم. مان اندر گهڙيس ته نانئيءَ چيو، ”آءُ ڏييءَ، پر هي چون ڇا پيا؟ پنهنجو ملڪ به ڪنهن ڇڏيو آهي!“ ائين چوندي چوندي نانئيءَ جي اکين مٿان ڄڻ ڏند جو پڙڙو ويو ڇانهن ڇاندو ۽ هوءَ ڪمر کي هٿ ڏيئي هوريان هوريان پٺ تي پاتاري ماري ويهي رهي.

مون کيس اُٿارڻ جي ڪوشش ڪئي پر هنجي چيلهم بيھڻ جي شڪتي وڃائي ڇڏي هئي. هوءَ پٺ تي ويهي رهي ۽ ان ڏينهن کانپوءِ هن پٺ تي رپڙهيون پائڻ شروع ڪيون. ●

برهما جي ڀل

هيما هڪ ڀل هئي. انسان ۽ سندس چرتر جي ڀل، سماج ۽ سندس نيمن جي ڀل، برهما ۽ سندس سرشتي جي ڀل.... مطلب ته هوءَ ڀل ئي ڀل هئي.

هيما جي ماما جو نالو ڪنڇن هو. ڪنڇن جو نالو ته سونو هو پر هنجو مک ۽ هنجو شرير به سونو هو. اهو سون جو ٽڪرو انسان ۽ برهما جي چوڪن جو مرڪز بڻجي پيو. چندرما جيان سيتل ۽ صاف مک ڪڍي ڦرندڙ ڪنڇن پنهنجي چاچي وٽ سڌپور جي ننڍي شهر ۾ ننڍي پر صاف ستري گهر ۾ رهندي هئي.

هڪ رات جو جيئن هوءَ دڪان تان ٻٽي ۽ جو تيل وٺي موٽي رهي هئي تيئن سڪو نشئي ۽ مٿس پنهنجو چنبو رکيو. پر سون ان باهم مان نڪري آيو. سڪوءَ کي پوري وقت تي وڇون ڏنگيو ۽ ڪنڇن پڇي نڪري آئي. پڇندي پڇندي پهر گذري ويو. هوءَ گهر پهچي ئي پهچي تنهن کان اڳ پاڙي ۾ خبر ڦهلجي ويئي ته ڪنڇن سڪوءَ سان پڇي ويئي آهي. اڌ رات گذري وڃڻ بعد جڏهن هوءَ سهڪي سهڪي اچي گهر جي در وٽ ڪري تڏهن جوري ۽ جج اتي ٺهڻ ۾ اچي حاضر ٿيا. دريافت ڪرڻ بنا ڪنڇن جي برخلاف فتويٰ پاس ٿي ويئي. سماج جي ڪورٽ ۾ ڏوهي ۽ پاران وڪيل ڪرڻ جو رواج ته ٿيندو ئي ڪونه آهي پر ڏوهي ڪي به ڏوهي ڪير ثابت ڪري؟

ڪنڇن جي بيان تي ڪنهن کي به اعتبار ڪين آيو،
 اعتبار ڪن به ڇو؟ جڏهن هنن کي وٺندڙ ڪوڙ پيارو هو.
 تڏهن ان کي قربان ڪري اٿوڻندڙ سچ کي ڇو پڪڙين؟
 ڪنڇن جي چاچي کيس در اندر پير ڌرڻ نه ڏنو. ”شريف
 گهر ۾ اهڙي چوڪريءَ جي رهڻ لاءِ ڪا به جڳهه نه ٿيندي
 آهي.“ ڪنڇن ٻاڏائڻ لڳي، ”ڪاڪا، سڪو نشئيءَ. منهنجو
 وات ٻڏي چڏيو هو. مان ڀلا ان سان ڪيئن ٿي پڄي سگهيس؟
 ڪاڪا، ڀڳوان جو سنهن! منهنجي ڀڳوان پت رکي ورتي.
 ڪاڪا، مان اڳي جيان ئي نردوش ۽ نرليپ آهيان.“....
 ڪاڪي در بند ڪري چڏيو. ”چوري، چوري ڪنهن
 جاءِ جي!“

ڪنڇن در وٽ مٿو رکي زندگيءَ ڀر جون آسون وهايون.
 ”ڪاڪا، مون کي بنا ڏوهه اهڙي سزا نه ڏيو. ڪاڪا مون کي
 بي پناهه نه ڪريو....“ برهما استريءَ کي استري بنائي مٿس
 ڏوهه جو ٺپو هڻي ٿي چڏيو هو. انسان ڪڏهن به استريءَ
 کي بي ڏوهي ثابت ڪرڻ جو وجهه ڏيڻ لاءِ تيار نه ٿبو.

ٻاڙي جي استرين ته ٺٺولي مچائي ڏني. هنن جي ته ڀڳوان
 ٻڏي هئي. ڪنڇن جو سون جي ول جهڙو شرير ڏسي هو
 حسد وڇان پوسرنديون هيون. استريءَ جو سپاءُ به هڪ
 عجيب چيز آهي! ٻيءَ ڪنهن استريءَ جو گل کانئس سٺوئي
 نه ويندو آهي. باقي جي اوگل پڇوس ته هڪدم خورد بيني
 ٻڄي ان کي لنبو ۽ ويڪرو ڪري ڏيکاريندي!

ڪنڇن جون ساھيڙيون ته خاص طرح هنجو مذاق اڏائڻ

لڳيون. سڄ لٿو ۽ سنجها آئي. شام پنهنجي هم جنس استرين جو هيءُ جاهلپڻو ڏسي لڄ وڃان ڳاڙهي لعل ٿي ويئي.

سڄي شهر ۾ ڪنڇن جو هڪ به همدرد ڪونه هو. دنيا به ڪهڙي نه عجيب آهي؟ جڏهين ڪنڇن پوتر هئي، تڏهين سندس چوڌاري ڦرندڙ انسان اشارن ۽ گندن لفظن جي مدد وٺي زبردستيءَ اپوتر بنائڻ جي سازش ستي رهيا هئا ۽ جڏهين هن مٿان اپوترتا جو داغ زوريءَ هنيو ويو تڏهين کيس پوتر نه هجڻ جي ڏوهه هيٺ اهي ساڳيائي انسان سزا ڏيئي رهيا هئا! ان ڏينهن سنجها گهڻو وقت اتي ترسي نه سگهي. ستارا آيا. ڪنڇن جو هردو دڪ ۽ ايمان وڃان جلڻ لڳو. پر ان آڱ ۾ ڪابه چپي ڪانه هئي. فقط دم گهٽيندڙ دونهون هو. ان دونهي جو پاڇو جڏهين ٽرتيءَ تي پيو تڏهين ستارا ڊڄي ويا. ڊوڙ پاڻي بادلن وٽ وڃي چيائون، ”جلدي هلو. زمين جلي رهي آهي. هلي باهه وسايو.“ بادل به ڀڄندا آيا. وڃ روپي اک کولي هيٺ نهارياڻون ته ڪرھائي اٿيا. ”اي ستارو! هيءَ آڱ اسان کان نه ڀڄهندي. هيءَ دونهون پري پري تائين پکڙجندو ويندو ۽ هن ۾ گهڻي پراڻ گهٽجندا رهندا.“ بادلن جا ٻه چار ڳوڙها هيٺ ڪريا ۽ هو هليا ويا.

ڪنڇن در جي ڏيوڍيءَ تان اٿي. زندگيءَ سان اڪيلي سر لڙڻ لاءِ هوءَ سنڀري. پر لهر ڪڏهين ٻهاڙ مٿان سوڀ پاتي آهي؟ ڪنڇن در در جي نوڪر کاڌي. شيطانن هٿن ۽ ڏونگي آشرمن کيس وڪيو ۽ خريد ڪيو. هڪ ڏاڪو هيٺ بيٺل انسان کي ڌڪو ڏيئي صفا تري ۾ اڇلائڻ هنن

پنهنجو ڌرم سمجهيو ۽ آخر کيس عجيب نالو ۽ نمبر ڏيئي هڪ گليءَ ۾ وهاريو ويو!

اها گلي، جتي انسانيت وڪري جي چيز بڻجندي آهي ۽ حيوانيت خريدار بڻجي ڦرندي آهي. جتي پيار شراب جي پيالي ۾ ڦٽڪي ڦٽڪي ٻڏي ويندو آهي ۽ جتي انساني دل نفس جا ڇهيوڪ کائي لڇي لڇي مري ويندي آهي.

ها، ان گندي گليءَ ۾ ڪنڇن هڪ رات پنهنجي نيڪ چاچي کي بيٺل ڏٺو. ڪنڇن ان وقت ئي منڍي جو هيرو گهڙي آتم هتيا ڪري ڇڏي!

ڪنڇن بري هئي پر هنجو چڱائيءَ ۾ وشواس هو. ان رات هنجي وشواس کي ٽڪڻ لاءِ ڪابه جڳهه نه هئي. ڪنڇن خراب استري هئي پر سندس هردي اندر انسانيت لاءِ شردا هئي. ان ڏينهن هنجي شردا بي سهارِي بڻجي پيئي. ڪنڇن گندي هئي پر هن ميري دٻليءَ جي ڪنڊ ۾ چڱائي ويڙهي سيڙهي رکي هئي. ان وقت جڏهن هن چڱائيءَ جي نقاب اندر برائيءَ جي ننڍي تصوير ڏٺي، تڏهن سندس چڱائيءَ سڌڪا پري روئڻ لڳي. هن برائيءَ جو روڊن ته ٻڌو هو پر هيءَ چڱائيءَ جو روڊ رڙو ٻڌڻ هن کان سنو نه ويو.

هنجو شريڙ ته مري چڪو هو. ان موت تي هن ماتم به ڪيو هو. پر تڏهن به پنهنجي هردي کي هن زندهه رکيو هو. ان رات هنجو هردو به مري ويو. پوءِ ڀيلا هوءُ ڪيئن ٿي جيئري رهي سگهي؟

هيما ان ڪنڇن جي ئي ڌيءَ هئي. هيما کي خبر نه

هئي ته سندس مائتا وٽ ويسرائي پنهنجو آشيانو بڻايو هو. هنکي معلوم ٿي نه هو ته ڪنڇن اهو چراغ هئي جنهنجو اڃالو ڪنهن چورائي ڇڏيو هو. هيما ته پنهنجي گهنگهرن کي ڪڙڪاڻن ۾ ٿي مستغول هئي. هوءُ پنهنجي زندگيءَ جي افساني کان بنهه بيخبر هئي. سندس مائتا جي مرضي هئي ته هيما کي سينور سان ڍڪيل پاڻيءَ مٿان هڪ ڪمڻ جي روپ ۾ رکان. پونئرن کان بچائي اڻ سنگهيل پشپ جي روپ ۾ کيس ڪنهن لائق ديوتا اڳيان پيش ڪري دريان!

پر مائتا هجي چاهي ڪير به هجي، استريءَ مٿان قدرت ايڏي مهرباني ڪرڻ لاءِ تيار ڪٿي آهي؟

هيما اڃا مڪڙي ٿي هئي ته ڪنڇن کيس ڇڏي ويئي. نادان هيما سارو وقت ڪمر لچڪائي ڦيريون پاڻي ”ٿا ٿئي ته ته ٿئي ٿئي“ ڪندي رهندي هئي. پر نيٺ ته مڪڙيءَ جو منهن ڪلٽو ٿي هو. ڪنڇن جي خيرخواه سهيلي مادري کيس نئين ٽال وٺي هلي. هيما جي البيلائي ۽ معصوميت کي خون ڪرڻ جي هوءُ تياري ڪري رهي هئي. ڀلا ڇو ڪريءَ جي هيءَ آزاد اڏام ڪا ٺهي ٿي؟ نينگر ڪٿي به هجي، هن جو بيمفڪرو رهڻ ڪو ٺيڪ آهي؟ ٻڪيءَ کي پر اڃا ڄمن ٿي مس ته هنجو ڪٽي ڇڏجن ته چڱو نه ته هن جي پرن جي ڦر قراعت ڀلا ڪنهن کان ٿي برداشت ٿئي؟ جيئن استريءَ جي نڪ، ڪن، ٻانڙهن، گچي ۽ ڪمر ۾ جهاپا جهوڙا هس هار ۽ ڪڙا وجهي سندس شرير کي ٻڌبو آهي تيئن هنجي دل ۽ دماغ مٿان به سويل ٿي ڪڙا ويڙهيا وڃن

تہ چڱو تہ تہ ھنجي ھرديه جي آزادي پلا ڪنھن کان ٿي
سٺي وڃي؟

ھيما ۽ ماڌري اچي ھڪ ھوٽل ۾ لٽيون. قضا سان
ات پڙ واري ڪمري ۾ ھڪ نئون پرنٽل جوڙو بہ اچي رھيو
ھو. انجنا ۽ دليپ جي وچ ۾ پريم جي ھڪ نرم صاف ٺھڻ
وھندي ڏسي ھيما واڌري ٿي ويئي. ھن اڳ ڪڏھن بہ پوتر
پريم جي جھلڪ نہ ڏني ھئي. انجنا جي ساڻوڪ لڻات ڏسي
لعل بندو، سندس شرميلي نگاه، جھڪيل پلڪون، سندس
مٿر مشڪ جي مستي ۽ سندس گورين ٻانھن ۾ شيشي جون
ڪنگڻيون ڏسي ھيما جو ھردو ٽڙڪڻ لڳو. دليپ جڏھن
پنھنجي مضبوط ھٿ ۾ انجنا جو ڪومل ھٿ پڪڙي ھيٺ
باغ ۾ لھندو ھو تڏھن ھيما جي منھن تي رنگ ائين پڪرجي
ويندو ھو جئين شام جو اولھ طرف آڪاش جي منھن تي
رنگ چائيندو آھي. جڏھن دليپ پنھنجي ڳوڙي آواز سان
”انجو“ ڪري پڪاريندو ھو تڏھن ھيما جي ھردي ۾ ائين
ھلورا اٿندا ھئا جيئن پٿر تلاءَ ۾ ڪرڻ وقت چوڌاري لھرون
اٿاريندو آھي.

ھيما دل ٿي دل ۾ پڙن ڪيو تہ ھوءَ دليپ جھڙي ٿي
ڪنھن نوجوان سان شادي ڪندي ۽ پاڻ انجنا جھڙي ٿي
لچيلي بڻجندي، ھيما خوبصورت ھئي. سندس شيرين ٿڌي
ڄاول پير جي ٻن جيان لسو ۽ ڪومل ھو. وار ڊگھا ڳل
پريل، ڊگھيون پلڪون، لچڪندڙ ڪمر ۽ چپيلي چال سڀ
وٽس موجود ھو. کيس اڳي تہ ان خزانن جي خبر ئي نہ.

هڻي پر هاڻي هن خبرداري سان پنهنجي جهولي سنڀالي.

ماڌريءَ کي هيما جي اڻ ڄاڻائيءَ تي ترس اچي ويو. هن پاڻوھ سان کيس سمجھايو. پر هيما جو هردي ائين مڃڻ لاءِ تيار نه ٿيو. هو آرسيءَ جي اڳيان بيھي پاڻ کي جاچڻ لڳي. هنجا سڀ انگ پنهنجي جڳھ تي بيٺل هئا. نڪو سندس اکيون گوڏن ۾ هيون نڪو سندس نڪ جي جاءِ تي ڪن هو. ته پوءِ ڀلا هنجي شادي چونه ٿيندي؟

نئينيٽال مان موٽي هيما کلي محفل ۾ نچڻ شروع ڪيو. کليءَ جي مسڪرامت تي هزارين پؤنر اچي مڙيا. پر هيما ڪنهنڪي به پنهنجي ويجهو اچڻ نه ڏٺو. هو انهن آدمخورن جي ٽولي ۾ پنهنجو ديوتا ڏيونڍ لڳي. مورڪه کي اهو معلوم ٿي نه هو ته اتي فقط راکاس ٿي ايندا آهن. ديوتا ته سندس پاڇي کان به ڏھ ڪوھ دور پڇندا هئا.

محلي جي بيمن استرين لاءِ ته هيما هڪ تماشو بڻجي ويئي. بديون عورتون گجهين مثل هيون. مردي مان حاصل ڪيل حصو کين نه ملندو هو ان ڪري هو هيما مٿان غصي جي آگ وسانينديون هيون. ننڍيون مٿس قياس پري نظر اچلي سندس بيوسي ۾ ساڻس همدردي ڪنديون هيون. وچوليون کيس ڌرم ۽ سماج جي نيمن بابت سمجھائي ڏينديون هيون ”هيما ڏيءَ تون هڪ طوائف جي ڌيءَ آھين. تنهنجي شادي ڌرم ۽ پنگت جي قانون جي برخلاف آهي. ڪوبه شخص توکي پتنيءَ جو درجو نه ڏيندو. هيما! چڱي گهرجي چوڪريءَ ۾ فقط هڪ برائي اچي وڃي ته هنکي خوفناڪ ڏوهارن جهڙي

سزا ملندي آهي. ۽ بري گهر جي نينگر ۾ چڱائي اچي وڃي
تہ هنکي بہ ڏٺپ ڏنا ويندا آهن.

هيما جون اکيون آنسن سان ڀرجسي وينديون هيون.
سندس نيٺ انهن تيزاب جهڙن گهوڙن سان ڪرندا هئا. عاجز
۽ بيوس نظر سان نماڻي نار سوال ڪندي هئي. ”ائين چو؟“
جواب ملندو هوس ”ڏاڍي جي لٺ کي بہ مٿاڻيندا آهن.“
گهڻو وقت اڳ ۾ هڪ راوڻ بہ ٿيو هو تہ هڪ رام بہ ٿيو
هو. پر اڄ تون ان ذات مان ڪنهنکي بہ راوڻ سڏي نہ ٿي
سگهين. هو سڀ رام آهن. ساڳي وقت هڪ ڪيڪئي بہ
پيدا ٿي هئي ۽ هڪ سیتا بہ پيدا ٿي هئي. پر اڄ سڄي استري
ذات کي ڪيڪئيءَ جي اوکڻ سان ڏٺيو ويندو آهي. ان
ذات مان سیتا سڏائڻ جو حق ڪنهن کي بہ نہ آهي.

هيما اچي ششدر ٿي، آه! هيڏيءَ ساريءَ دنيا ۾ هن
فقط هڪ ئي آدمي تہ گهريو ٿي، فقط هڪ ديوتا.... جنهنجي
چرٽن ۾ پنهنجي جيون جو خزانو نذراني طور رکي هوءَ
پنهنجو پاڻ کي گهر ڪري ڇڏي. پر هيترن ڪروڙن ۽
اٺن انسانن مان فقط هڪ انسان بہ سندس پوڄا قبولي نہ
ٿي سگهيو!

هيما نچڻ بند ڪري ڇڏيو. ڪنهن لاءِ نچان؟ باقي
نچان ٿي ڇا لاءِ؟ پنهنجي ڪمري جو دروازو بند ڪري هن
چيو ”جيڪو مونسان واه ڪرڻ لاءِ تيار ٿئي سوئي منهنجو
در کڙڪائي سگهي ٿو.“ محلي جي استرين ۾ ٿهڪڙو مڃي
ويو. محفل جي جوانن ۽ پوڙهن، گانگت جهڙيون ۽ ٻيون

رڪندڙن ۽ ٺرڙهي ٽپر کڻي گهمندڙن جڏهين اها ڳالهه ٻڌي
تڏهين کلي کلي اونڌا ٿي ويا. ڀلا اهڙي اينگي ڳالهه ڪنهن
ڪڏهين ڪئي به آهي؟

جڏهين کان هيما نيچڻ شروع ڪيو هو تڏهين کان جگن
سيٺ ان محفل ۾ ايندو هو. تازو ۽ خوشگوار ميهو وڌي
هنجو من للچائجي ويو هو. پر هو هيما کي ٿاڙي ويو هو.
هيما کي ڪهڙو ديوتا پسند ايندو، اها کيس خبر هئي. هو
اڇا ڪپڙا پائي، اڪيون هيٺ ڪري، قضيالت جي مورت
بڻجي چپ چاپ هڪ ڪنڊ ۾ ڪلاڪ اڌ ويهي هليو ويندو
هو. هيما هڪ نه پر گهڻائي دفعا ڏانهنس ليلائيندڙ نظر اچلي
هئي پر هو اڪيون هيٺ ڪري شريف هٿ جو ڍونگ ڪندو
رهيو. هن وڏين وڏين هرئين جو شڪار ڪيو هو. هيما ته
هنجي اڳيان هڪ جهر ڪيءَ مثل هئي.

عين موقعو حاصل ڪري جگن هيما جو در ڪڙڪايو.
مجلي جي استرين گڏجي جگن سان منصوبو ستيو. هيما کي
ائين نشاپ رهندو ڏسي اهي ڀلا ڪٿي ٿي چپ رهي سگهيون؟
پرڻ جاتي ۽ قدرت استريءَ جو ايترو برو نه ٿي چاهي جيترو
هڪ استري ٻيءَ جو برو چاهيندي آهي. استري استريءَ
جي جاني دشمن آهي. ڪريل استري ٻيءَ کي ڪيريندي
آهي ۽ ڏکي استري ٻيءَ کي ڏک پھچائيندي آهي. ائين
ڪرڻ بنا هنن کي آرام ٿي نه ايندو آهي.

جگن کي پنهنجي در تي ڏسي مرجهايل کلي ڪسي
پيئي. ٻئي ڏينهن تي شادي رچائڻ جو انجام ڏيئي جگن کيس

باغ ۾ گهمائڻ وٺي هليو. ڪڇ دير ٿيڻ تي هيما کي شڪ پيو. ڊنل هرڻيءَ جيان هو ڪنهن لڳي. هنجو انومان غلط ڪونه نڪتو. جڳن جي هٿن ۾ هو ۽ ائين ڦٽڪڻ لڳي جيئن ماريءَ جي هٿن ۾ ڪبوتر ڦٽڪندو آهي. پر ماريءَ کي ڪڏهن پکيءَ تي قياس به پيو؟

ان رات آڪاس مان هڪ تارو پنهنجي جڳهه تان هيٺ ڪري پيو!

صبح جو هيما ٽنڊڙ نيٺ ڪٿي اچي مائريءَ جي هنج ۾ ڪري، سڌڪا پري پري هن مائريءَ جا ڪپڙاڻي پساڻي ڇڏيا. مائريءَ سندس سر مٿان هٿ گهمايو. ”هيما ٻچڙي! هيءَ روڊن ڇا لاءِ؟ اسين ته گند جون ٽوڪريون آهيون. سماج پنهنجو گند اسان ۾ نه اچلائي تڏهن ڪيڏانهن ڪري؟ عجب رڳو اهو آهي ته اسين سماج کي صاف رکڻ لاءِ پاڻ ميروڪيون ٿيون پر سماج وٽ اسان جو قدر ٿي نه آهي! شهر کي پنڀي صاف رکندا آهن. پنڀي نه هجن ها ته شهر ۾ ڪن ڪچرو ڪٺو ٿي وڃي. پر شهر واسين کي ڪو پنڀين جو قدر آهي؟ هو پاڻ صفائي ڪندڙن ڏانهن نفرت سان نهاريندا آهن. انسان گڻ چور آهي نه، هيما؟“

هيما آلو منهن مٿي ڪري چيو ته ”شنڪر ڀڳوان هڪ دفعو زهر جو لوڻو پيتو ته ماڻهن کيس نيلڪنٽ پڪاري پوڄين ٿا پوءِ اسين جو هر روز زهر جا ڍڪ پي نهن کان چوڻيءَ تائين نيليون بڻجي ٿيون وڃون ته اسان کان نفرت ڇو ٿي ڪئي وڃي؟“

ماتريءَ هيما جي چين تي آگر رکي چيو ”شش ڀڳوان
جو نالو پنهنجي چين تي مٿان آئين؟ ماڻهن کي ڊپ لڳندو
ته تون سندن ڀڳوان کي ميو ڪري ڇڏيندين!“

بيءَ رات جو هيما محفل ۾ قدم رکيو. طبليجيءَ طبلي
مٿان ڌڪ هنيو. طبلي جو جگر دانهن ڪرڻ لڳو. سارنگيءَ
واري سارنگيءَ مٿان آگر رکي. سارنگي ڪنهن لڳي. منيجر
وچائيندڙ منيجر مٿان هٿ هلايو. منيجر روئڻ لڳي. باجي
واري باجي مٿان هٿ ڦيرايو. باجو چلائڻ لڳو.

هيما پنهنجو نوڀر کڙڪايو. بجليءَ جو نقاب اوڍي قيامت
جو طوفان اتي توڪي آيو. خزان بهار جو جام ڍڪي اتي
حاضر ٿي. رودن مسڪراھٽ جو پردو وجهي اتي پير پاتو.
نچندڙ نار پنهنجي نازڪ تمنا جو خون ڪري خون جا ڳاڙها
چندا هيڏانهن هوڏانهن اڇلايا. مورڪ تماشبين سمجهيو ته اها
گلن جي ورڪا آهي. بيوس استريءَ پنهنجي هردي کي ڀڄي
ان جا ٽڪرا چوڌاري ڦٽڪيا. بيوقوف انسان سمجهيو ته
اهي مشڪ جا ذرڙا آهن جن مان مونکي خوشبوءِ ملندي.

سورج کان اهو نظارو ڏٺو ته ويو. چنڊ بادلن پٺيان لڪي
ڏسڻ آيو پر ڊپ وچان ٻيلو ٿي ويو. ستارا اڪيون مهتي
ڏسڻ لڳا پر حقيقت ڏسي اٿي پڳا. تمام پريان پريان بيهي
ڏٺائون پر ته به خوف وچان هڪ هڪ ڪري غائب ٿي ويا.

هيما ناچڻي هئي. هنکي استري سڏڻ چوڪ آهي. استريءَ
۾ انيڪ گڻ آهن جي ناياب هيرن جيان ڇمڪندا آهن. پر
جڏهن استري پنهنجو استريپٽو ڪوهي ڇڏيندي آهي تڏهن

اهي سڀ گڻ ڪوڙن پٿرن جيان نڪما ٿي پوندا آهن.

پر هيما کي ته استريپٽي جي گهرج ٿي نه هئي. هوءَ گڻن کي ڪري ٿي ڪيڏانهن؟ هن وٽ لڇڻ جو موجود هئڻ قاعدي جي برخلاف هو. هوءَ هاڻ چڱيءَ طرح سمجهي ويئي هئي ته سڀڪا چيز پنهنجي جڳهه تي ئي ٿيڪ نهندي.

هاڻ ته هيما هڪ نانگڻ هئي، زهر سان ڀريل خوفناڪ نانگڻ جو ڏنگ به چڪ پائڻ سان لڳندو آهي پر هيما ان کان به وڌيڪ خوفناڪ هئي. هنجي مسڪراھت ۾ به زهر ڀريل هو. جتي به هوءَ مسڪرائيندي هئي اتي سڄي وايو منابل ۾ زهر ڦهلجي ويندو هو. سندس سهيليون کانئس پڇنديون هيون ته تو وٽ ايترو سارو زهر ڪٿان آيو آهي؟ هيما کلي ڏيندي هئي. ”اڙي هيترا سارا نانگ جي منهنجي چوگرد ڦرن ٿا، انهنجي ڦوڪ ۾ ڇا اميرت رهندو آهي؟ هو مونکي زهريلو ڪن ٿا ۽ مان هننکي. پر خبر ناهي، ڇو دنيا هنن کي پليل انسان ۽ مونکي نانگڻ ڪري سڏيندي آهي!“

هيما جڏهن نڇندي هئي تڏهن سندس ڪمر وراڪا کائيندي هئي. هنجي هڪ هڪ وراڪي ۾ ڪنهن نه ڪنهن جو من ويڙهجي ويندو هو. هوءَ اروڙ بلا بڻجي هڪ هڪ ڪري سڀني جا من گيهي ويندي هئي. هنجي، مور جهڙي گچي جڏهن لڇڪندي هئي تڏهن چوگرد ويٺلن جون دليون ڦرڻ ڪري وڃي سندس قدمن تي ڪرنديون هيون. هوءَ نهايت بيدرديءَ سان انهن کي پيرن سان لتاڙي، انهنکي چچري ڇڏيندي هئي. پلا هنجي دل تي ڪنهن رحم ڪيو جو هاڻ

هوءَ رحمدل بڻجي؟

هيما جي آس پاس تمنا ۽ ڪامنا جو ساگر چوليون
ماريندو هو. ويچارا پيماسي هڪ چڪو پيئڻ ايندا هئا ته هوءَ
کين ڳٽر کان جهلي غوطا ڪارائي پورو ڪندي هئي!

هيما جانوڀر وڃندا هئا ۽ سندس لعل چني ڦيريون پائيندي
هئي. ان وقت آڱر جا پنيٽ ٻرندا هئا ۽ ويٺل جلي خاڪ
ٿي ويندا هئا.

هيما فقط هڪ گهر ٿي گهريو پر جڏهين سندس گهر
کي غير واجب ساڙي ٽوڪاريو ويو تڏهين هوءَ سوين گهر
برباد ڪرڻ ۾ مشغول ٿي ويئي. هيما فقط هڪ پتي حاصل
ڪرڻ ٿي چاهيو. پر جڏهين سندس چاهه جو خون ڪيو ويو
تڏهين هوءَ هزارن پتين کي پتين کان جدا ڪرڻ لاءِ سنجي.
هيما فقط هڪ دل جي مالڪي ٿي طلبي پر جڏهين سندس
طلب ٽڪرائي ويئي، تڏهين هوءَ سوين دلين جو ٽاڙو هڻڻ
لڳي. هنن جي چوگرد وڻن وٽ پنهنجو ڪجهه به موجود نه
رهندو هو. هوءَ انهن جي من مان انسانيت، دماغ مان هوش،
کيسن مان پيسا، چت جي سمجهڻ سوچڻ جي شڪتي، تنگن
مان هائ جي طاقت سڀ ڪڍي کين جو ڪو بڻائي ڇڏيندي هئي.

برهما پنهنجي هيءَ جوڙ ڏسي وائڙو ٿي ويو. انسان پنهنجي
هيءَ صورت پسي حيران ٿي ويو! برهما چوي ته هيءَ انسان
جي چوڪ آهي پر انسان چوي ته هيءَ برهما جي پل آهي!
انسان جو چتر چوي ته هيءَ سماج جو ڏوھ آهي پر سماج
چوي ته هيءَ انسان جي چتر جي پيدائش آهي! هائ ان

جهڳڙي جو فيصلو ڪير ڪري؟

هيما اڃا به نچي رهي آهي ۽ نچي نچي وايو منڊل ۾
 زهر ڦهلائي رهي آهي پر برهما ۽ انسان پنهنجي پل قبولين
 ڇو ٿا؟ هو پنهنجو ڏوھ لاهي هڪ ٻئي مٿان مڙھڻ ۾ ئي
 مشغول آهن. ●

سوني آها

ڪولابا ۾ مارڪيٽ سان پئي لنگهيس ته هڪ جهور
 ٻڌي ڏٺو. هيٺ جهڪيل چيالهه تي هٿ رکي، پئي هٿ ۾
 ننڍڙي ڳوٺري لڏائيندي، زمين ڏانهن ڏسندي هو ۽ پير پير
 ۾ پائي هلي رهي هئي. کيس ڏسي جهانگير ۽ نورجهان جي
 گشتگو من جي سطح تي تري آئي. جهانگير پڇيو، ”اي
 جان من! هيءَ ٻڌي زمين تي ڇا ڳولهي رهي آهي.“
 نورجهان ٺهه ٻه جواب ڏنو: ”جهان پناهه! هيءَ پنهنجي
 وچايل جوانيءَ کي ڳولهي رهي آهي.“

اوچتو ٻڌي بيهي رهي. هيڏانهن هوڏانهن نهارِي هڪ ڀاڄيءَ
 واري ڏانهن نهارڻ لڳي. دڪان جي ويجهو وڃي هڪ موري
 کڻي اکين جي بلڪل نزديڪ آئي انکي ڦيرائي گهيرائي
 ڇاڇي ڏسڻ لڳي. ڀاڄيءَ واري پيئي کيس هڪل ڪئي،
 ”اي ٻڌي ديکتي ڪيا هئ؟ ائين هو تو پئسا ڦٽڪ ڏو، ورتا
 آڳي بڙهو!“ ويڇاري ٻڌي سمجهي ويئي. مالڪ موري ڪري
 ٽوڪري ۾ رکيائين.

جنهن منهن ورائي اڳتي ٿي وڌي تنهن مونکي ڏٺائين ۽
 منت ڪندڙ آواز ۾ چيائين، ”ڏيئڙي! شل ڀاڳه ڀلو ٿيئي!
 هڪ نازي موري ته ڏسي ڏي.“ ائين چئي ڪنڌ ٿورو مٿي
 ڪري هن مونڏانهن سهاريو. سندس سهار ڏسي، مون
 چرڪ ڀريو.

”سوني اما!“

ها هوءَ اسانجي حيدرآباد واري سوني اماڻي هئي. اما جي چهري تي هينئر ڪئين گهنج هئا. هنجي هر هڪ گهنج هڪ هڪ زمانو لتاڙيو هو. ڀلا زمانو لتاڙڻ ڪا سولي ڳالهه آهي؟ اڄ هن جا آزمودا ٿڪجي، لونڊڙين وٽ ۽ نلات تي، وات جي چوڌاري ۽ کاڌيءَ تي گهنجن جو روپ وٺي لپتي پيا هئا ۽ اما ٻڌي نظر اچي رهي هئي.

اهو به زمانو هو جڏهن سوني اما ڪنوار بڻجي اسان جي پاڙي ۾ رهندڙ ليڪو زميندار جي گهر آئي هئي. ليڪوءَ جي پهرين پتني سرگواس ٿي ويئي هئي. ٻي پتني وٺڻ مهل هن ماڻهن واريءَ کي تاڪيد ڪئي: ”چوڪري اها وٺي ڏجانءِ جنهنجي تنگه ڪيلي جي وٺ جي تڙ جهڙي لسي ۽ نرم هجي.“ زميندار کي ڀاڱو پرايو. شهر ۾ هوڪو پئجي ويو ته ليڪوءَ کي ڪنوار اها ملي آهي جا ڏينهن جو سوريه ۽ رات جو چندرما جي حاضريءَ کي ٿي شرمائي.

اڃا ڪنوار جي ڏولي زميندار جي ڏيئيءَ ۾ گهڙي ته گهٽيءَ جي ننڍي وڏي زال، ڪنوار ڏسڻ لاءِ زميندار جي گهر وڃڻ لڳي. گهٽيءَ ۾ بجلي فقط زميندار جي گهر ۾ ئي پيل هئي، ان ڪري گهٽيءَ ۾ هٿ ٻتين جي قطار لڳي ويئي! ان قطار ۾ هڪ لالٽين پنهنجو به گڏي، ماءُ جي رڻي جو پلاند جهلي، مان به زميندار جي ڪنوار ڏسي آيس. اهو ڏينهن هيءُ ڏينهن، مون اهڙي سونهن ۾ جي ڪاڻ پيو ڪٿي نه ڏٺي آهي.

زميندار جو مڪان ڪافي وڏو هو. وڏي اڱڻ کانپوءِ هڪ ويڪرو ورائبو هو جنهنجي ڇت تي سونا هاڻي ۽ مور چترت ٿيل هئا. ورائبي جو فرش ڳاڙهن چمڪندڙ سرن جو ٺهيل هو. ڏاڻي پاسي ڪنڊ ۾ نوار جي هڪ ڪٽ پيل هئي جنهن تي اوچو غاليجو پيل هو. ڪسيل ڏانئون ۾ انب جي ڦار جهڙي نڪ ۾ پيل ٻن موتين ۽ هڪ چولنيءَ واري نٿ پھري جڏھين ڪنوار ان ڪٽ تي وهائي ٿي ٿيڪ ڏيئي اچي وهندي هئي تڏھين زميندار جو گھر ٻھڪي اٿندو هو.

ليڪو گهڻو وقت ڪين تڳيو. مخمل جهڙي ڪنوار ڇڏي راهه رباني وٺي رمندو رهيو. ڳاڙهي ڪپڙي تي ڪارن ٽڪرن وارو پٿرو، ڪلهي وٽ ست جي بيمڙن وارو پھراڻ، مٿان محموديءَ جي چادر ويڙهي، ڪنوار لهي ٿڌي تي ٿي ويٺي. ڳاڙهي پٿري جي ڪنار وٽ سندس پيٽ جهڙا تازا ۽ ڪومل پير ٻيا شرمائبا هئا پر ڪنوار جي صبر پنهنجي پاڳ سان جلد ئي سمجهو تو ڪري ورتو.

ڪنوار کي پنهنجو پيٽ ڄاڻو ته هٿوئي ڪين پر هن پاڙي جا سڀ ٻار پنهنجا بڻائي ڇڏيا. گهر ۾ شراد ٿيندو هو ته سڀني ٻارن کي مٺائي ملندي هئي. اسڪول وڃڻ لاءِ همتائي هوءَ هر هڪ نينگريءَ کي گڏي ۽ هر هڪ نينگر کي لغڙ وٺي ڏيندي هئي. دسهڙي تي باروت سان ٽوڪرا گهرائي هوءَ ڪنهن کي ٽڪتين جو پترو، ڪنهن کي ڦٽاڪن جي دٻلي ته ڪنهن کي جرفرائي ڏيندي هئي. هر هڪ ڇنڊ تي تانهريءَ جي ديگهه فقيرن لاءِ، هر هڪ ستمين تي سول اسپتال ۾ بيمارن لاءِ پنج سؤ سنگتڙا، هر هڪ گيارس تي،

گدوبندر واري چرين جي اسپتال ۾ ڏهه سئو ڏڌ، آڻي وئي
غريب کي پنج وال بافتو ياڏي وال مليل، ائين ڪنوار وٽ
سداورت هلندو رهندو هو.

ڪنوار ڪڏهن ڪنهن سان ڪوڙو نه ڳالهايو. نوڪرن
سان به هوءَ نهايت ئي نرمي ۽ ميناج سان پيش ايندي هئي.
زميندار جي جيئري پاڙي جون زالون کيس ”سوني ڪنوار“
ڪري سڏينديون هيون پر پوءِ ٻارن کيس ”سوني اما“ ۾
بدلائي ڇڏيو. ننڍو وڏو نوڪر ڇاڪر ڏاڍي قرب مان کيس
سوني اما ڪري سڏيندو هو. قدرت کيس وردان جي روپ ۾
سونو جسم ڏنو هو ۽ پوءِ ڏهاڳ ڏيئي ان وردان کي سراپ
۾ بدلي ڇڏيو هو. پر اما پنهنجي سوني سپاءَ سان ان سراپ
کي وري ڦيرائي وردان بڻائي ڇڏيو هو! هن جي ٻئي پيشاني
۽ نٿ کان خالي نڪ، چپن جي مٿر مشڪ ۽ اکين جي
سيتل نهار سان اڳي کان به وڌيڪ سينگارجي ويو هو. هنجون
چوڙين بنا ٻانهون پنهنجي سخي هٿن کي ساڻ ڪري نهايت
ٿي پياريون ڀاسنديون هيون.

ٻن سالن بعد ليڪو زميندار جو ڪو ڏورانهون مائٽ
ڪندن اچي جاڳيو. هو ولايت ويل هو. موٽڻ تي هن پنهنجي
قاعدِي قانون جي ڄاڻ جو سهارو وٺي ملڪيت تي حق
ڇڪيو. قاعدِي هنجو حق تسليم ڪيو. ڪندن کي سوني
اما تي سخت غصو هو. اما کي سندس سخاوت تي سپاءَ ڪري
گهڻو چنڀيو ويو. وراندي مان هٽائي کيس هڪ ڪنڊ واري
ڪمري ۾ رکيو ويو. نوار جي ڪٽ ۽ غاليچي بدران هاڻي اما

جي ڪمري ۾ واڻ جي ڪٽ ۽ فراسي رکيل هئي. سندس هٿ روڪي کيس خرچ پکي لاءِ ماهوار چاليهه رپيا ٻڌي ڏنا ويا. اما ڏينهن جو تيل جي انٺڙي کڻي ماني کائيندي هئي ۽ رات جو پاپڙ ۽ ڪچڙي. پر بيوهه وسي وٽس پئي ويلا کائيندي هئي ۽ ٻار وٽائس ڪنڊ پڳڙن جي جهول ڀري نڪرندا هئا.

ڪندن کي ستن هڻڻ جي عادت هئي. سوني اما جي ڀتار جي جاءِ وڪامي ويئي! اما کي ڪنڊ واري ڪوئي به خالي ڪرڻي پيئي.

هاڻي هوءَ پنج روپيه مسواڙ ڀري هڪ بلاڪل ٿي نڌي جاءِ ۾ اچي رهي اها جاءِ حقيقت ۾ جاءِ ته نه هئي، بس ٻن گهرن جي وچ ۾ هڪ ڏيئي ٿي هئي پر اما ڇا ڪري؟

اما اڳٽ مڙهڻ ۽ کيڇا ڪچريون ٺاهڻ لڳي. اما جي لات تي ڏيرج مشڪي رهيو هو پر سندس ڪارن وارن پنهنجو رنگ بدلائڻ شروع ڪيو. وقت کان اڳ رنگ ڇڏڻ تي به وارن کي ڪو غم ڪونه هو. اهي چانديءَ جي تارن جيان چمڪي رهيا هئا. هڪ دفعي اميءَ مونکي اما وٽان ٻن پئسن جو اڳٽ وٺي اچڻ لاءِ موڪليو ته اما منهنجي گهگهري مٿي جهلي ان ۾ چانورن جي ڦٽل سان من ڀري وڌي هئي.

سوني اما جي هٿن ۾ موري ڏيئي مون چيو ”اما، هيءَ موري توکان ڪيئن چڀي؟“ اما ورندي ڏني، ”پت! ٻچڙي جو وات ٿيو آهي ڦڪو، موري واڻڻ جي ٻاڄيءَ تي ڪئي

اٿس دل، سوچيم ته.... ”ٻچڙو! اما! تنهنجو پٽ؟ ڪهڙو
پٽ؟“ ”ٻچڙي! ڪنڊن پٽ. مون ڪانسواءِ سندس ڪير وينو
آھ، جو سندس دل پوري ڪري....“

هيءَ ذات ڀرواني هي

ڀي. اي. جا فائينل امتحان هلي رهيا هئا. هو ڪتاب اندر رکي ٻاهر ويو. ٻن منٽن بعد ئي اندر آيو ته ڏنر اڃا به رومال سان منهن اڳهي رهيو هو. ٻينچم تي وهڻ کان اڳ، ٻيو رومال ڪڍي ان سان، اڳيان ڊيسڪ ۽ پٺيان پٺي رکڻ واري توڙي وهڻ واريون جڳههون آڳهائين.

جڏهن هو ويٺو، مون کيس ڏسي مشڪي ڏنو. سندس سر تي گنڍ ٻڌل چوٽي ٻراجمان هئي.

گھنڊ وڳو. پيمبر ورهايا ويا. سڀني جون اکيون پيمبر ۾ هيون. پنن جي ڪڙ ڪڙ ۽ نڙي صاف ڪرڻ جا گونا گون آواز ٻڌڻ ۾ آيا. هن ڏانهن نهاريم. اکيون پوري ڪجهه پڙهي رهيو هو. اکيون کولڻ بعد خالي آگر سان ڪاپي جي مٿان اوم اکر لکيائين ۽ پوءِ سؤستڪا جي آڪار سان ٺهڪندڙ آگر جو گهاءَ ڪيائين.

هاڻي بلڪل خاموشي هئي. گھڻن شاگردن لکڻ شروع ڪيو هو. منجهائن ڪي اهڙي تيزيءَ سان قلم هلائي رهيا هئا، جن انجي تيزيءَ جي شرط پڇاڻي اٿن. ڪي پاڻيءَ جي پخالن جيان ڪاپيءَ تي پاڻي اوتي رهيا هئا ته ڪي گانءَ جي چمڪي جيان اکر اکر تي زور ڏيئي لکي رهيا هئا. ڪي ته وري انهيءَ تار ۾ هئا ته اڳيان ويندڙ جو ڪٽڻ هن يا هنن پاسي ٿهي ته سندس ڪاپيءَ تي لکيل جملو جهٽ

هڻي گڙڪائي وٺون!

هيءُ به لکي رهيو هو ۽ لکن سان لکي رهيو هو. ڪنڌ هيٺ ڪري، ساريءَ دنيا جي ڄاڻ پري هٽائي، سچائيءَ سان اڀياس ڪيل محنت قلم ذريعي ڪاپيءَ تي ويهاري رهيو هو.

رکي رکي منهنجو ڌيان هن ۾ وڃي پئي اٿڪيو! هنجي ڀر ۾ وينل جا وار گهڙيءَ تائين ڦهليل هئا ۽ هنجي چوٽي آڀي ٿي، مٿي روپي جبل تي هڪ اڪيلي وڻ جيان ويٺي هئي. هنجي وارن ۾ پاڻ ڪلو تيل پيل هو ۽ هنجي پٺيان وينل جا اڻيا وار پنکي لڳڻ ڪري ڪرڪيٽ ڪندڙن جيان اڳيان پٺيان ڊوڙي رنسوڻ ڪري رهيا هئا. هنجي نراڙ تي چندن جو تلڪ ڏنل هو ۽ هنجي اڳيان وينل جا لونڙا هيٺ ڪاڏيءَ طرف ۽ مٿي ڳل طرف وڌي اٽنگل تي ڪم ٿيل هئا. ٻئي ڪنهن کي ڏسي خبر ئي نه ٿي پيئي ته هو پارسي آهي يا ڪرستان، هندو آهي يا مومن، پر هنکي ڏسي خاطريءَ سان چئي پيو سگهجي ته هو هندو آهي ۽ پڪو هندو.

ڪلاس ۾ نظر ڦرندي ڦرندي وري جڏهن هن تائين آئي ته ڏٺم ته هنجون اڪيون ڦاٽل هيون ۽ هنجي قلم هلسن بند ڪري ڇڏيو هو!

سندس نظرن جو پيڇو ڪرڻ سان معلوم ٿيو ته هو مون سان گڏ سپروائيز ڪندڙ مس دباش ڏانهن ئي نهاري رهيو هو. مونکي خبر آهي ته مذڪر ذات ۾ پٽڏا ٿيندڙ کي اڃا ڪنڀر مس چمنڊا آهن ته کيس اها نهارڻ جي بيماري اچي لڳندي

آهي، پر ان بيماريءَ هن ويچاري کي نهايت غلط وقت تي اچي پڪڙيو هو!

اڌ ڪلاڪ گذري چڪو هو پر مون مس دباش ڏانهن چٽائي ڪين نهاريو هو. هاڻ کيس ڏنم هوءَ عام پارسي چوڪرين جيان ٿڌي سفيد رنگ يا ڊگهي وريل نڪ واري چوڪري ڪين هئي. سندس منهن گول ۽ ڀريل، چمڙي ڪڻڪ رنگي ۽ تازي، پرڻ سنهيون ۽ وريل، چپ ٿلها ۽ ڪارسرا ۽ نڪ ننڍو ۽ سٺو هو! سڀ گڏي سندس منهن نهايت دلڪش پئي پاسيو.

تڙيل جوڀن وقت هرڪا نينگر راڻي لڳندي آهي ۽ هن جي دل ان راڻيءَ کي سلام ڪري سندس قدم بوسي ڪري رهي هئي. هوءَ ڪتاب پڙهي رهي هئي ۽ هنجي نظر جهڪيل بلڪن تان قربان وڃي رهي هئي.

ڪتاب پڙهڻ واريءَ رکي رکي ڪتاب تان نگاهه هڻائي بي، پر هن سامهون واري مڪان ۾ وينٽيليترس تي وينل ڪيوتر ڏانهن ٿئي نهاريو.

مونسڪي ان امتحان ڏيندڙ تي قياس آڻيو. پرسان وڃي، آهستي چيومانس، ”فائينل امتحان آهي. وقت نه وڃاء. هوش سنڀالي، ڌيان سان لک.“ پر منهنجو آواز سندس اڳيان ۽ پٺيان ويٺان ئي ٻڌو!

مان موٽي دباش وٽ آيس. دل ٿي ته چوانس ته تون پنهنجي جوڀن جي لؤ کڻي ڪجهه وقت لاءِ ڪٿي هلي وڃ ته هيءَ ويچارو ڪجهه لکي امتحان پاس ڪري وٺي، پر هڪ

فرض نباھيندڙ سپروائيزر کي ائين چئي نه سگھيس.

ڪلاڪ پورو ٿيو. دباش اوباسي ڏني. ڪتاب بند ڪري هوڻ ڪلاس ۾ ويندڙن تي نظر گھمائڻ لڳي. پرواني جي نظر ان نظر کي ڏاڍو ليلايو ته ”ڪجهه وقت مون وٽ اچي ترس.“ پر دباش جي نظر هڪ چوڪريءَ جي پرنٽيڊ ڪٽ تي ۾ وڃي اٽڪي! اتان پاڻ ڇڏايائين ته وري وڃي ٻئيءَ چوڪريءَ جي ڪلي ۾ پيل هار تي چمي ويهي رهي! ويچارو برھمڻ جو پٽ ديويءَ اڳيان ٻيل چڙهندڙ ڇيلي جيان بيوسيءَ سان نهارڻ لڳو.

هوڻ ڪرسيءَ تان اٿي، هيٺ ٽھلڻ لڳي. چيلهم سنهي ۽ ڊگهي... سينو گول ۽ آڀريل.... فراڪ جي ڪٽنگ نهايت فنستائيءَ سان ٽھڪيل، تنگون ڊگهيون ۽ مٿن ماس پوري حساب سان چڙهيل، چال چلولي ۽ مستاني....!

دباش جون ٻانهون هڪ ٻئي مٿان ويڙهيل هيون، پر هن جون ٻئي اکيون ٽھلجي ويئون!

”سري ويو، ويچارو!“ منهنجيءَ دل چيو.

همت ٻڌي دباش کي چيم، ”تون ويهي ره. مان ٿي چڪر هڻي نگراني ڪريان.“

دباش منهنجي بدن ۽ وارن ڏانهن نھاريو. منهنجيءَ عمر ۽ ٽولھ تي ٺٺولي ڪرڻ بدران چيائين، ”توھانکي ئي وھڻ سونھين ٿو.“ هنجي اکين ۾ مروت ۽ چپن تي مشڪ هئي. ڀلا، مان ڪيئن چوانس ته منهنجي هلڻ ۽ تنهنجي ويھڻ سان ئي هنن امتحان ڏيندڙن جو ڀلو ٿيندو!

هوءَ کليل لڳي ۽ اچي هن چوڻي ۽ واري وٽ بيٺي. هن جي دل جي تڙڪڻ تيز ٿي ويئي يا صفا بيهي ويئي، معلوم نه ٿي سگهيو.

دباش هنجي ڪاپي ڪئي ۽ چيائين، ”فرست ڪئسجن، ويري ويل رٿن. واءِ ڊونٽ يو اٿيندڙ دي نيڪسٽ ون؟ (پهرئين سوال جو جواب تمام سٺو لکيل آهي. چو پيو لکڻ جو ڇو نه ٿو ڪرين؟)

هو ادب سان اٿي بيٺو.

هن جا چپ ڦڙڪي رهيا هئا، پر انهن مان آواز ڪونه نڪتو.

هو هڪ عجيب ڍنگ سان ناسن مان ساه ڇڪي اندر موڪلي رهيو هو. سندس نرڙ پگهر جي بوندين سان چمڪڻ لڳو....

ڪاپي رکي دباش اڳتي وڌي آئي. هاڻ هنجو حال ائين هو، ڄڻ ڪجهه ڏکي پوءِ پري رهيو آهي.... ڄڻ هڪ ڪوئلو هو جو هاڻ ٽانڊو ٻڙجي پيو هو!

وارنگ بيل لڳو.... هن مٽي جي ٻنهي پاسن کان هٿ رکيا ۽ ڪنڌ هيٺ ڪري ڇڏيائين!

سندس چوڻي ۽ جي پڇڙي اڳيان نمي ويئي هئي، ڄڻ ڪو وڻ طوفان ۾ ڪري پيو هو!

مون ڪي لڳو ته اهو، جو ڊگري وٺي ڪٿي اڏامي ها، تنهن پنهنجا ٻئي پنڪ جلائي ڇڏيا! 🌪

مان بي وفا نه آهيان

آشا: مان آشا آهيان. پنهنجي ڪلا- سادنا ۾ مست رهندي آهيان. پاونگر ۾ نئون ڪاليج ڪليو آهي. مان اتي. نرتيم سيڪارڻ لاءِ مقرر ٿي آهيان. مون نرتيم پريڪشائون برابر پاس ڪيون آهن پر جوڀن اوسٽا پار ڪين ڪئي اٿم. مڪڙيءَ واري بيتابي ڪڍي، حياءَ جو دامن سو گهو جهلي، پنهنجي پير ۾ گهنگرؤ ٻڌي، سنگيت جي لئه تي نچندي آهيان ۽ پنهنجي شاگردياڻين کي پنهنجي پير پٺيان پير ڪڍندو ڏسي، پرسن ٿيندي آهيان.

ان ئي ڪاليج ۾ هو آيو آهي. ڪاليج ۾ ڇا، هو منهنجي جيون ۾ گهڙي آيو آهي. نراڙ اوچو، هلت شاهائي، بدن، سڌو ۽ ڊولائٽو، اکين ۾ چمڪ، گنڀير بڻجي بحث ڪندو آهي ته ورهسپتيءَ جهڙو سياڻو پاسندو آهي. ڪنهنجو نقل ڪري ڳالهائيندو يا هلندو آهي ته گوگل جو مستيخور گوپال لڳندو آهي. ڪنهنجون چاپيون گم ٿين يا ڪنهنجو ٿيلهو نظر نه اچي ته پڪ ڄاڻجو، اها هنجي ئي حرڪت هوندي.

سندس حاضريءَ جو جادو سڀني تي هلندو آهي. پر مون تي سندس حاضري توڙي غير حاضريءَ - ٻنهي جو جادو هلي ويو آهي. هو منهنجو ٿي ويو آهي. هنکي ڇا وڻي ٿو ۽ ڇا ڦٽو وڻي، مونکي معلوم ٿي ويو آهي. هن وقت هو ڪٿي

آهي ۽ ڇا وينو ڪري؟ مونکي خبر ٿي پئجي وڃي. پر ۽-م
کي ڪيڏي نه سوکيم درشتي آهي! پر ٽيم جي هر هڪ ڳالهه
جاڇڻ ۾ پريميءَ جا سڀ حواس ڪهڙي نه تيزيءَ سان ڪم
ڪن ٿا.

هڪ اهڙي پاونا ٻن دليين ۾ اُڀري ٿي جا ٻنهي کي هڪ
ٻئي جو بڻائي ڇڏي ٿي. جڏهين هو سڄي جو سڄو منهنجي
روم روم ۾ وسي رهيو آهي تڏهين هر وڍرو اهو ضروري نه
آهي ته هو جسماني طرح به مونکي ڇهي، پر تنهن هوندي به
هڪ دفعو، صرف هڪ دفعو بلڪل اُچاري نموني ۾ هن
منهنجو هٿ پڪڙيو آهي، بس! هنجي ڇههءَ جي سڳند منهنجي
شريڊ جي هر هڪ انگهه ۾ ڀرجي ويئي آهي!

نوڏش: مان نرڻيش آهيان. آشا سهڻي نه آهي پر نه معلوم ڇو
مونکي وڻي ويئي آهي. پر ٻي هن لاءِ پوڄا آهي ۽ مان هنجي
دل - مندر جي مورتِي. شروعات ۾ هوءَ پري کان هٿ مٿي
کڻي مونکي پرڻام ڪندي هئي. پر هاڻي نيٺن جا ڊيپ جلائي،
منهنجي اڇڻ تي منهنجي آرتي اُتاريندي آهي. مان پنهنجي
ڇوگرڊ سندس سوانس جو واس ڏوڀ بخوبيءَ محسوس ڪندو
آهيان. اهو سچ آهي ته مون آشا جي پير جي تازي ۽ ڪومل
پتي جيان نازڪ چپن جي چاشني ڪڏهين به ڪانه چڪي آهي پر
مان هنجوئي آهيان، اهڙي ڳالهه مونکي هڪ ڀل لاءِ به نه
وسرندي آهي.

مونتي هنجو پورو ڀروسو آهي ۽ منهنجو هٿي. هنجي
نزدڪ ويهڻ سان منهنجي من جي آڇ لهي ويندي آهي.

ڪاليج جي آتسو وقت ڪلاڪن جا ڪلاڪ گڏ ڪم ڪندا آهيون. پر هنجي ڀرسان هوندي مونکي ڪلپنا ۾ به ٿڪ محسوس نه ٿيندو آهي. هوءَ منهنجي دل جي بنهه ويجهو آهي. ايترو ويجهو جو ”مونکي بک لڳي آهي“ چوڻ جو خيال ڪندو آهيان ته هوءَ سامهون کاڌو رکي ٿي ويندي آهي.

آشاد: هڪ نئين ليڊي - پروفيسر آئي آهي. چنچل ۽ مڌر مشڪ واري گوپي. منهنجي هن کي ڏسي گوپيءَ جي چپن جي مشڪ اڃا به وڌيڪ مڌر ٿي ويندي آهي. اهو ڏسي نه معلوم ڇو منهنجي دل ۾ هڪ قسم جي باهه ٻرندي آهي.

پهرين نه پر هاڻي هو گوپيءَ کي ڏسي ٿو ته سندس اکيون سندس ٻين انگن کان گهڻو اڳ اڳيان وڌي وڃن ٿيون. گوپيءَ جي غير حاضريءَ ۾ سندس اکين ۾ ڪنهنجي گولها ڪرڻ جي پاڻ چٽيءَ طرح اُترِي اچي ٿو. گوپيءَ کي ڏهي وڙا وٺندا آهن، بس هنکي به وٺي ويا آهن! پر مونکي اها ڳالهه بنهه ڪين ٿي وڻي.

نوريش: هيل تائين آشا ۾ مونکي خوبيون ئي خوبيون پئي ڏسڻ ۾ آيون. خوبيون به جهڙيون تهڙيون نه. خاص خوبيون. هاڻي هن ۾ مون کي ڪا خاص ڳالهه ڏسڻ ۾ نٿي اچي. خبر ناهي هيءُ ڇا ٿي رهيو آهي!

آشاد: مونکي ائين محسوس ٿي رهيو آهي ڄڻ منهنجي ۽ هنجي دٻن جي وچ ۾ ايل گنڊ کي ڪوئي ڍلو ڪري رهيو آهي. هن نه اڳ ۾ مونکي ڪجهه چيو هو نه هاڻي ئي ڪجهه چوي ٿو. پوءِ به الائي ڇو اها پنهنجي پٺي ۽ واري ڀلونا

نه رهي آهي. اچانڪ من ۾ دوريءَ جو آياس ٿيڻ لڳو آهي. هڪ گهرو درد منهنجي دل کي ٽپوڙي رهيو آهي.

ذريش: ڳالهين جي وچ ۾ آشا چئي ڏنو، ”پرڻش کي پرڻ ڪرڻ نه ايندو آهي.“ مان آشا سان شامل راءِ نه آهيان. پرڻش پرڻ ڪندو آهي ۽ ضرور ڪندو آهي. آشا ڏانهن جيڪا منهنجي پلونا هئي انکي پرڻ نه. ته ٻيو ڇا سڏبو؟ سچ ته اهو آهي ته پرڻش پيار ڪري ٿو ۽ گهرائيءَ سان پيار ڪري ٿو. اصل مست بڻجي پيار ڪري ٿو.

آشا: آف! پرڻش اوسنائين پرڻ ڪري ٿو جيستائين سندس دل ۾ ڪنهن لاءِ چاهنا پيدا ٿئي ٿي. هنجي چاهنا زور سان اڳتي وڌي ٿي، سمند جي لهر جيان اڳتي. پر لهر ڪناري وٽ پهچي واپس وري ٿي. پرڻش جي چاهت به منزل وٽ پهچي سست بڻجي وڃي ٿي. پرڻش جو پيار معنيٰ مسافري هڪ دل کان ٻيءَ دل تائين مسافري. معلوم ٿي وڃيس ته جنهنڪي چاهيان ٿو، سا به مونکي چاهي ٿي، ايترو چاهي ٿي جو ملي سگهي ٿي يا ملي ٿي ويئي آهي ته بس اها مسافري پوري ٿي! ٿورو ٿڪ پڇي وري ٻي مسافري شروع ڪندو.

ذريش: مونکي آشا کان وڌيڪ گري وئي ٿي. ڪهڙي نه چلولي ۽ ڪلڻي آهي! اوهين مونکي ٻي وفا ٿا سڏيو؟ نه ٻيلي. اهڙو ظلم نه ڪريو. خبر ناهي اهو ڦيرو مون ۾ ڪيئن ۽ ڇو آيو؟ مون ائين چاهيو ته نه هو منهنجي نه چاهيندي به ائين ٿي ويو آهي. شايد مان ائين ئي بڻيل آهيان.

آشا: هو گوپيءَ جي ادائن تي فدا آهي. هڪ پاسي ناز

آهي ٻئي پاسي، نياز. هڪ طرف بي نقاب حسن آهي ۽ ٻئي طرف بي حساب عشق. هنن ٻنهي هڪ ٻئي کي اُلفت جي دعوت ڏني آهي. ۽ مان؟ منهنجي دل آجهاڻيل ۽ ميٺ-بتي جيان آهي. جليل ٽڪرو وهي ويو آهي ۽ بچيل ٽڪري تي جليل ٽڪري جون گريل گنديون لٽڪي رهيون آهن.

نريش: هڪ ويچار وندڻ اوهان سان؟ مونکي لڳي ٿو ته استريءَ جا ٻه نمونا آهن. هڪ آها جنهن ۾ مائٽاپو زياده آهي. هوءَ پنهنجي پتيءَ يعني پريتم کي ائين ئي هلائي، ڪارائي ۽ هنجي رکيا ڪري جيئن مائٽا پنهنجي ٻالڪ جي ڪندي آهي. آشا، استريءَ جو اهڙوئي نمونو آهي.

بي آها آهي جنهنجي طبيعت انڊلٽ جيان رنگين ٿئي ٿي. چنچل، چلولي، ڪلٽي، رسڻي، حرڪتي ۽ شوخ. گوپي اهڙي ئي استري آهي. مونکي مائٽا نه. پريتما ڪپي. گوپي منهنجي پريتما آهي.

منهنجو ويچار جيڪڏهن غلط آهي ته مان بيشڪ پڙوئر سڏجڻ جي لائق آهيان پر جيڪڏهن منهنجو ويچار درست آهي ته مان بي وفا نه آهيان.

آئشا: مان استري آهيان. استريءَ جو ذاتي سپاءُ چاهي ٿو ته ڪو هجي، جو مونکي چوي، ”تو بنا مان ڪيئن ڪندس؟ تو بنا ته مان جي ئي نه سگهنديس.“ جڏهن ڪو پنهنجو ٻڻجي اهڙي قسم جي بيوسي ڏيکاري ٿو تڏهن استري ان مٿان پنهنجو سڀ ڪجهه قربان ڪري ڇڏي ٿي.

استريءَ جو ذاتي گڻ آهي ڪنهن لاءِ جيئن هنجي من

جي گهري تمنا هيءُ ٿي آهي. ڪو هجي جنهن کي مان ڪپان، ضرور ڪپان. ڪنهن کي منهنجي گهرج هجي. ايتري گهرج جو منهنجي پيار جي سهار تي بنا هو جالي ٿي نه سگهي. بس ان گهرج جي پورائي ڪرڻ لاءِ پاڻ ڏيڻ ۾ ٿي استري پنهنجو جيون سارڻ ڪهڙي سمجهي ٿي.

پر استري ائين نٿي چاهي ته اهو ڪو کيس ٻي جان چيز جيان ڪتب آئي. جڏهن عورت جي ان ذاتي گڻ جو فائدو. ناجائز فائدو وٺي، کيس ڪتب آڻڻ جي خيال کان ڪتب آندو وڃي ٿو تڏهن استريءَ جي دل نٿي پوي ٿي. بس منهنجي دل ائين ئي ٽوڙي ويئي آهي. ●

ڊائري

ڏياري تي جيئن ٻين وٽان مبارڪن جا ڪارڊ پهتا تيئن سشيءَ وٽان رجسٽرڊ ٿيل هڪ ڊائري پهتي! سشي... ڇا نئين سال جي ڊائري موڪلي جهوني ساهيڙپ ٿي ڳنڍي؟ مڪار.... دوکيڙا! نفرت وچان مون ڊائري ميز تي اچلي.

سشي جڏهن پهرين پهرين ناٽڪ ۾ ڀارت ڪٽل لاءِ اسان وٽ آئي هئي، سندس شڪل شبيهه ۽ سڊول بدن ڏسي اسان سڀني سندس سواگت ڪيو هو. پر ناٽڪ جي ريهرسل ڪندي هوءَ ڏاڍو ڏکي رهي هئي. اڃا جسونت چوي، ”تون منهنجي مومل، مان پلا توکي ائين ڪيئن چونڊس؟“ ته سشيءَ جو چو و لال لال ۽ گرم گرم پيو ٿيندو وڃي ۽ سندس هٿ پيا ٿڌا ٿڌا ٿيندا وڃن! هوءَ لڄ جي گهيري کان ٻاهر نڪري نه پيئي سگهي.

جسونت ۽ مون پاڻ ۾ صلاح ڪئي ۽ پوءِ جسونت وارو ڊائلاگ مون چيو ۽ ان طرح ائڪٽنگ ڪيم ڄڻ ته مان چوڪرو آهيان. آهستي آهستي سشيءَ جي هٿڪ لهندي ويئي. ان کانپوءِ هميشه ائين ٿي ٿيندو هو. سشيءَ سان جيڪو به چوڪرو ڀارت ڪري، ان جو ڊائلاگ پهرين مان ئي چونڊي هيس ۽ پوءِ ئي اهو چوڪرو ساڻس ريهرسل ڪندو هو. ڏيري ڏيري سشي بهادر ٿيندي ويئي. هاڻي هوءَ بي ڌڙڪ اسٽيج تي هلي ويندي هئي، مون جوان هڪ هٿڪ بنا روماتڪ

ٻاڏلاڪ چئسي ويندي هئي. نوجوان استريءَ توڙي ٻڍيءَ عورت جو ڀارت ادا ڪري ويندي هئي ۽ نهايت سڦلن سان جذباتي رول نباهي ويندي هئي.

پوءِ به مٿي چڙهڻ سان سندس مٿو ڪين ڦريو هو. هو هر ڳالهه ۾ منهنجي صلاح وٺندي هئي ۽ منهنجي هر صلاح مڃيندي هئي.

ائين اسان هڪ ٺاڌڪ جي سلور جبلي ملهائي، ٻيو ٺاڌڪ ڊبڙيءَ ۾ پيش ڪيوسين ۽ ٽئين ٺاڌڪ ۾ اهڙو ٺاڌڪو ڄمايوسين جو ماڻهن وٽ وڃي ڪري ان ٺاڌڪ جي تقاضا پئي ڪئي. ايتري قدر جو اهو ٺاڌڪ هڪ سو پنج دفعا استيج تي پيش ٿيو تڏهين به ماڻهو ٺڪيٽ دريءَ تان نراس موٽي پئي ويا!

اجمير ۾ منهنجيءَ ماسٽر جي شادي هئي. پيءُ جي سرگواس ڪري وڃڻ بعد اسين ماسيءَ جي جاءِ ۾ اچي مسواڙ تي رهيا هئاسين. در در ۾ گهر هو، سواڻ وڻ، سڀڻ ڀرڻ سڀ گڏ ٿيندو هو. ان حساب سان هوءَ منهنجي ماسٽر نه پر پيش ٿي هئي، ڀلا پيش جي شاديءَ تي ڪيئن نه وڃان؟

پٺيان اسانجي ٽواپيءَ کي احمدآباد مان ڪوٺ آڻي. جسونت لکيو ته اسين منهنجيءَ جاءِ تي سشيءَ کي هير وٺڻ بڻائي وٺي ٿا وڃون. ڪنهن اتسو ملهائڻ جي سلسلي ۾ ئي ٺاڌڪ پيش ڪرڻو هو ان ڪري تاريخون بدلائڻ جو ته سوال ئي نه ٿي پيدا ٿيو.

اجمير مان موٽڻ بعد محسوس ڪيم ته سڀ ڪجهه

بدلجي چڪو هو. احمدآباد واسين کي هيروئن جي روپ ۾
نئون چهرو خوب پسند پيو هو. سشي پنهنجو وڇو وڇائي
آئي هئي ان ڪري اسانجي گروپ جي ميمبرن جي نظر ۾
سندس مان وڌي ويو هو.

سشي ته خير ساڳي ئي هئي پر جسونت جي نظر ۾ هنجو
مله مان اڳي کان وڌيڪ ٿي ڪٿيو ان ڪري منهنجو
سشيءَ ڏانهن رخ بدلائي ويو! جسونت جي حاضريءَ ۾
ان سڌيءَ طرح ۽ سندس غير حاضريءَ ۾ سڌيءَ طرح مان
سشيءَ جي بي عزتي ڪندي هيس. هڪ زال پيءُ زال کي
ڪهڙن سوکيم ۽ ادرشيه طريقي سان ستائيندي آهي اها ڳالهه
ڪنهن مرد کي ٻڌائڻ ۽ سمجهائڻ جي بلڪل ئي نه آهي.

هڪ ڀيري منهنجي گهر ريهرسل رکيل هئي. دير ٿي
وڃڻ سبب جسونت کيس بس اسٽاپ تائين اڀرائڻ لاءِ آڻيو!
پر مون اهڙي ڳالهه ۾ کيس رنيائي ڇڏيو جو سشي اڌ
ڪلاڪ در تي ترسي منهنجي مراد ڄاڻي ورتي ۽ هو اڪيلي
ٿي هلي ويئي. رات جي ان اڻ سهائيندي وقت ۾ بس اسٽاپ
تي اڪيلي بيهڻ سشيءَ کي ڪيترو نه اُگرو لڳو هوندو.
اهو محسوس ڪندي مون کي خوشي ٿي رهي هئي!

ٻئي دفعي اسانجي پاڙي واري هال ۾ ئي ناٽڪ پيش ٿيو
هو ان ڪري سڀني جي ماني مون وٽ هئي. منهنجي پاءُ
وسڪي ڪولي. هو ورور ڪري سشي لاءِ ڪوڪولا
گهرائڻ لاءِ چئي رهيو هو پر مان ڪم ۾ مشغول هئڻ جو
بهانو ڪندي نتائي ويس. گهڻي پاڳي ٺاهيم به اهي ئي چيزون

جي سشي نه کائيندي هئي. گوشت ۽ مڇي، پاڇي ۽ ڀڄڙا
مرچ، چانور ۽ ڊڊل روڻي! ميز ڀريل هئي پر سشي ۽ جي پليٽ
بلڪل خالي!

سشي کي جسونت کان دور رکڻ لاءِ به مان هزارين
بهانا بڻائيندي هيس. ”حيدرآبادي عامل آهي. عامل ته مٿو
به ڪونه اوڙانگهيو آهي. سوئي وري زال ذات. اها ته جهڙي
وچين آگر ڏنڻ! ڏاڍي اچي اٿيئي. ڏس پهرين لـڇاري هئي
جو مڪر ڪري ڪيئن نه اسان سڀني کي آلو بڻايائين!“

اڳي ريهرسل جي وچ ۾ وانديون ٿينديون هيوسين
ته ويهي گپ شپ هڻنديون هيوسين گڏجي سڀ چانهه پيئندا
هئاسين پر هاڻ ريهرسل ختم ٿي نه آهي ته مان ضرور چيز
وٺڻ جي بهاني سشي ۽ کي موهائڻا مارڪيٽ، ايئرڪنڊيشن
مارڪيٽ وغيره ڏانهن وٺي هلي ويندي هئس! ”اڄ
ڪنگڻيون ڪپيم، اڄ ته هوٽيل ۾ چانهه پي اچون، ساڙي
پڙڻ لاءِ ڏيئي اٿم“ ائين چئي مان کيس جسونت کان پري
وٺي ويندي هيس.

ائين نه هو ته سشي منهنجي وهنوار جي مراد نه ٿي
سمجهي پر الاڻي چيو هو ۽ منهنجو ستم چپ چاپ سهي
ويندي هئي.

ان وچ ۾ جسونت به دفعا اسپتال ۾ داخل ٿيو. پهريون
دفعو ته فقط هڪ ڏينهن لاءِ ويو هو پر ٻئي دفعي چار پنج
ڏينهن داخل ٿيو هو. پهرين دفعي ته اهڙو تازو توانو پئي لڳو
جو مونکي گهڻو دير سان خبر پئي هئي ته هو اسپتال ۾ داخل

ٿيو هو. پر ٻئي دفعي رت ۽ پيشاب جي چڪاس ڪرائڻ بعد هو پيلو پيلو پئجي ويو هو.

هڪ ته هو سشيءَ تي مهربان هو ۽ ٻيو ته مان ڪنئس پري هتي ويهي هيس ان ڪري نه مون ئي ويجهو وڃي ڪانئس گهراڻيءَ سان ڪجهه پڇيو ۽ نه هن ئي پنهنجاڻپ جتائي مون کي ڪجهه ٻڌايو. جسونت هونئن به گنپير ۽ پاڻ سان اوڻيندڙ موکيندڙ انسان هو ان ڪري مون کي پوري خبر نه پئجي سگهي ته کيس ڪهڙي تڪليف آهي.

هڪ دفعي مون جسونت سان ضد ڪيو ته مون سان فلم تي هل. ان ڏينهن کيس اک ۾ آنڙي هڻي جنهن ۾ سور هوس پر هو منهنجو ضد پورو ڪرڻ لاءِ پڪڇر تي هليو. ”نمو! جنهنڪي پيار ڪيو آهي تنهن جي سڪم دڪم جو به خيال رکيو آهي. ڀلا اهو تون ڪڏهن سکندين؟“ هن چيو ۽ مون کلي جواب ڏنو، ”اڙي واه ڙي شير! ڪٿي آنڙيءَ جو سور ۽ ڪٿي محبوبا جو ماڻو!“ چپن تي مشڪ ۽ بند ٿيل اکين جي وچ تي آڱريون رکي هن پنهنجو اعتراض پي ڇڏيو!

ٿورن ڏينهن بعد ٻڌم ته جسونت سشيءَ سان شادي ٿو ڪري! ساڙ ۽ حسد وچان مان ٽڪسي ڪري سشيءَ وٽ ويس. غصي ۾ مون هن کي الائي ڇا چيو! سشيءَ روئڻ شروع ڪيو ۽ سڌڪا ڀريا پر مان چوندي ئي ويس. ”حرفتن! دغاباز! آئي ٿاندي لاءِ ۽ ٿي بورچائي ويئي! ميڪ ميڪ ٿي ڪري، ڄڻ ڪجهه ڄاڻي ئي ڪين! اڙي! تيرهن ٽال ڄاڻين

تون! سشيءَ آليون اکيون کڻي مون ڏانهن نهاريو پر چيو
ڪجهه به ڪين. مان شاديءَ تي ويس ٿي ڪانه. بس ٻنهي
سان مون ناتو ٽوڙي ڇڏيو!

شاديءَ بعد سال اندر ئي جسونت گذر ڪري ويو. مون
کي ڏک ته ٿيو پر ان کان وڌيڪ خوشي ٿي ته سشيءَ کان
جسونت جلد ئي ڪسجي ويو!

شاديءَ تي نه ويس ته پرچائي ڪرڻ ڪيئن وڃان؟ نه
پيار جي چڪ، نه ساهيڙپ جو ننگ، منهنجي من کي مڃائي
سگهيو.

هن ٽن ڏينهن بعد مون ڏياريءَ جي ڪارڊن جي هنج
۽ شڪرگذاري ظاهر ڪرڻ لاءِ قلم هٿ ۾ کنيو ته نه
چاهيندي به ٻائري جي چوگرد ويڙهيل پنو از خود ڦاڙي وڌم.
ٻائري جسونت جي ٿي هئي!

سشيءَ پنو اڌڪائي لکيو هو: ”سندس اڇا انوسار سندس
هلي وڃڻ بعد هنجي ٻائري توکي موڪلي رهي آهيان.“
”نمو! توکي معلوم ناهي پر جسونت کي معلوم هو.
شاديءَ بعد منهنجي مڙس خانداني ضد سبب مونکي ڇڏي
ڏنو هو. منهنجي پاءُ جي زال جو هو مائٽ هو. بس هو
پيڪي هلي ويئي ته هن به مونکي پيڪي آڻي ڇڏيو هو!
جسونت منهنجي ساهرن کي سڃاڻندو هو ۽ هن ٿي
مونکي ناٿڪن ۾ ڀارت کڻي من وندرائڻ لاءِ آتساهت
ڪيو هو.

جڏهن ڊاڪٽر هنکي ڪئنسر هئڻ بابت ڪجهه چيو،

هو ڏاڍو ڊڄي ويو هو. تو وٽان آئت پائڻ لاءِ هو تو وٽ آيو هو پر تون

مان عورت آهيان. شيوا ۽ همدردي ڪرڻ نه رڳو منهنجو سڀاءُ آهي پر اهو منهنجو حق آهي. منهنجي مڙس اهو حق مون کان ڪسي ورتو هو. مون جسونت سان همدردي ڪئي ۽ سندس خدمت ڪئي. هنکي استريءَ جي بڻيس ساٿ جي سخت ضرورت هئي ڇاڪاڻ ته هنکي پنهنجي ماءُ به نڏيڻ ۾ ڇڏي ويئي هئي.

جسونت کي خبر هئي ته هنکي جلد مرڻو آهي. پر هڪ ته تو عجيب رخ اختيار ڪيو هو ۽ پيو ته هن خود نه ٿي چاهيو ته هو توکي وڌو بڻائي!

مون جسونت کي پنهنجو ساٿ آڇيو. ٿوري وقت لاءِ ٽي سهين اسان ٻنهي کي ساٿي پائڻ جي ترپتيءَ جي گهرج هئي.

تو سان ناحق ڪير؟ مان نه ٿي مڃان.
توتي احسان ڪير؟ ائين به ڪيئن چوان؟
سڪه مليو. ”صرف ڪي مهنا پر هن فاني جهان ۾ جتادار ڇا آهي ڀلا؟“

جسونت هڪ هڪ پني تي تاريخ وجهي لکيو هو هنجو مون سان ٿي پيار هو....

مون محسوس ڪيو ڪئنس جسونت جو وات زخمي ڪري ڇڏيو ۽ منهنجي وهنوار سندس هڙو ! ●

ڪاريون اڪيون

ڏينهن جا ساڍا يارهن لڳا هئا. سينگاپور جي تيز آس ۽ گرم آبهوا ۾ پليل بدن ۽ لنبي ڊيگهه کڻي هو ڪمري اندر گهڙيو. هانگ ڪانگ ۾ هو پهريون دفعو آيو هو.

ڪمرو ايئرڪنڊيشنڊ ٿيل هو. اندر، هڪ ڪنڊ ۾ مور جي پنڪ جهڙي رنگ جو صوفا سيٽ پيل هو، جو ڪنڊ وٽ گول آڪار وٺي بيٺو هو. هانگ ڪانگ جا فرنيچر وارا نازنين جي فراڪ جيان صوفا جي ڪپڙي کي به جهالڻ، پليٽون ۽ بتن هڻي نزاڪت وارو بڻائيندا آهن. ان نزاڪتي ۽ قيمتي صوفا جي وچ ۾ بيضي جي آڪار واري ڊگهي ميز رکيل هئي جنهنجي چيڙن تي ۽ وچ ۾ ٽي جيلڊ (Jade) پٿر مان ٺهيل ائسٽريز رکيل هيون. ٻئي پاسي ڪاري شيشم جون وڏيون ۽ ويڪريون ڇهه ڪرسيون پيل هيون جنجي ويهڪ ۽ پٺ تي ڪاري پلش مان ٺهيل گديون رکيون هيون. ويهڪ وارين گدين تي منملا جو پڙت ٿيل هو جنهن ۾ ڳاڙها پڪي ۽ سايون ٽاڙيون پئي ڏسڻ ۾ آيون. پٺ وارين گدين تي ٿاڻلڊ جي نرتم چتر— جنهن ۾ پراچين ٻڌ مندر جي گنبذ جهڙا مڪت پھري چوڪرو چوڪري ٺڄي رهيا هئا، ڇمڪندڙ رنگن سان پينٽ ٿيل هئا.

اندر آيل جوان سامهون پيل ميز وٽ هلي آيو. ٻه ٻير جدا ڪري، مغروزيءَ سان ڪلهه جهلي، ڪرسيءَ تي هٿ رکي اچي بيٺو.

ميز جي ٻئي پاسي عاج جي ڪرسي پيل هئي جنهنجي پٺ ڪنهن هندستاني ڪاريگر جي هٿن نزاکت سان گهڙي هئي. ان سفيد ۽ زيبائتي ڪرسيءَ تي هڪ ٿلهو ۽ بندرو آدمي ويٺو هو، ائين چڻ درياهي گهوڙي جي ڪارب ۾ پيل هڪ ماس جو گهوڙهو رکيل هو. آدميءَ جي منهن ڏانهن نهارڻ سان ائين ٿي لڳو چڻ هڪ وڏو صوف پڇي، پوءِ رجھي ويو آهي! سندس ٿلهن چپن جي وچ ۾ چروٽ جهليل هو. اکين جي هيٺان ۽ مٿان ماس سڇيل هوس جنهنڪري سندس اکيون اندر هلي ويئون هيون. سندس ڦهليل نڪ جي ٻن وڏين ناسن مان رکي رکي اهڙو آواز اچي رهيو هو جهڙو ڪنهن جانور جي ناسن مان گاهه چٻاڙڻ وقت نڪرندو آهي. ميز تي لائبر جوڙ ڪارڊيل ۽ جن جون بوتلون رکيون هيون. آدميءَ جي هٿ ۾ اڌ ڀريل گلاس هو. سندس هٿ جي ٻاج ۾ پيل منڊيءَ جو وڏو هيرو بلو رنگ جا جهلڪاٽ ڪڍي رهيو هو.

چروٽ ڏاڏي پاسي چريو ۽ اتان آواز آيو: ”ها- چو، تون ڪير آهين؟“

”ڪير به هجان پر اهڙو ضرور آهيان جنهنڪي پهرين وهڻ جي آڇ ڪجي.“ آواز گنپيرتا هئي.

بيٺل جوان جي ڀرسان ئي هڪ چوڪري پٺيري ويٺي هئي. هنجي هڪ هٿ ۾ پٽڊ هئي جنهن تي ٿورو ڪجهه اڳ ۾ ڪجهه لکي رهي هئي. جوان جي گفتگو ٻڌي هنجي هٿ مان بال پين ڪري پيئي!

پٺ تي نٿڙي عن. ٻين ڪنهن ۽ هومان ئي منهن ٿورائي

جوان ڏانهن نهاريائين. جوان دهليءَ ۾ ڪاريءَ پلش تي رکيل ٻه اڇا چمڪندڙ هيرا ڏٺا هئا، پر اڇييءَ بخمل تي رکيل ٻه ڪارا ۽ پاڻيانا، چمڪندڙ ۽ چرندڙ پٿر ڪڏهن به نه پسيا هئائين!

ٻين کڻي، اڳي جيان عاج جي ڪرسيءَ تي ويٺل آدميءَ ڏانهن منهن ڪري چوڪري بلڪل سڌي ٿي ويئي. هنجي لؤندڙي به جوان طرف ڪين مڙي.

آدميءَ هٿ جي اشاري سان جوان کي وهڻ جو اشارو ڪيو ۽ چيو، ”توڪي ڇا ڪپي؟“

جوان وينو. چوڪريءَ جي طرف کان هڪ وٽندڙ خوشبوءِ آئي ۽ کيس وڪوڙي ويئي. هن محسوس ڪيو ته چوڪري سڌي ويئي آهي پر هنجڙا ڪن پاڻ ۾ نهايت گهڻي دلچسپي ڀري سندس آواز جهڻو لاءِ نيار وينا آهن.

”مونکي؟ مون سمجهيو ته اوهانکي ڪنهن ماڻهوءَ جي ضرورت آهي— اهڙي ماڻهوءَ جي، جو اوهانجي پڇندڙ پڙندڙ عمارت جهڙي ڪاروبار کي اڇي سنڀالي ۽ سندس حالت سڌاري.“

ڪرسيءَ تي ٽهليل آدميءَ جو چروٽ به دفعا هيٺ مٿي ٿيو، ڇو هن پنهنجو غصو ڇهاڙي ورتو. ميز تي رکيل وزنگ ڪارڊ ڏانهن نگاهه ڦيرائي هن چيو، ”تون ڇا ڇا ڄاڻين؟“ جواب ۾ هن پنهنجي درخواست وارو پنو کولي، ڦيرائي هنجي اڳيان رکيو.

”رکي وڃ. ضرورت پيئي ته توکي خبر ڏبي.“
جوان جي اکين ۾ ويچار شڪتيءَ جي گهرائي هئي، پر

هن ان تي پڙدو وڌو ۽ اٿيو. ٻن ڪارين اکين جون پلڪون
اٿين ڦرڪيون جيئن پڪي ۽ جي ننڍڙي ٻچي جا پر ڦڙڪندا
آهن.

هن پنهنجا ڪلها مغروريءَ سان کنيا ۽ شرير کي ايمان
سان سڌو جهلي هلڻ لڳو. وڃڻ لاءِ جيئن هن دروازو کوليو،
تيئن هن ڏٺو ته چوڪريءَ جو ڪنڌ ڪن پل لاءِ پٺيان مڙيو.
هن ڪنڌ جهڪائي انهن سهڻين اکين اڳيان سلام ڪيو ۽
هليو ويو.

رات جا يارهن لڳا هئا. شرير کي ڍلو ڇڏي، تنگون
ڊگهيون ڪري هو پلنگ تي لٽيو پيو هو. هنجي گچي سهڻي
هئي ۽ ڪلها نهايت موڪرا ۽ ڊولائٽا هئس، پر انهن ستان
رڪيل سر جا وار منجهيا پيا هئا. هن ڊگهو ساه ڪيو ۽ پاسو
ورائي پانهن تي سر رکيائين. هو ضرور ڪنهن ڳالهه تي خفي
هو. هر گهڙيءَ پنهنجي ڏسڻ تي سر جا وار ڦيرائي رهيو
هو. سڌو ٿي، اکيون بند ڪري نڪ جو مٿيون حصو، ڏسڻ
۽ آڱوٺي جي وچ ۾ جهلي، هو اونهي خيال ۾ غرق ٿي ويو.

اوچتو کيس ڪارين اکين جي ياد آئي. ناايت سوت جو
ڇولو هيٺ چڪي، پاسو ورائي، هو مشڪل لڳو. ڏائي
پانهن ڏانهن ڏسي، انکي ڊگهو ڪري وري هٿ اڳيان آندائين.
سندس ڏونڌ ۽ ڪلهي جي وچ واري مشڪ ٽپا ڏيڻ لڳي.

هو اٿيو ۽ اچي آرسيءَ اڳيان بيٺو. ساڄي هٿ سان ڇاتيءَ
جي ڏائي پاسي ڏک هڻي پنهنجو پاڻ سان کلي ڏنائين. ”ٻچو!
چوڪري. ذات ۾ پنهنجي ڪا خاص دلچسپي ڪانهي. وساري

چڏيس! بتي وسائي هو اڃي پلنگ تي لٽيو.

ٻاهران آواز آيو: ”حشو يار! آهين؟“

”اڙي، گموءَ جا ٻچا، دروازو کليو پيو اٿئي. هليو اڄ.“

در جو هٽندل ڦيرائي گمو اندر هليو آيو. ”اٺ ڙي!
بيديءَ جي پوٽيءَ جيان گهر اندر قابو ٿي وينو آهين؟ جلد
ٿي سنڀري وٺ - ڪلب ۾ هلڻو آهي.“

”نه يار! پاڻ ته ٿڪا پيا آهيون.“

”ماءُ جا پٽ! نصيبن وارو آهين. هانگ ڪانگ ۾ آئي
هفتو مس ٿيو اٿئي ته سونهن جي راڻيءَ جو درشن ٿو ٿئي!
اڄ مئجيستڪ ۾ مس ڪلئوپٽرا اچڻي آهي.“

”اها وري ڪهڙي بلا آهي؟“

”ٻچ نه. هلي ڏس. طبيعت ڦرڪي اٿندو. پاڻ ته ان کي
ڏسندا آهيون ته سمجهندا آهيون ته دنيا ۾ ڀلي ڄاواين!
”ڇڱو، يار! تون وڃي پنهنجو جنم سڦلو ڪر. مون کي
اڄ ڇڏ، سڀاڻي هلندس.“

گموءَ ته ڪڏهن. ”اڙي خدا جا بندا! هيءَ افسرا آهي
افسرا! اندر لوڪ مان روز ڪونه لهندي آهي. مئنيجر کي
به اوچتو يارهن بجي فون ايندو آهي ته هوءَ اچي ٿي. مئنيجر
پنهنجو دوست آهي، مون کي به فون ڪندو آهي موت ۾.
يار تمهنجي ڪري پڇندو آيو آهيان. هلين ٿو، يا پاڻ هلون؟“

ڪلب جو وڏو ۽ شاندار هال رنگين پر جهيڙي روشنيءَ
سان چمڪي رهيو هو. ايڪٽر پيڪٽر ڪا ڪرسي خالي هئي.
اسٽيج تي ڏهن پنڙهن ڇڻا بڻيد وڄائي رهيا هئا. مائيڪ جي

پٺيان هڪ حسين چوڪري بيهي ڳائي رهي هئي.

گيت جي لئه تي سندس سهڻو بدن لچڪي رهيو هو.

کيس بند گلي سان چينائي ڊريس پيل هئي، جنهنجا ٽنگن
وت ٻئي پاسا کليل هئا. پنهنجن سنهي ڊگهي آڱرين سان
هوءَ ڇپتي وڃائي رهي هئي ۽ نهايت دلفريب ادا سان ڳائي
رهي هئي.

When the moon is there

You meet me here

Under the Palm Grove

Under the Palm Grove ...

حشوءَ ڏٺو ۽ ٻي ڏسندوئي رهجي ويو!

گهوءَ کيس ٺونٺ هڻين. ”يار! ڳڙڪائينس ٿو ڇا؟
انڪري ته چوندو آهيان ته چوڪرين سان دوستي رکندو
ڪر نه ته ته هيئن بکايل وانگر پيو واجهائيندين!“

حشوءَ ڄڻ ٻڌو ئي ڪين!

گهوءَ کيس ڪلهي سان تونڌاڙيو. ”اڪيون پوءِ ڏسجانس
پهرين ته ٽنگون ڏسيس، جهڙي ملائي لڳي پئي آهي!“

حشوءَ ڄڻ پاڻ سان ڳالهايو، ”هيءَ ته هوءَ ئي آهي!“
”هوءَ آهي. ڪير؟“ گهوءَ عجب مان پڇيو.

”ڪير به نه.“ حشو سچيت ٿي ويو هو.

حشو ڪلب مان موٽيو ته سهين پر کيس ننڊ نه آئي،
هو پاسا ورائيندو رهيو.

جڏهن آيو ته مڏهين سج ڪافي چمڙهي چڪو هو.

تڙتڪڙ ۾ اسنان پاڻي ڪري هو ٻاهر آيو. بس ۾ چڙهي ڪالھ واري آفيس ۾ ويو. اندر گھوڙي Receptionist کان پڇيائين ”مسٽر فانگه آيو آهي؟“

”نه- پر سندس اچڻ جو وقت ٿي ويو آهي. بس ڄاڻ آيو، توهين هتي ترسي سگهو ٿا.“

”سندس استينو آهي؟“ پڇڻ مهل هو ٿورو همڪيو. چوڪريءَ منهن ۾ گھنج وڌيو. ”استينو؟ ڪهڙي استينو؟ هتي هڪ کان وڌيڪ استينوس آهن.“

”اها جيڪا سندس روم ۾ وهندي آهي.... ڪارين اکين واري.“ چوڪريءَ هلڪو ٽهڪ ڏنو. اکين ۾ شرارت پري چيائين، ”اها ته باس (Boss) جي پرائيويٽ سيڪريٽري آهي! باس کيس ڏاڍو پائيندو آهي، ان ڪري هر وقت کيس پيرسان وهاريندو آهي.“

هوءَ وري به کڻڻ لڳي. کڻڻ مهل سندس ڏاڻي گل ۾ ڪپ پئجي ٿي ويو. پر حشوءَ جو من ان ڪپ ۾ ڪن پل به ڪين اٽڪيو. هو چوڪريءَ کان چيل پهرين سٺ تي ئي اٽڪي بيٺو هو. ”باس جي پرائيويٽ سيڪريٽري آهي....“

چوڪري حشوءَ جي لنبي قد ۽ سر کڻڻ جي نموني کي ڏسي، اکين ۾ پسندي پري ڏانهس نهاري رهي هئي.

”مهرباني.... مان ٿورو ترسي پوءِ اچان ٿو.“ حشو هلڻ لاءِ تيار ٿيو ته چوڪريءَ مشڪي چيو، ”اچجو پلي پر ان استينو سان گڏجڻ جي تمنا رکي نه اچجو. منهنجي صلاح اٿو ته ٻي ڪنهن ڏانهن ڌيان ڏيو.“ هوءَ کڻڻ لڳي وري

به گل ۾ ڪپ وجهي.

رستي تي اچي محشو دل کي سمجھائڻ لڳو ”هليو هل.“
نه ڄاڻ ڪهڙي چڪر ۾ ٿو ڦاسان؟“ پر دل کيس مجبور
ڪيو. هو آفيس ٻاهران ئي چڪر هڻڻ لڳو.

هڪ رولس رائلس ڪار آئي ۽ اچي آفيس جي در وٽ
بيٺي. چينائي ڊرائيور لهي اچي در کوليو. ماس جي هڙ لهي
آئي. پٺيان هوءَ ڪافور جسي پتلي به لٽي. هن نه هيڏانهن
نهاريو نه هوڏانهن. سڌوئي سڌو آدميءَ پٺيان ائين هلي رهي
هئي جي ڏور ۾ ٻڌل آهي.

آفيس جي پٽيوالي ڊوڙ پاڻي اچي در کوليو. هو اندر
گهڙيو. پٺيان هوءَ به گهڙي! در ۾ گهڙڻ وقت هوءَ پاسيري
تي لنگهي. محشو وائڙو ٿي ويو! ”هنجي پٺيءَ ۾ به اڪيون
آهن ڇا؟“

چوڪريءَ ڏانهن سهاري اڻ لکو مشڪيو پر سندس
اکين جون پٽليون ته جنسي ناچ ڪرڻ لڳيون هيون!
محشوءَ جو سارو بدن پگهر سان شل ٿي ويو.

رات جو سويل ٿي محشو گموءَ جي گهر هليو آيو. گموءَ
کي سنيريل ڏسي چيائين، ”ڪيڏانهن تيار آهي؟“

”بس يار! ڪيڏانهن نه ڪيڏانهن ته هلبوئي. ماءُ جسي
ڪنواري ڌيءَ ته ناهيان جو گهر ۾ ويهسي رهان؟ پر يار
ڳالهه ته ٻڌ. فانگه وڌان ڪو جواب آيو؟ ٻڌو اٿم ته هو آفيس

جو ٿنڌو ڪندو آهي. حق تي ڪروڙن جو آسامي بڻيو آهي. جڏهين ٻڌي ۽ جو پارٽر هو تڏهين ته ڏاڍو سڌو ساڌو ماڻهو هو. خير.... هو ڪم جي آڇ ڪريئي به ڪٿي ته اوڏانهن نه وڃي، پاڻي ڪٿي نه ڪٿي بندوبست ڪري وٺيو. ڀلا.... هلين ٿو؟

”ڪيڏانهن؟“

”انٽر نئشنل ڪلب ۾. ڪولانمپر مان آئي آهي مس فاطما شيام ڪلي. ڇا ته ڳائيندي آهي! آ.... ها.... ها....“

”نه يار! پاڻ ڪوئل نه پر ڪلئوپٽرا ئي ڏسڻ هلنداسين. اڃا اچڻي آهي، ڪٿي؟“

گهوٽ سندنس پئي ۽ تي ڌڪ هنيو. ”تون به چڱو چريو نڪتين. ٻچا ٻڌه. تون گومومل جو پٽ مان حشمتراء جو. تون منهنجو پيءُ لڳين ۽ مان تنهنجو پيءُ جي صلاح مڃ ۽ ميان مجنوءَ جو ڀارت ادا ڪرڻ چڏه. هلين ٿو يا مان ٿيان گولي؟“

”تون هل يار! پنهنجي قسمت ڀاڻڪي ڏسون ڪٿي ٿي وٺي وڃي؟“ ٻئي گڏ نڪتا پر ٻاهر نڪري ٻنهي الڳ الڳ رستو ورتو.

حشو اچي هڪ ريسٽارنٽ ۾ ويٺو. هڪ ڪنڊ وٺي ڪافي ۽ جو پيالو اڳيان رکي ويهي رهيو. سندس دل بيچئن هئي. اتي ٻاهر چڪر ڏيڻ لڳو. گهر جو رخ ورتائين پر پوءِ وري ڦري اچي هڪ هوٽل ۾ نڪتو. وسڪي ۽ جي اڏ پيگ جو آرڊر ڏيئي، گلاس مان سرڪي پيري هو جهوٽا

ڪاٺڻ لڳو. اوچتو سندس ڀرسان ڪنهنجي پوشاڪ جي سرسري ٿي، ساڻ ساڻ هڪ خوشبوءِ وٽس اچي هلي ويئي! پهرين ته کيس هوش ڪونه رهيو پر ڪن پوءِ ئي کيس ياد آيو ته ان خوشبوءِ کي هو سڃاڻي. تڪڙ ۾ اُتي هو در ڏانهن وڌيو. ٻاهر ڪٿي موٽر استارت ٿي، جيستائين هيءُ در وٽ پهچي تيستائين تيزيءَ سان هلي موٽر رستو ڦري ويئي.

حشوءَ جي فنب حرام ٿي ويئي! ڪلاڪن جا ڪلاڪ. هو آفيس ٻاهران وڃي بيهندو هو. پر هوءَ روز ڪونه ايندي هئي جڏهن به ايندي هئي تڏهن ڪٺ-پٺليءَ وانگر ڏور سان ٻڌجي سڌي ٿي هلي ويندي هئي. حشوءَ کي خبر هئي ته هن جي پٺي ۽ ڪن نهايت سچيت آهن. هوءَ پنهنجي پٺيءَ سان ئي سندس حاضري محسوس ڪري وٺندي هئي. پر حشوءَ جي نظر ٻن ڪارين اکين کي چمڪ چاهيندي هئي. ان چاهه کيس پاڳل بڻائي ڇڏيو هو!

مهنا گذري ويا، حشو وڃي ڪم ڪري لڳو پر سندس من اڃا به ڪارين اکين جي تلاش ۾ ڀٽڪندو رهندو هو. رات جو هڪ لڳو هو. حشوءَ جي در تي گڙڪو ٿيو. ”ڪير آهي؟“ حشوءَ ننڍاڪڙي آواز ۾ پڇيو. ”مان آهيان“ آواز زنانو هو.

حشوءَ بتي ٻاري ۽ گائون لاهي ان ۾ بانهون وڌائين. در جي ننڍڙي پرڪڙي ۾ نهاريائين. ٻه چمڪندڙ ڪاريون اکيون ڏسڻ ۾ آيس.

حشوءَ در جا هٿي ٽاک ڪولي ڇڏيا.

”اندر اچان؟“

حشوءَ جي سڄي وجود ۾ چڻ چڻي ڏنو، ”اچو، ڀلي اچو.“
اڃا هوءَ گهڙي مس ته حشوءَ کيس چيو، ”وهو.“
هوءَ سوفا تي تمام آچاٽري ٿي ويئي.

ٻئي ماٺ ۾ هئا. ”مون پهرئين ئي ڏينهن اوهان جي-
وزنگه ڪارڊ تي اوهانجو پتو ڏسي ڇڏيو هو. هوءَ يڪسا هي
چڻي ويئي. حشوءَ جي سڄي بدن جون رڳون سر ۾ وڃڻ
لڳيون. هن سمجهيو ته سڄي ڪمري ۾ چانديءَ جون
لهرون پکڙجي ويئون آهن. هن پنهنجي من کي سنڀاليو.
دير رکي چيائين، ”تنهنجو نالو؟“

”ڇنگه“ هوا جي جهونڪي تي جن هڪ ننڍڙي
گھنڊڻي وڳي.

”ڇنگه معنيٰ صاف وهندڙ نهر. اهو نالو منهنجي ماءُ مون
تي رکيو هو“ هوا ۾ ستار جي جهنگار ٿري رهي هئي.
هو ڇا چوي؟ پهرئين خيال ڪيائين ته پڇانس هيڏي
مهل ڇو آئي آهين؟ پر پوءِ سوچيائين ته اهو ڪهڙو نه
بي فضيلتو سوال آهي؟ پر ڳالهائڻو ته ضرور هو. پڇيائينس
”ڀلا! تون منهنجو پتو ڇو ڏنو هو؟“

هن کليو. سندس موتين جي مڪڙين جهڙن ڏندن جي
قطار ڏسڻ ۾ آئي، جن موتين جي لڙي هئي، ”اوهان جنهن
بي ڊپائيءَ سان فانگه سان ڳالهائڻو تنهن مونکي موهي ڇڏيو!“
هوءَ هاڻ سوفا تي ٺهي ويئي. نهايت سادگيءَ سان
چيائين، ”ننڍي هوندي منهنجي نانيءَ هڪ هندستانيءَ جي

ڪهاڻي ٻڌائي هئي. هن جو بدن رک جو ٺهيل هو ۽ دل سون جي! هو دشمن لاءِ موت بڻجندو هو ۽ دوست لاءِ پاڻ مرنڊو هو....”

حشوءَ کي هنجي سادگيءَ تي ڪل اچي ويئي. ”اچا! ڀلا تون مونکي دوست بڻائڻ آئي آهين يا دشمن؟“

هو ۽ سندس اکين ۾ اڪيون ڪپائي ڏانهس نهارڻ لڳي. اوچتو هو ۽ آئي ۽ جتي حشو ويٺو هو، اتي هلي آئي ۽ اچي سندس ڀرسان ويئي.

سڃاتل خوشبوءِ حشوءَ کي پاڪر پاتو ۽ هنجو هوش اڏامي ويو. آهنگن چڻڱون بڻجي سندس بدن کي گرم ڪري ڇڏيو ۽ سندس دل لوندڙين وٽ اچي زور سان ٽڪ ٽڪ ڪرڻ لڳي.

هن گجتي ۽ اندر هٿ وجهي اچي ۽ سنهي پني ۾ ويڙهيل چينائي ٻرنگان (Dragon) جي آڪار واري منڊي ڪڍي، حشوءَ جي پاڇ ۾ پاتي. ”هيءَ منهنجي ڪٽنب جي نشاني آهي“ چئي هن حشوءَ جو هٿ پنهنجي چپن تي رکيو. پوءِ هو ۽ اٿي نزاکت سان هلي وڃي پنهنجي جڳهه تي ويئي.

حشوءَ کي ڪجهه سمجهيو ئي نه پئي ته ڇا چوان. ششتاچار جو خيال ڪندي چيائين، ”ڪجهه پيشنديءَ؟“ هن کلي ڏنو، ”ڇا پياريندين؟ پاڻي؟ اسين توهان وانگر پاڻي ته نه پيئندا آهيون.“

حشوءَ به کليو، ”۽ اسان وٽ توهان جي چائينز ڇانهه ته آهي ئي ڪين! ڀلا... شهنشين هلندو؟“

”نه.... تنهن کان ٿوري برڻندي ڏيو.“

حشو اٿيو. سامهون ئي سائيڊ بورڊ هو. هو ٻه گلاس تيار ڪرڻ لڳو.

چوڪري نهايت وشواس سان سوفاتي ٺهي ويئي هئي. حشو گلاس کڻي آيو.

اوچتو چوڪري اٿي ۽ پنهنجي پوشاڪ لاهڻ لڳي!
حشو هڪو ٻڪو ٿي ويو!

”پوشاڪ لاهڻ جي ڪائي ضرورت ناهي“ هن جي آواز ۾ گنيپرتا هئي.

چوڪريءَ تهڪ ڏنو. هوءَ اندريون ڪپڙو لاهڻ تي هئي ته حشوءَ پئي ڏني، ”پنهنجي پوشاڪ نيڪ ڪري هلي وڃ“ آواز ۾ حڪم هو.

ڊريس پنهنجي سيني تي رکي هوءَ حشوءَ جي سامهون آئي. ”توڪي منهنجو جسم نه ڪپي؟“ هن ناز-ادا سان چيو.
”نه.“ حشوءَ کيس آهستي سان پري ڪيو.

هوءَ سوفاتي ويهي رهي.

”مان توکان ڪجهه به ڪونه وٺندس.“

”ڇا هر ڇيز جو سودو ٿيندو آهي؟“ حشوءَ جي آواز ۾ رکائي هئي.

هاڻي چوڪري روئڻ لڳي، ائين جيئن ڪو ٻار روئي. حشوءَ کي قياس اچڻ لڳو. آواز ۾ نرمي آڻيندي هن چيو، ”توڪي آخر ڪپي ڇا؟ هوٽلن ۾ نچڻ....“

هوءَ اوچنگارون ڏيڻ لڳي.... ”ڪلهوڙا منهنجي جاري

پيڻ آهي. سندس حقيقي نالو آچن آهن. مان چئنگم آهيان.“
 حشوءَ سندس پٺي ۽ ٽي هٿ رکيو ۽ پاڻو سان چيو
 ”بس.... رو ۽ نه“ چوڪري ۽ روڻ بند ڪيو ۽ پنهنجو منهن
 حشوءَ جي ڇاتي ۽ ۾ لڪائين.

چوڪري اتي به ڪلاڪ کن ترسي، پوءِ هوءَ موڪلائي
 هلي ويئي: حشو کيس آپرائڻ لٿو ٿي پر هن منع ڪيس.
 وري اچڻ جو واعدو ڪندي چيائين ”منهنجي نشاني سو گهي
 رکج.“ جواب ۾ حشوءَ پنهنجا چپ منڊي ۽ تي رکيا.

صبح جو سستي ۽ گهير سان ڀريل اڪيون کڻي، حشو
 ميز ڏانهن وڌيو. هٿ ۾ اخبار کڻي جيئن ئي ڦيرائي ڏنائين
 ته پهرئين صفحي تي هڪ وڏو فوٽو ڏنائين. هنجون اڪيون ئي
 ڦاٽي ويئون!

وڏن اکرن ۾ لکيل هو ”مشهور چينائي جاسوس مس
 لي جو الوپ ٿيڻ، سانده به ڪلاڪ پوليس جي ناڪامياب
 ڪوشش —“

هاڻجڪنگ

هاڻجڪنگ پنهنجيءَ زال آچن کي هڪ ڏي ۽ هڪ پٽ سميت ڇڏي ڏنو ۽ چينائي ڍنگ سان مس ڀڙنگ ڪوان سان لائون لهي ان سان گڏ رهڻ لڳو. سينگاپور ۽ هانگ ڪانگ جي چينائين لاءِ اها نئين گالهه نه هئي.

اچن پنهنجي ڏي ۽ آفون کي پنهنجي پاڻ جي گهر ۾ ۽ پٽ جان کي پاڙي واري جي گهر ۾ رکيو. اها به هن لاءِ هڪ تمام رواجي گالهه هئي. (هن جهڙيون سڀ عورتون نڪ ائين ئي ڪنديون هيون.)

هوءَ پوءِ واندي ٿي ويئي. ڏينهن جو هڪ ٽيلر وٽ چار ڪلاڪ ۽ رات جو بگ ورلڊ (Big world) ۾ ڪئبري ڊانس جي ڪنهن نه ڪنهن اسم کي پيش ڪندي هوءَ ڪو وڏو گراهڪ ڦاسائڻ جو يمتن ڪندي رهي. گراهڪ هڪ رات لاءِ نه بلڪه پنهنجي جيون لاءِ.

آخر هوءَ پنهنجي ڪوشش ۾ ڪامياب بڻجي هڪ رنگونيءَ سان رنگون هلي ويئي. هتي مردن جيئن ئي زالون هڪ کان وڌيڪ شاديون ڪن. پوءِ پل ته کين ٻار به هجن. ته پوءِ ڀلا اچن چونه ائين ڪري؟

آفون پنهنجي مامي جي گهر ۾ ٻههاري پائيندي هئي ۽ ڪپڙا ڌوئيندي هئي. بدلي ۾ کيس ڪاٺڻ لاءِ اوٻاريل چانور ۽ مڇي ملندي هئي ۽ پٽ تي سمهڻ لاءِ جهوني چادر.

جان پنهنجيءَ نئينءَ مالڪيائيءَ جي اٺن ٻارن جا لامحدود ڪم سر انجام ڪندو هو. اتفاق سان جي آچن ڪڏهن ٻارن وٽ ايندي به هئي ته بانس جي لڪڙي ڪڍي ايندي هئي. ٻنهي ٻارن جي مالڪيائين جون شڪايتون ٻڌي زيات ڪري ٻنهي کي ستي ويندي هئي! ائين ٻئي ٻار لارڊ ڊلهائوسيءَ واري ڊائريڪٽر کي سسٽم وانگر ٻن مالڪيائين جي گڏيل حڪومت ۾ ٻن قسمن جون ڍلون، ڪم ۽ مار-پيريندي پيريندي وڌا ٿيڻ لڳا.

آفون ٿوري وڏي ٿي ته سندس ڪم به وڌي ويا. پاڻيءَ ۾ چانور اوبارڻ رکي، هوءَ باسٽ صاف ڪري وٺندي هئي. ماميءَ جي ٻار کي پٺيءَ سان ٻڌي هوءَ بيضا ۽ چڪن خريد ڪري ايندي هئي. هڪ هٿ ۾ برش ۽ ٻئي ۾ ڪپڙو کڻي هوءَ فرش ۽ سامان اگهي صاف ڪري ڇڏيندي هئي. مامي ۽ مامو گول ميز تي ويهن ته سندن اڳيان گرم گرم سوپ جا پيالا ۽ چمچا رکي ويندي هئي. اهي سڀ ڳالهيون ڪرڻ هن لاءِ ڏکيون نه هيون. چينائي کاڌو تيار ڪرڻ ته هنجي ڏاڻي هٿ جو ڪيل هو. چانور پيا اوبارجن ته ٻاڦ تي مچي يا جهينگا به پيا نرم ٿين. چڪن جو ٽڪر، پالڪ جا پن، ڇهه ست ڪهنيون، هڪ بيضو ۽ مٿان سويابين جي کير مان ڄميل ڌڌ جو چمچو وڌو ته اجهو سوپ تيار ٿيو! اڃا به مالڪن کي بڪ هجي ته ڪري ان ۾ بيضي ۽ مٺي مان ٺهيل نوڊلس وجهجن! بس - به ٻه ڪلڪ جون سهڻيون ڪاٺيون اڳيان جهلي انهن سان سڀ ڪجهه کڻي گرم گرم چيز،

چپاڙڻ بنا ئي ڪري ڳڙڪائين ته انهن جي بڪ لٽي. مهمان
مرو اچي ته مڪائي سنگ کي ڪڍوڪش ڪري چڪن
ساڻ وجهي ڪري ڪارن (Chicken Corn) سوپ ٺاهجي!
سواد لاءِ ڳاڙهن مرچن، سرڪن ۽ ادرڪ مان ٺهيل ساس
ته رکيل هوندا ئي هوندا پوءِ ڀلا پرواهه ڪهڙي؟

پر مصيبت اها هئي ته آفون صابن سان ڌوئندي هئي
ڪپڙا مگر سندس چهرو ڌوپي اوچل پيو ٿيندو هو! هو
فرش اگهي ڇمڪائيندي هئي پر سندس اکيون ۽ وار به
ڇمڪندا پئي ويا!

مامي هيءَ سڀ ڏسي جلي ويندي هئي. هوءُ پنهنجيءَ
ڌيءَ کي ڏک هئي چوندي هئي ته آفون کان سک نه ته
منهن ڪيئن ڌوئجي؟

صبح سويل آفون بهاري پائي در کولي ڪچرو دٻي
۾ وجهندي هئي ته سويل نوڪريءَ تي ويندڙ هينري به پنهنجو
در کوليندو هو ۽ پوءِ ٻئي مشڪي ڏيندا هئا! هينريءَ کي
ائين لڳندو هو ڇڻ آفون جي بهاري ئي اونداهه کي هٽائي
پرڀات ٿي آئي.

آفون چوڏهن ورهين جي ٿي ته هڪ ڏينهن مارڪيٽ
۾ هڪ انڊونيشن واپاريءَ سڪارٽو کيس ڏٺو. واپاريءَ جو
پئسو ڇا نه ٿو خريد ڪري سگهي؟ سڪارٽو ڄاتو ٿئي ته
چينائي انڊونيشا جي مسلمانن کي ڏکاريندا آهن پر کيس
اهو به معلوم هو ته سهڻين چينائي چوڪرين جون ماڻائون
پئسي کي ڏاڍو پيار ڪنديون آهن.

هن آفون جي باري ۾ سڀ ڪجهه معلوم ڪيو ۽ پوءِ
ڏاڍو خوش ٿيو. ڀلا ڇوڏهن ورهين جي آچوٽي ڪنواري
ڇوڪري ماڻي پنهنجي پڏاڀي کي پنج ست سال پري ڌڪڻ
جي حق کان کيس ڪير ٿئي محروم ڪري سگهيو؟

سڪارتو آفون جي ماميءَ وٽ آيو. ماميءَ آفون جي
ماءُ کي لکيو. سودي ۾ کيس به ڪجهه ته هر پلٽ پوڻ وارو
ٿي هو! آخر به ته ڇوڪريءَ جي مامي هئي هوءَ.

اچن سينگاپور ۾ آئي پر هن انڊونيشن وٽ ڏيءَ رکڻ
کان انڪار ڪيو. سڪارتو اچن لاءِ جيد (سائو قيمتي پٿر)
جو ڪنگڻ آندو ۽ چيو ته هو سندس ڏيءَ کي راڻي بڻائي
رکندو. پنهنجي ڏيءَ جي راڻي بڻجڻ ۾ پنهنجو فائدو ڏسي
اچن ”ها“ ڪئي. سڪارتو هڪ لک جو فلٽ وٺي ڇاڀي
اچن کي ڏني ۽ آفون هينريءَ سان گڏ گهمڻ وارا سونهري
خواب پنهنجن ڳوڙهن سان ڌنڌلا ڪري سينگاپور جي
پسگردائيءَ ۾ ٺهيل هڪ شاندار بنگلي ۾ پهچي ويئي!

صبح جو هنجي پرياتي لعلائي رکندڙ گلن تي انگور
جي چڱن جيان موتين جا در لٽڪندا هئا ۽ شام جو سندس
گلي ۾ گهاٽي سائي جيد (Jade) مان جڙيل چينائي ڊرڱڻان
جي شڪل وارو لاکيٽ!

پهرين ته آفون زناني سڀاءَ موجب سٺنڊلن جا ڏير ورتا
۽ پوشاڪن سان ڪپٽ ڀريا پر پوءِ هن پنهنجي جيون جي
آزمودي مان لاپ وٺي شروع ڪيو. هن انگريزي پاشا سڪڻ

لام ماسٽرياڻي رکي، مشين تي سبڻ جي سکيا ورتي، چپاڻي طرز تي گل سجائڻ جو ڪورس پورو ڪيو ۽ پينٽنگم جا ڪلاس اٿيند ڪيا. سڪارتو واپار سانگي انڊونيشيا، سينگاپور، ملائيشيا، هانگ ڪانگ، ڪوريا ٽائيپي ۽ جپان پيو ايندو ويندو هو. هو آفون کي هر ملڪ ۾ هڪ ٻه ڀيرو وٺي ويو پر پوءِ کيس سينگاپور ۾ ئي ڇڏي پاڻ اڪيلو هليو ويندو هو. ها- آفون انڊونيشياڏسي نه سگهي هئي. سڪارتو کيس انڊونيشيا جي پرمت وٺي نه ڏني. اتي سندس پهريون ٻه پٽيون ۽ آفون کان وڏي هڪ ننهن رهندي هئي. آفون کي نه انهن سان ملڻ جي تمنا هئي ۽ نه ئي کيس انهنجا محل ڏسڻ جي خواهش هئي. ڪڏهين ملي (Malay) سکر زال جي پوشاڪ پھري هوءَ شاليمار ۾ لنچ ڪرائڻ ويندي هئي ته ڪڏهن فرينچ چوڪري ۽ جيان فنسٽائي ۽ سان سبيل فراڪ پائي ۽ هيئر اسٽائيل ٺاهي نيپچون ۾ چانهه پيئڻ ويندي هئي. سڪارتو سينگاپور ۾ هجي نه هجي هوءَ گهر ۾ چانهه ڪڏهين به نه پيئندي هئي. نه جاڻ ڇو سڄ لهندي لهندي سندس دل اڪيلي ۽ آداس ٿي ويندي هئي ۽ هوءَ منجهي پوندي هئي ته پنهنجيءَ خالي دل کي ڇا سان ڀريان؟

ٽائيپي ۾ سڪارتو کي هڪ ڪورين چوڪري گڏي هئي. مهني ڏيد بعد جڏهين هو واپس هانگ ڪانگ ۾ آيو تڏهين کيس آفون جي ياد آئي. هن کيس فون تي حڪم ڪيو ته شام جو ئي ٽڪيٽ وٺي هلي اچ.

هوائي جهاز ۾ آفون آسمان تي رکيل ننڍا ننڍا ۽ اڇا

بادل ڏسي ڪڪ ڪڪ ٿي پيئي. ٻاهر اوندهه پڪڙي ته هوءَ آباسيون ڏيڻ لڳي.

سيٽ تان اٿي هوءَ (Gangway) ۾ آئي. اوچتو هن ڏٺو ته هڪ جوان سندس سامهون بيٺو هو. جوان جي ساڄي هٿ ۾ پستول هو جو هن آفون جي ٻن اکين جي وچ ۾ رکيو ۽ انگريزيءَ ۾ کيس حڪم واري نوع ۾ چيو ته ڪاڪ ٻٽ (Cockpit) جي دروازي تي هلي بهه.

جوان جو سڄو بدن سٽيل هو. هنجي ساڄي هٿ جي آگر پستول جي ٽرگر تي رکيل هئي ۽ هنجي اکين ۾ هڪ جهنگلي نگاهه هئي.

آفون ٻنهي ٻنهن ڪين. موت سان ته هوءَ ساڻ سان پلي هئي. جوان جي پرنڌر اکين ۾ نهاري هن مشڪيو ۽ چيو ”منهنجو نالو آفون آهي. تنهنجو ڇاهي؟“

جوان ڏانهس اوشواسي نگاهه اچلي. ”شت آپ“ هن تيز ٿي چيو.

”نالو ٻڌائڻ ۾ ڇاهي؟ خبر ته پويم ته زندگيءَ جي هن گهور اوندهه مان نجات ڏيڻ وارو ٿورو مونتي ڪير ڪري رهيو آهي؟“

هاڻي جوان آفون جي سڊول بدن تي نظر وڌي. ڏڪندڙ ڏندڙ آواز ۾ چيائين ”مونکي هينري سڏيندا آهن.“

”هينري!“ آفون جو آواز لرزي ويو. هنجي سهڻين اکين ۾ پاڻي ٿري آيو.

جوان جي سيٽ ڏي وڃي. هو اڏاويهن اٺنهن ورهين

جو جوان هو. وچولي ڊيگهه، ڪڪا وار، سنهي ليڪ جيان مڇيون، تلهن شيشن واري عينڪ ۽ گؤرو آواز. هن سخت ۽ محڪم ٿيڻ جي ڪوشش ڪندي چيو ”مونکي هيءَ جهاز هائجئڪ ڪرڻو آهي. توکي داؤ طور ڪئپٽن اڳيان هلڻو پوندو.“

”نڪ آهي.“ آفون بي پرواهي ۽ سان چيو.
 ”ڪئپٽن نه مڇيو ته توکي مرڻو پوندو.“

آفون مشڪيو. جواب ڏيڻ بنا هن پاسو ڦيرايو ۽ هلڻ لاءِ تيار ٿي.

جوان هنکي ڏٺو. مٿو گول جهڙو ڪنهن ننڍي پکيءَ جو، ڳچي ڊگهي جهڙي ڪنهن شراب جي بوتل جي، وار چمڪندڙ جهڙيون ڪنهن ڌاتوءَ مان گهڙيل سنهڙيون تارون، بدن سڊول هڪ تهو جهڙو مصر جي راڻيءَ ڪلئوپٽرا جو! آفون جي پٺي ٿي هئي تڏهن به جوان پڇيو، ”تون ڪيڏانهن وڃي رهي هئين؟“
 ”جهنر ۾!“

آفون جو جواب ٻڌي هو واڙو ٿي ويو، ”ڇو تنهنجو اتي ڪير ڪونهي؟ ته ڪنهن وٽ وڃي رهي هئين؟“
 آفون ڪو جواب نه ڏنو.

هينريءَ کيس ڪلهي ڪمان پڪڙي پنهنجي سامهون ڪيو، ”تون مرڻ لاءِ تيار آئين؟“

آفون جواب ڏيڻ بنا ڏانهس اڪيون مٽي ڪري نهاريو.
 ”توکي مارڻ کان ته بهتر آهي ته مان دريءَ کان ٻاهر

ٽپو ڏيئي ڇڏيان! ھينريءَ چيو.

”چريو آھين ڇا؟ پئراشوت کان سواءِ ٽپو ڪيئن ڏيندين؟“

آفون ابوجھائيءَ مان چيو.

پئراشوت اھو پھريندو آھي جو جيئڻ چاھيندو آھي.

”ڏس، تون ھينري آھين. اھو منھنجي لاءِ ڪافي آھي.“

ھل تہ ٻئي ڪيڏانھن ھليا ھلون.

”ڪٿي؟“

”ڪٿي بہ“ ھوءَ مشڪل لڳي.

● ھينريءَ پستول کيسي ۾ وجھي ڇڏيو.

ڊيو فيلڊس طرفان جلد شايع ٿيندڙ ڪتاب

- ۰۱ آيل ڙي اولڻا (ڪهاڻيون) علي بابا
- ۰۲ هم اوست (ناول) آغا سليم
- ۰۳ شاه لطيف جي شاعري تنوير عباسي
- ۰۴ ڌرتي روشن آهي (ڪهاڻيون) آغا سليم
- ۰۵ ٻه ننڍا ناول (ناول) آغا سليم
- ۰۶ شاعري جو مجموعو آغا سليم
- ۰۷ مڪليءَ کان ملاڪا تائين (سفرنامو) الطاف شيخ
- ۰۸ دارون هن ديواني جو (ڪهاڻيون) نجم عباسي
- ۰۹ سهڻي ڌرتي (ناول) پرل ايس بڪ
- ۰۱۰ عشق ناھي راند (ناول) گوبند مالھي
- ۰۱۱ اڳي ائين ھياس (يادگيريون) جلد II فضل احمد بچاڻي
- ۰۱۲ شيطانن جو ديوتا (سراسر ناول) البرت آرميڪ ڪامن
- ۰۱۳ تيرھون سچ (ناول) امرتا پريتم
- ۰۱۴ حلیم بروهي مجموعو (ڪهاڻيون) حلیم بروهي
- ۰۱۵ پراڻو ماڻهو، نيون ڪهاڻيون (ڪهاڻيون) فضل احمد بچاڻي
- ۰۱۶ ڌرتيءَ تي دوزخ (ڪهاڻيون) نظير ميمڻ
- ۰۱۷ رات وچ ۾ (ناول) برت هاليدڙي
- ۰۱۸ ڪهاڻيءَ جو قافلو نجم عباسي
- ۰۱۹ (ڪهاڻيون) مرتبہ: شمشيرالحيدري

ڊيو فيلڊس طرفان شايع ٿيل موهن ڪلپنا جو مشهور ناول

”رڃ ۽ پاڇا“

خوبصورت ٽائيٽل - صفحا - 212 قيمت - 16/-

ليو فيلڊس پبليڪيشنس طرفان شايع ٿيل ڪتاب

۰۱. بين الاقوامي قانون ۽ تنظيم فيروز احمد - ۱۶/-
۰۲. جيل ۾ ۲۲ مهينا (ڀاڱو ۱) طارق اشرف (ختم ٿيل)
۰۳. ۱۲ ملاقات طارق اشرف - ۱۲/-
۰۴. جيل گهاري جن سان طارق اشرف (ختم ٿيل)
۰۵. جيل ۾ ۲۲ مهينا (ڀاڱو ۲) طارق اشرف - ۱۲/-
۰۶. زندگي ۽ جو تنها مسافر طارق اشرف (ختم ٿيل)
۰۷. ۴- مارچ ۽ سنڌي جوڏا — (ختم ٿيل)
۰۸. بهترين ڪهاڻيڪارن امرجليل، آغا سليم - ۱۲/-
۰۹. جون بهترين ڪهاڻيون نسيم کرل، پايڄو ۽ ٻيا
۰۱۰. اونداهي ڌرتي روشن هٿ آغا سليم - ۲۵/-
۰۱۱. رات منهنجي روح ۾ غلام نبي مغل (ختم ٿيل)
۰۱۲. ۳۰ سالن جون چونڊ ڪهاڻيون (ڀاڱو ۱) (ختم ٿيل)
۰۱۳. ٿڌا چپ (ڪهاڻيون) ايشور چندر (ختم ٿيل)
۰۱۴. واپون وڻجارن جون الطاف شيخ - ۱۲/-
۰۱۵. ۳۰ سالن جون چونڊ ڪهاڻيون (ڀاڱو ۲)
۰۱۶. بندر بازارون الطاف شيخ - ۱۲/-
۰۱۷. شڪليون (خاڪا) عبدالقادر جوڻيجو - ۱۰/-
۰۱۸. يادگار ڪهاڻيون شمشيرالحيدري ۽ ٻيا (ختم ٿيل)
۰۱۹. ٽين دنيا جون ڪهاڻيون وليرام وليپ (ختم ٿيل)
۰۲۰. عظيم ڪهاڻيڪارن امرجليل، جمال ابڙو، - ۱۲/-
۰۲۱. جون عظيم ڪهاڻيون موهن ڪلپنا ۽ ٻيا
۰۲۲. دل اندر درٻاو (ڪهاڻيون) مددعلي سنڌي (ختم ٿيل)

۰۲۱ دل جو بندر (ناول) مصنف: ائورل ائيويس -/۱۲

مترجم: نصير اعجاز

۰۲۲ رهيل قرض (ڪهاڻيون) ظفر حسن -/۱۲

۰۲۳ درد جي خوشبو (ناول) قاضي خادم -/۱۸

۰۲۴ ڪنهن سان سور سليان مرتب: فيروز احمد -/۱۶

۰۲۵ فڪر جي آزادي مصنف: آسٽيفن زوپگ -/۲۰

مترجم: ابراهيم جويو

۰۲۶ منهنجو ساگر، منهنجو ساحل الطاف شيخ -/۱۶

۰۲۷ غلامن جو ٻيڙو (ناول) مصنف: اڊرڪ ڪارڊر -/۲۰

مترجم: دوست محمد ڀٽي

۰۲۸ سي ئي جو پڻ ڏينهن الطاف شيخ -/۱۲

۰۲۹ عاشي (ناول) مصنف: هينري رائڊر هنگرڊ -/۲۵

مترجم: فضل احمد بچائي

۰۳۰ سي ٻيڙيون رکين هاڃه سين الطاف شيخ -/۱۲

۰۳۱ سڌارٽ (ناول) مصنف: هرمن هيس -/۱۰

مترجم: فضل احمد بچائي

۰۳۲ جپان رس الطاف شيخ -/۱۵

۰۳۳ روح جي ڳولا (ناول) مترجم: فضل احمد بچائي -/۱۰

۰۳۴ درد جا ڏينهن، درد جون راتيون طارق اشرف -/۲۰

۰۳۵ سانپاهو سمونڊ جو الطاف شيخ -/۱۳

۰۳۶ سورج هوندي مرجھايل ترجم عباسي -/۱۵

۰۳۷ آسپ (ناول) مصنف: هينري رائڊر هنگرڊ -/۲۰

(عاشي جي واپسي) مترجم: فضل احمد بچائي

۰۳۸ قلندر (ڪهاڻيون) مصنف: قرة العين حيدر -/۱۲

مترجم: مدد علي سنڌي

۳۹. الطاف شيخ جي نوٽبڪ تان الطاف شيخ -/۱۲
۴۰. سزا جا سڪ مصنف: آسڪر وائلد -/۱۲
- مترجم: فضل احمد بچائي
۴۱. بهترين سفرناما الطاف شيخ -/۱۵
۴۲. للڪار (ڪهاڻيون) نجم عباسي -/۱۵
۴۳. ٽڪل سريٽ مصنف: البرتو موراويا -/۱۲
- مترجم: وليرام وليم (ڪهاڻيون)
۴۴. لنڊن تائين لغت الطاف شيخ -/۱۲
۴۵. تصوير جو خون (ناول) مصنف: آسڪر وائلد -/۲۰
- پڪچر آف ڊورين ڪري (مترجم: فضل احمد بچائي)
۴۶. حلیم شو حلیم بروهي -/۱۵
۴۷. ٻارن جون آکاڻيون الطاف شيخ -/۱۲
۴۸. سڀون مصنف: خليل جبران -/۱۲
- مترجم: فضل احمد بچائي
۴۹. سفر ڊورپ جي ڊائري قاضي عبدالمجيد عابد -/۲۵
۵۰. آزادي خاطر (ڪهاڻيون) مرتب: فيروز احمد -/۱۶
۵۱. چانديءَ جون تارون (ڪهاڻيون) ماهتاب محبوب -/۱۶
۵۲. مس سدا بهار چنڊيلي (ناول) الطاف شيخ -/۲۰
۵۳. پيار ڪهاڻي (ناول) نجم عباسي -/۲۵
۵۴. نيگرو، عشق ۽ بغاوت مصنف: ڪرسٽوفر ننگول -/۱۶
- مترجم: نصير اعجاز (ناول)
۵۵. شرم ڏوٽي (ناول) گوڀند مالهي -/۱۲
۵۶. اڳي ايئن هياس فضل احمد بچائي -/۲۰
۵۷. ٻره کان پهرين ماهتاب محبوب -/۱۶

نجم عباسي - ۲۱/-

موهن ڪلپنا - ۱۶/-

۵۸ . بلنديون (ناول)

۵۹ . رڃ ۽ پاڇا (ناول)

گهراڻن لاءِ لکيو: نيو فيلڊس پبليڪيشن
ڏنڊو ولي محمد، حيدرآباد سنڌ.

نيو فيلڊس طرفان

دسمبر جي ٻئي هفتي ۾ شايع ٿيندو
آغا سليم جو مشهور ناول

آوندا هي ڌرتي روشن هت

پهرين ايڊيشن ۾ نه اچڻ واري
هڪ مڪمل باب جي اضافي سان
پڪو جلد، خوبصورت پلاسٽڪ ڪور سان
316 صفحن تي مشتمل - قيمت - 25/- روپيا

دسمبر جي آخري هفتي ۾ شايع ٿيندو
علي بابا جي ڪهاڻين جو مجموعو

آيل ڙي اولڙا

هڙئي يادگار ڪهاڻيون
آفست تي ڇپيل خوبصورت ٽائيتل
200 صفحن کان مٿي - قيمت - 20/- روپيا

سند سلامت

www.sindhsalamat.com

سند سلامت جو مشن ۽ مقصد سنڌي ٻوليءَ جي ڊجيٽلائيزيشن ۽ پکيڙ کي وسيع ڪرڻ آهي ۽ پڻ دنيا سان گڏ سندس رفتار سان هلڻ جو سانباھو آهي، ڇو ته تاريخ هميشه انهن قومن جو احترام ڪيو آهي جن پنهنجي علمي سرمايي جي حفاظت ڪئي آهي. سند سلامت پڻ پنهنجي ٻوليءَ جي بقاء خاطر سنڌي ٻوليءَ ۾ لکيل قيمتي ۽ ناياب ورثي کي ضايع ٿيڻ کان بچائڻ ۽ ان کي نه رڳو محفوظ رکڻ پر پنهنجي اديبن، ليکڪن، محققن ۽ شاعرن جي علم، هنر ۽ تخليق کي ڊجيٽلائيز ڪندي دنيا جي ڪنڊ ڪڙڇ ۾ موجود سنڌين تائين مفت ۾ آسانيءَ سان پهچائڻ جو عزم ڪيو آهي.

اسان جي خواهش هئي ته سنڌي مواد تي مشتمل هڪ اهڙو ڪتاب گهر قائم ڪجي جتي هر موضوع تي مشتمل ڪتاب موجود ملن. ڪتابن کي ڳولڻ ۽ ڏاڻوڻوڊ ڪرڻ اسان هجي ۽ ايندڙائيد سميت آڻي فون يا ونڊوز آپريٽنگ سسٽم سميت هر قسم جي ڊوائيس تي آساني سان آن لائين پڻ پڙهي سگهجي.

۽ اهو سڀ ”سند سلامت ڪتاب گهر“ ذريعي ئي ممڪن ٿي سگهيو. اميد ته سند سلامت ڪتاب گهر ذريعي سموري دنيا ۾ موجود سنڌي نه صرف پر پور لاڀ حاصل ڪندا پر سند سلامت ڪتاب گهر کي وڌيڪ فائديمند بنائڻ لاءِ پنهنجو پورو ساٿ نڀائيندا.

books.sindhsalamat.com

سند سلامت ڪتاب گهر جي ايندڙائيد اپليڪيشن پلي اسٽور جي هن لنڪ تان ڏاڻوڻوڊ ڪريو:

<https://play.google.com/store/apps/details?id=com.sindhsalamat.book>